

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

1898. évi november hóban be-
fizetett alapítványi kamatok és
tagsági évdíjak nyugtázása.

I. Alapítványi kamatok.

Nem lett befizetve.

II. Évdíjak.

Befizetett hátralékok: Bischitz Lajos 20 kor.,
Csizsár László 20 kor., Szabó Jenő 40 kor.
Befizetve 1898-ra: Br. Bánffy Miklós, Bisitz
Lajos, Brezovay István, Fodor Albert, Garay Sándor,
Hász Antal, Hász Béla, Imre Miklós, Kürthy István,
Mandeville Frigyes, Politzer Bernát, Richter Oszkár,
Szabó Jenő, Szandtner Ernő, Szántó Lajos, Szilassy
Zoltán, Szücs Dezső, Tafler Jakab 20-20 korona.
Etlényi János, nagyajtai Köröcsey Imre, Merza Márton,
Sommer Miksa, Steiner Ignác, Szilágymegyei ga.d.
egyesület 10-10 korona.

Előre fizetve: Deutsch Károly és fia fornai bér-
gazdaság, Magyar Balázs, Molnár Iván, Neumann test-
vérek, Ungár Arnold, Vásárhelyi Ernő, Zborói urada-
lom, Zongor János 20-20 kor. Etlényi János 10 korona.

Gróf Festetich Györgynek Keszthelyen
állítandó szobrára november hó 25-től de-
cember 1-ig adakoztak:

	forint
Nagy-Rőcze városa	2—
Fáy Gyula	1—
Poor Titusz gyűjtőivén:	
Poor Titusz	2—
Nagy-Szarva község	1—
Tóth Imre	—50
Simó József	—50
Szabó Lajos	—50
Szalay Péter	—50
Pénzes Béni	—50
Gáll Imréné	—50
Paksy Vendelné	—50
Miskolczy Mihály	—50
Békésmegyei gazdasági egyesület	50—
Galgóczy Károly	2—
Bathó Ferencz	3—

Gáspár József, az algyógyi földmi-
vesisk. igazgatója gyűjtőivén:

Gáspár József	2—
Vitályos György	1—
Szentez Dezső	1—
Nagy Elek	1—
Csia Ferencz	—50
Piller Kálmán	5—
Huszár László	2—
Maros-Torda várm. g. e.	5—
Horváth Jenő	1—
Szautter Gusztáv	5—
Veszprém városa	5—
Horváth János	1—
Szolnok-Dombokamegye g. e.	5—
Veszprémi káptalan	25—

124:50

Utolsó kimutatásunk: 1599 —

Összesen: 1723:50

A Gazdasági Egyesületek Orszá- gos Szövetségének második nagygyűlése.

(1898. november 28.)

Jelen voltak gróf Dessewffy Aurél elnök-
lete alatt:

Balás Árpád, Baross Károly, Bartal
Aurél, Bathó Ferencz, Bernáth István, Bieliczky
Gusztáv, Bokor Pál, Brüll Mór, Buday Barna,
Bujanovics Gyula, Bujanovics Sándor, Buttler
Ervin br., Csáky Lajos gr., Cserhádi Sándor,
Csillag Gyula dr., Engel Henrik, Emödy József,
Farkas Ábrahám, Fromm Antal, Gaál Jenő dr.,
Geist Gyula, Greszler Vilmos, György Endre,
dr. Hagara Viktor, Illés Lajos sófalvi, Illés
Ödön, Jeszenszky Pál, Károlyi Sándor gr.,
Kenéz Zoltán, Kodolányi Antal, Kohner Adolf
dr., Kostyán Ferencz, Lederer Rudolf, Levaticz
László, Lippich Gusztáv, Löherer Andor,
Malcomes Jeromos br., Manndorf Géza br.,
Markovics János, Máday Izidor, Mátéffy László,
Melczér Gyula, Meskó Pál, Mezey Gyula,
Mérey Lajos, Miklós Ödön, Návay Kálmán,
Paikert Alajos, Perczel Ferencz, Pietsch Lajos,
Poroszkay Béla, Propper Samu, Renner Gusz-

táv, Rónay Ernő zombori, Rubinek Gyula,
Scitovszky János, Siegler Gyula, Stenczel
Mihály, Sümegh János, Szevera Károly, Szilassy
Zoltán, Thuránszky Tivadar, Tormay Béla,
Tökegy János, Vértessy Tivadar, Wolf György,
Zongor János, Zsilinszky Endre, Zlinszky
István, Zsoldos Elek.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Üdvözlöm a
megjelent t. kiküldött urakat, az ülést ezennel
megnyitom. A mai nagygyűlésről felveendő
jegyzőkönyv hitelesítésére felkérem Zlinszky
István és Farkas Ábrahám urakat s most
következnek a napirend első tárgya:

Szövetségi tagok bejelentése és felvétele.

Szövetség titkára: Van szerencsém beje-
lentenem, hogy Ó exczellenciája a földmivelés-
ügyi miniszter ur képviselőben Tormay Béla
tanácsos ur jelent meg a nagygyűlésen. (Él-
jenzés.)

A mai nagygyűlésen a szövetség 46 tagja
közül 25 képviselteti magát kiküldöttjei által.

Új tagokul jelentkeztek a mult közgyű-
lés óta:

Hunyad vármegyei gazdasági egyesület,
mely azon kérelemmel járul a nagygyűlés elé,
hogy tagdíja tekintettel szerény anyagi viszo-
nyaira 100 korona helyett 50 koronában álla-
píttassék meg.

A végrehajtó-bizottság ezen kérelmet
partólólag terjeszti a nagygyűlés elé.

Scitovszky János: Úgy emlékszem t.
nagygyűlés, hogy volt már precedens arra,
hogy a szerényebb anyagi viszonyok között
levő tagoknál elengedtetett, vagy lejjebbzállít-
tatott a tagsági járulék, ki lett azonban mondvá
az is, hogy az illető tagok kötelesek bemu-
tatni évi költségvetésüket, melyből mérlegel-
heti a nagygyűlés a kérelem jogosult, vagy
jogosulatlan voltát.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Azonban e
kérdés eldöntését mégsem volna célszerű a
jövő év őszén tartandó nagygyűlésig halasztani.

Szövetség titkára: Talán a tagsági joga-
kat gyakorolhatja az egyesület addig is, míg a
jövő nagygyűlés végleg határoz a felvétel fe-
lett. Méltóztassék a végrehajtó-bizottságot
megbizni, hogy az egyesülettől a költségvetést
bekérje. (Helyeslés.)

Veszünk

Luczerna

Lóhere

stb. magvakat a legmagasabb napi áron.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 24 oldal.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Ily irányban mondom ki tehat a határozatot.

Szövetség titkára: A Komárom vármegyei Gazdasági Egyesület tudatja a Szövetsége való belépését, minden feltételnek megfelelt, nincs tehát semmi akadálya annak, hogy felvétessék.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: A nagygyűlés határozataként kimondom, hogy a Komárom vármegyei Gazdasági Egyesület a Szövetség tagjává felvétetik.

Szövetség titkára: A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete szintén tagul jelentkezett, a 100 korona tégdíjat azonban szintén 50 koronára kéri leszállítani, költségvetést még nem terjesztett be, mert még egy éve sem áll fönn.

Gróf Dessewffy Aurél elnök határozatként kimondja, hogy a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete a Szövetség tagjává felvétetik.

Szövetség titkára: Az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület is tagul jelentkezett és minden feltételnek eleget tett.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Tehát az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület is felvétetik a Szövetség tagja közé.

Jelentés a szövetségi iroda működéséről.

Szövetség titkára: A szövetségi iroda működéséről van szerencsém csak röviden tájékoztatni a t. Nagygyűlést, miután annak minden egyes megnyilvánulása a „Köztelek” lap és a Szövetség végrehajtó-bizottságának szétküldött jegyzőkönyvei révén a Szövetség tagjainak tudomására jutott.

Az év elején az iroda gazdasági előadásokat rendezett Léván és Győrött az ottani gazdasági egyesületek közreműködése mellett. Január hó folyamán pedig Budapesten szőlészeti és borászati tanfolyamot tartott három heti időtartammal. A tanfolyamnak átlagosan 200 látogatója volt.

A sörárpavásárok sorozatát a folyó évben sem ejtette el a szövetségi iroda és úgy, mint az előző évben Pozsonyban és Miskolcson az ottani gazdasági egyesületekkel karöltve országos jellegű sörárpavásárokat rendezett. Ezek sikerét illetően csak a miskolci vásár emelendő ki, míg a pozsonyi vásár újból sikertelen volt a végrehajtó-bizottság arra a megállapodásra jutott, hogy a pozsonyi árpavásárt a jövőben is megtartani hiu törekvés volna, azt tehát eljeleni kéri.

A szövetség a folyó év őszén a J.-N.-Kun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesülettel karöltve Szolnokon nemzetközi rostaversenyt rendezett, amelynek eredményéről a „Köztelek” lap kimerítő jelentésben számolt be.

A folyó ősz folyamán szőlészeti tanulmányút rendeztetett Tokaj-Hegyalja és Beregszász vidékére, amely tanulmányút programját a szövetségi tagok a „Köztelek”-ből megismerhették. A tanulmányútban 33 szőlőtermelő gazda vett részt s ezek oly bő tapasztalatokkal gazdagodtak, hogy a tanulmányút a szőlők rekonstrukciójára hasonló előnyös következménnyel fog járni, mint az előző hasonló tanulmányút eredményeként tapasztalható volt.

A nyáron át a kereskedelmi forgalmi statisztikai adatok összegyűjtése foglalkoztatta a szövetség irodáját, tekintettel a kereskedelmi szerződéseknél küszöbön álló előkészítésére. Az adatok nagyrészt együtt vannak már és a vámügyi bizottság még a nyár folyamán foglalkozhatik ezen anyaggyűjtéssel alapján a kereskedelmi szerződések újból való megkötésére vonatkozó javaslatokkal.

Foglalkozott az iroda a jégbiztosítás kérdésével s előkészítette a terményzáloghitel kérdéséről a múlt évi szövetségi nagygyűlés határozatából folyólag. A munkáskérdés több ülést vett igénybe a szakosztályokban és bizottságokban, végül megkezdte a szegedi mezőgazdasági kiállítás előmunkálatait az elnökség főhatalmazása alapján. Ezen előmunkálatok

már eddig is az iroda működését nagyrésztben igénybevételek és meglehetősen lekötötték.

A szövetségnek maga elé tűzött feladatai között első helyen áll a szövetségi eszme terjesztése. Erre nézve a végrehajtó-bizottság a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével és a Hangya a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezetével egyezményt kötött, melynek szövege a nagygyűlésre szóló meghívóval együtt a szövetség t. tagjainak megküldetett.

Az egyezmény 1. pontja közli magát a megállapodás megtörténtét.

A 2. pont a következőket tartalmazza: (olvassa:)

2. Átiratilag felkéri a szövetség tagjait, hogy a „Hangya” közreműködésével fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket alakítsanak; ahol pedig a talaj erre alkalmas nem volna: ott mozdítsák elő, hogy az egyesület tagjai, lehetőleg a Mezőgazdák Szövetkezte révén a nagyban való vásárlás és eladás előnyeiben részesüljenek.

Ezen pont értelmében, ha az egyezmény a nagygyűlés jóváhagyásával találkozik, átirat fog intézteni a szövetség tagjaihoz, hogy a két szövetkezetet belépésükkel, üzletrészek jegyzésével támogassák, ugyancsak hogy saját tagjaikat is erre buzdítsák.

A 3-ik pontja az egyezménynek egy országos titkári értekezlet tartásáról intézkedik, amelyre nézve már előzőleg több oldalról azon nézet fejeztetett ki, hogy az ne titkári értekezlet, hanem inkább szövetségi értekezlet legyen, amelyre maguk a szövetségi tagok és a szövetségi ügyek iránt érdeklődők is meghívassanak.

A 4-ik pont arról intézkedik, hogy az OMGE., mint a szövetség központja, úgy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, mint a Hangyánál 1000—1000 forint értékű üzletrészt jegyez és az 5. pont szerint pedig a szövetkezetek igazgatóságában az OMGE. két-két tagja foglal helyet. Mindez már a nagygyűlés jóváhagyása reményében meg is történt az elnökség jóváhagyása folytán.

A 6. pont szerint a szövetség irodája indokolt előterjesztés tételére köteleztetik a két szövetkezet részére kívánatos kedvezményes tarifák kieszközölése tárgyában. Az iroda nyilatkozattételre szólította fel ez ügyben mindkét szövetkezetet s bátor lesznek később felolvasni a beérkezett válaszokat.

A 7-ik pont a kormánysegélyt invoválja, amennyiben a végrehajtó-bizottság felirt a földművelésügyi miniszterhez, hogy a szövetségi eszme propagálására 5000 forint bocsásson a Szövetség rendelkezésére, mely összeg az új szövetkezetek alakítására fog felhasználtatni. A 8-ik pont egy bizottság alakításáról intézkedik, amely a Szövetség és két szövetkezet kiküldöttjeiből alakítottaték s feladata volna egyrészt a felmerülő vitás kérdések elintézése, másrészt a szövetségi eszme miként való propagálásáról is gondoskodni.

A 9-ik pont egy különleges kikötést tartalmaz, mely kizárólag a két szövetkezet ügykörét illeti s a Szövetséget közelebbről nem érinti.

Ez az egyezmény tartalma, melynek sürgős megoldást igénylő pontjai a végrehajtó-bizottság által jórésztben már el is intéztettek.

A végrehajtó-bizottság az egyezményt azzal a kérelemmel terjeszti elő, hogy méltóztassék azt tudomásul venni és jóváhagyni.

Gróf Dessewffy Aurél elnök: Kíván a gyűlés tagjai közül valaki az előterjesztettekhez hozzászólni? (Elfogadjuk!) Miután nem kíván senki szólani, kimondhatom a nagygyűlés határozataként, hogy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével és Hangyával a végrehajtó-bizottság által megkötött egyezményt a nagygyűlés helyesléssel veszi tudomásul és elfogadja.

Szövetség titkára: Mint már említém, az iroda felkérte mindkét szövetkezetet, hogy a

kormányzattól kérendő tarifális és egyéb kedvezmények megadására nézve előterjesztéssel éljen. Erre nézve mindkét szövetkezet egyelőre eljárást kíván és pedig:

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte a következő pontokba foglalja össze a legfontosabb kedvezményeket, melyek kikérendők volnának:

1. Az adó- és illetékmentességnek kiterjesztése a fogyasztási és értékesítési szövetkezetekre is, úgy mint a hitelszövetkezetek már is élvezik.

2. A szövetkezetek által tagjaiknak szállított darab áruk vasuti viteldijának a teljes kocsi- rakomány díjtételeivel egyenlővé tétele.

3. A szövetkezetek utazó tisztviselői részére ingyenes vasuti jegyek, vagy legalább kedvezményes bérleti jegyek engedélyezése.

4. Ezenkívül a Szövetkezet, a gazdák részére szállítandó erőtakarmányok után már 2 év óta engedélyezett 20%-os kedvezménynek a jövő évre megadása iránt a kereskedelmi kormányhoz a kérvényét benyújtotta, s annak támogatása végett a földművelésügyi miniszter ő Nagyméltóságát is fölkererte. Óhaj- tandó lenne, hogy ezen az állattenyésztésre oly rendkívül fontos kedvezménynek állandóvá tételét a Szövetség is kérelmezze.

A „Hangya” a következő pontokba foglalja össze a kedvezmények kieszközölésére vonatkozó óhaját.

1. Darabárú- és waggonszállítványok közötti díjkülönbözet visszatérítés.

2. Az adómentesség kiterjesztése a fogyasztási szövetkezetekre.

3. A fogyasztási szövetkezetek üzleti könyveinek bélyegmentessége (utalással az 1869. évi 16-ik törvényzikk 5. szakaszára és a bélyeg- és illetékszabályzat 89. díjtétel XII. C) pontjára.

4. Ingyenes vagy mérsékelt áru vasuti jegyek szövetkezetünk alkalmazottjai részére.

Ezen utóbbi kérelem teljesítése annál fontosabb, miután oly hírek jönnek forgalomba, hogy a kereskedelemügyi miniszter a jövőre ezen kedvezményt nem óhatja megadni, kívánatos tehát a Szövetség állásfoglalása. A szövetkezetek kére'mei a kedvezményekre vonatkozólag oly természetűek, melyek nem zárhatják ki a megadás lehetőségét, miután a szövetkezetek az adó és illetékmentességet a pénzügyminiszter előterjesztése folytán, de a szövetségi törvény folytán is élvezik. Méltóztassék t. nagygyűlés a két szövetkezet előterjesztése értelmében a kormányhoz feliratot intézni.

Mérey Lajos: A két szövetkezet előterjesztése nem zárja ki, hogy az meg ne lehetne toldható azzal, hogy a kereskedelemügyi miniszter f. lkéréssek, hogy ne csak a szövetségi alkalmazottak kapják meg az ingyen vagy fél vasuti jegy kedvezményt, hanem a gazdasági egyletek titkárai is, a kik épp oly fontos gazdasági érdekekben járnak el, mint a szövetségi tisztviselők.

A szövetkezetek még nem élvezik az adómentességet, jött ugyan rendelet, mely szerint ezen adó függőben tartott, de szóló azt tartja, hogy ez csak Damokles kard felettük. Felkérendő volna tehát a miniszter arra is, hogy ezen kérdést is tisztázza, mert ennek megfelelő elintézése nagy előnyökkel járna a szövetkezetekre, megerősítvén őket s könnyebbé tenné az állami szövetkezetekkel való egybeolvadást. (Helye-lés.)

Gróf Dessewffy Aurél elnök határozatként kimondja, hogy a végrehajtó-bizottság javaslataihoz a nagygyűlés hozzájárul s a kedvezmények megadása végett előterjesztést intézni határoz.

A Szövetség 1897. évi zárszámadása.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a meghívóval együtt ez is szétküldetett a tagoknak. A nagyobb maradvány az 1895. évi III. orsz. gazdakongresszus és a kiállítási

alaphól mely ép iroda kő

A s ként bőv delmi sz gyűlés e domásul Gr határoza 1897. év győlag t végrehaj nak és p

Szö tészt a v küldetett annyiban tabb bev ségek is Az gyűlés e a végreh

A S

Szö állapítás azon int hogy a t lentsék a sülelek l állapítja

A s követke ugyanca Veszprém akadémiári kara telken f. tanfolyan fog rend érdeklőd a tavalyi ban mód árpavásá Az iroda megalaki a gazdak tás kape

A n országi t bizottság már az esászári hogy a dolgozik. nagyobb amely sz s amelyr bátor elő

Va egyesüle megoldá erre néz ülésén

Ké jelentés működés kibővitet

Mi utra hív mányut is, hogy tanulmá dott idő helyeseb közötti időbe e hogy a bizottság déli rész mutatko annak m egyéb ü

alaphól származik s nem a tagdíjbevételeiből, mely éppen hogy fedezni képes a szövetségi iroda költségeit.

A számvizsgáló-bizottság jelentése egyébként bővebben indokolja a költség és jövedelmi számlát s azon javaslattal járul a nagygyűlés elé, méltóztassék azt jóváhagyólag tudomásul venni.

Gróf *Desseffy* Aurél elnök nagygyűlés határozataként kimondja, hogy az előterjesztett 1897. évi zárszámadást a nagygyűlés jóváhagyólag tudomásul veszi s a felmentvényt a végrehajtó-bizottságnak, az OMGE. igazgatójának és pénztárnokának megadja.

1899. évi költségvetés.

Szövetség tükára: Az 1899. évi költségvetést a végrehajtó-bizottság elkészítvén, ez szétküldetett az összes tagoknak. A költségvetés annyiban eltér a múlt évitől, hogy a fokozottabb bevételek megengedték azt, hogy utiköltségek is előirányoztassanak.

Az előterjesztett költségvetést a nagygyűlés elfogadja és annak betartására utasítja a végrehajtó-bizottságot.

A Szövetség 1899 évi programja.

Szövetség tükára: A program megállapításánál még mindig nem volt kivihető azon intézkedés, melyet a nagygyűlés elrendelt, hogy a tagok működési programjukat bejelentésük a Szövetség irodájánál, miután az egyesületek legnagyobb része ugyanazon időben állapítja meg programját.

A Szövetség jövő évi működésére nézve következőket jelenthetem: Január havában ugyancsak *gazdasági előadások* rendezetnek Veszprém- és Nyitra megyék területén a gazd. akadémia és a keszthelyi gazd. tanintézet tanári karának közreműködése mellett. A Közvetlen f. évi február hóban a tavalyi szőlészeti tanfolyam mintájára egy *kertészeti tanfolyam* fog rendeztetni és remény van arra, hogy oly érdeklődés fogja kísérni e tanfolyamot is, mint a tavalyit. A *sörárpavásárók* rendezése annyiban módosul az idén, hogy csak a mikolczi árpavásár tartatik meg, a pozsonyi elejtetik. Az iroda föladatát fogja képezni a *jégszövetség* megalakítása és annak előkészítése, ugyiszintén a *gazdakongresszus* rendezése a szegedi kiállítás kapcsolatában.

A múlt évi nagygyűlésen bejelentett *oroszországi tanulmányut* rendezéséről a végrehajtó-bizottság ez évre lemondott, jövőre azonban már az aligha lesz lehetséges, mert a moszkvai császári gazdasági egyesület épp most értesít, hogy a tanulmányut részletes programján dolgozik. Egyébként a jövő évi működés legnagyobb részét a *szegedi kiállítás* fogja lekötöni, amely szeptember 3-tól 10-ig fog megtartatni s amelyre a napirend 8-ik pontja alatt lesznek bátor előterjesztéssel élni.

Van szerencsém bejelenteni, hogy az egyesületi tanács a *cselédbiztosítás* kérdésének megoldásával is foglalkoztatni kívánja az irodát, erre nézve a végrehajtó-bizottság legközelebbi ülésén fogja a tárgyalások folyamatát fölvenni.

Kérem a t. Nagygyűlést, méltóztassék ezen jelentést tudomásulvenni, esetleg a jövő évi működés programját, ha a szükség kívánná, kibővíteni.

Miklós Ödön az oroszországi tanulmányutra hívja fel a gyűlés figyelmét, mely tanulmányut megtartása kívánatos, ugy szintén az is, hogy az sikerüljön. Oroszországba gazdasági tanulmányutra menni a gazdasági év előrehaladott időszakában nem érdemes, szerinte leg-helyesebb az augusztus 10 és szeptember 10. közötti idő s mivel ily tanulmányut előkészítése időbe és munkába kerül, kéri a nagygyűlést, hogy a program kidolgozására a végrehajtó bizottságot utasítsa s mivel kivált Oroszország déli részének tanulmányozása szükségszerűnek mutatkozik, kéri a nagygyűlést, határozza el annak megtartását, ha egyébként az a Szövetség egyéb ügyeivel nem ellenkezik.

Sümegh János: A sörárpavásárókra nézve előterjesztett jelentésre kíván reflektálni. A magyar gazdáknak főérdekük, hogy a termény értékesítéséről megfelelőleg gondoskodjanak. Ha az árpavásár nem sikerül, nincs egyéb hátra, mint azon vidékeken, ahol kitünő termések vannak, a vasutak mentén közös raktárak állíttassanak fel.

Gróf *Desseffy* Aurél elnök: Megjegyzi, hogy ezen kérdés a terményzáloghitel kérdésének tárgyalásánál ugy is elő fog jönni. Határozatképp kimondta, hogy a szövetségi iroda jövő évi működéséről előterjesztett programot a nagygyűlés elfogadja.

A szegedi országos mezőgazdasági kiállítás.

A szövetség tükára: Az első szövetségi nagygyűlés határozatából kifolyólag felvetetett a szegedi mezőgazdasági kiállítás rendezésének fonala, az elnökség utasítása folytán. Bejelenti, hogy *József Főherczeg* Ő Fensége kegyes volt a kiállítás védnökségét elfogadni. (Eljenzés.)

A rendező-bizottság diszelnökököl fölkérte *Darányi* miniszter ő exczellenziáját, a Szövetség elnökét, Szeged város főispánját és polgármesterét és a Szegedi gazdasági egyesület elnökét, akik hajlandónak nyilatkoztak a diszelnökség elvállalására.

A kiállítás összes csoportjai megalakultak és a kiállítás tervezetét kidolgozták, mely a f. hó 26-án tartott rendező-bizottsági ülés elé terjesztett.

A kiállítás összes kiadásai 69.080 frttal lettek előirányozva és van kilátás arra, hogy a bevételek a kiadásokat fedezni fogják. S ma csak annyit jegyzek meg, hogy a rendező-bizottság a költségvetését oly reális alapon állította össze, hogy annak keretei be is fognak tartathatni. A földmivélsügyi miniszter ur a kiállítás rendezési költségeire ugyanolyan öszszegyet ajánlott fel, mint amennyivel ahhoz a Szövetség járul, a rendező-bizottság pedig javaslatba hozza a csoportok előterjesztései alapján, hogy díjazásra 15.500 frt adományozása kéressék a minisztertől.

A rendező-bizottság javaslatba hozza azt is, hogy a kiállítással kapcsolatban a Szövetség a jövő évben országos gazdakongresszust is rendezzen. A rendező bizottság felkérni javasolja továbbá a földmivélsügyi minisztert, hogy a jövő évben a kisgazdák csoportos kirándulásait Szegedre irányítsa, hogy így a kisgazdáknak mód nyujtassék a kiállítás megismerésére által tapasztalatokat szerezhetni.

Felkérendők volnának továbbá a Szövetség összes tagjai, hogy a maguk részéről a kiállítás látogatottságát csoportos kirándulások rendezésével segítsék elő, annál is inkább, miután a rendező bizottságnak a kereskedelemügyi miniszterium részéről valószínűség szerint messzebbmenő kedvezményeket lesz lehetséges kieszközölni, hogy szőlítassék föl a földmivélsügyi kongresszusban résztvevő tagok olcsóbban utazhassanak a helyszínére.

Végül felkérendők a szövetségi tagok, hogy a jövő évi kiállítás tartama alatt általános mezőgazdasági jellegű kiállítást ne rendezzenek, miután ez kockázthatná a szegedi kiállítás sikerét.

Emödy József: A kiállításokat mint már tavaly is említette, nem tartja oly vállalkozásoknak, amelyekről sokat várni lehetne. Nem kívánja most indokait újból megismételni, csak egyet emlit föl, s ez az az előterjesztése az előadónak, hogy szólíttassék föl a földmivélsügyi miniszter, hogy a csoportos kirándulásokat a jövőben Szeged környékére rendezze, a kisgazdák részére, mely alkalommal a nagy komforttal berendezett állami ménésbirtokokat is megtekintik azok.

Szólok nem helyesli az ily kirándulásokat. Annak nem látja sem gazdasági, sem pedig társadalmi szempontból hasznát, sőt ellenkezőleg, hogy ne mondja, irigységét kelti fel annak a kisgazdának a keblében, midőn látja, hogy azok a jól berendezett birtokokon a

ló istállója külön berendezésű, mint az ő szalmafüdeles hajléka.

Miklós Ödön: Nem akar a felett vitázni, hogy az ily kirándulásoknak mily sikerei vannak, szólok a maga tapasztalatából beszélhet, az idén résztvett ily kirándulásban és megnyugvással mondhatja, hogy azoknál a kisgazdáknál, a kik szalmafüdeles viskókban laknak, midőn látták azokon a jól berendezett birtokokon a mezőgazdasági kultúra haladását, az okszerű gazdálkodási módokat, éppen nem tapasztalta, hogy azokban az elégedetlenség érzete megnyilatkozott volna.

Gróf *Károlyi* Sándor: Csak egyszerű megjegyzést óhajt tenni. A gazdasági egyesületeknek kötelessége a kisbirtokost minél inkább megismerteni azon dolgokkal, a melyek a helyesebb művelést, helyesebb gazdálkodást, annak módjait elébe tárják. Van azonban a kisgazdák irányításának az itt fölhozottaknál egy czélszerűbb módja az tudniillik, hogy azon kisgazdákat, a kik földjeiket a gazdasági egyesület tanácsa szerint művelik és gazdálkodási módszerüket annak tanácsa szerint javítják, a szükséges ujitásokat keresztülvizsik, premiálni lehetne a gazdasági egyesületnek. Ez mindenestre egy czélszerű módja volna a kisgazdák mezőgazdasági haladásának irányításának és sokkal célravezetőbb, mintha a szerényebb igényű kisgazdákat elviszszük azon nagy telepekre, ahol kétségtelenül sokat látnak, de bizony az ő szerény viszonyaik között azokból vajmi keveset valósíthatnak meg.

Bartal Béla: Elismeri, hogy mindenik föl-szóalónak meg volt az ő vidékére vonatkozatható igaza, mert hisz természetes, hogy más gazdálkodási viszonyok vannak a Dunántul, mint a Felvidéken. Nagyon helyesli *Károlyi* gróf ő nagyméltóságának a kisgazdák díjazására vonatkozó megjegyzését s itt például hozza fel saját megyéjét Tolnamegyét, ahol eredményeket értek el a szarvasmarhatenyésztésnél a díjazással, ugyanígyra, hogy a múlt évben egy millió frtnyi bevétele volt a vármegye kisgazdáinak a szarvasmarha exportból. A szőlőművelés terén is haladásra buzdítja a Tolnavármegyei Gazdasági Egyesület a kisgazdákat azokat, akik legtöbb eredményt tudnak felmutatni a szőlőrekonstrukciónál, díjazják.

Bujanovics Sándor alelnök mint a rendező-bizottság elnöke szólal fel. A bizottság kötelességének tartotta megvitatni azon módokat, melyek a szegedi kiállítás látogatottságát előmozdítani képesek; ezek közé tartozik a tömeges kirándulások rendezése, Szeged környéke és a távolabbi vidékekről a kiállításra. Erre nézve teszi a rendező-bizottság azt a javaslatot, hogy kérje fel a Szövetség a földmivélsügyi minisztert, hogy a jövő évben ezen kirándulásokat Szegedre irányítsa, hogy a kirándulásokban résztvevő kisgazdáknak alkalom adassék a szegedi kiállítás megismerésére is. Ha valamely egyesület nem tartja opportunusnak, hogy az ő kiránduló kisgazdáit a szegedi kiállításra is elvezesse, az nem nézi meg a kiállítást.

Pietsch Lajos: Hunyad vármegye gazdasági egylete szintén rendezett ily kirándulásokat s elvitte a kisgazdákat az algyógyi földmivélsiskola berendezéseinek megtekintésére. A kirándulás annyira célravezetőnek bizonyult, hogy már az első alkalommal kétszáz paraszt vett részt abban, s gazdag tapasztalatokat szerzett, — és meg is ismerhette azt a forrást, ahonnan szükségleteit beszerezhetette. A kisgazdák maguk folyamodtak az együlethez, hogy rendezzen minél többször ily kirándulásokat. Ez azt dekumentálja, hogy a nép szintén kívánja az ily gazdasági kirándulások rendezését. Szólok tehát csatlakozik előadó javaslatához.

A kérdéshez hozzászóltak még *Mérey* Lajos, *Emödy* József és *Miklós* Ödön.

Gróf *Desseffy* Aurél elnök: Ugy veszem ki, hogy a nagygyűlés a kiállítást rendező-bi-

zottság indítványát elfogadja. A gazdakongresszus rendező-bizottságának tagjaiul a következőket vagyok bátor javaslatba hozni:

Gróf Zselénski Róbert elnökle alatt: Baross Károly, Bartal Béla, Bernát István dr., Makfalvay Géza, Miklós Ödön, ifj. Széchényi Imre gróf, Scitovszky János, György Endre, Csillag Gyula dr., Kenéz Zoltán, Emödy József, Balás Árpád, Hagara Viktor dr. és Bokor Pál urakat. (Helyeslés.) A bizottság autonóm hatáskörébe fog tartozni a kongresszus tárgyait kitűzni.

Végrehajtó-bizottság javaslata a mezei munkásmozgalom tárgyában.

Szövetség titkára: A végrehajtó-bizottságnak többször volt alkalmja foglalkozni a mezei munkáskérdéssel s ez irányban már három ízben foglalt határozott s ezen állásfoglalását kifejezésre is jutatta az illetékes körök előtt. Legutolsó ily állásfoglalása a február 20-iki ülésén volt, amidőn a múlt évi munkászavargások incidenséből folyólag szükségét látta annak, hogy a munkástörvény megalkotása és a szükséges törvényes intézkedések megtétele, továbbá a kellő munkákész biztosítása céljából fölírjon a kormányhoz. Már akkor felmerült a kérdés, hogy nem volna-e célszerű, hogyha a Szövetség a munkásmozgalom kérdésében határozott állást foglalna, amely azután a törvényhozási és társadalmi tevékenységnek irányadóul szolgálna.

Az egyesületi tanács, amelynek keblében ezen eszme fölvetett, azt magáévá téve bizottságot alakított, mely a javaslatot kidolgozva a végrehajtó-bizottság elé terjesztette megvitatás végett. A munkálat, amely tulajdonképpen egy memorandumnak képezte alapját, s a melyet a nagygyűlés határozatából a kormányzathoz terjeszteniék fel, három részből áll, s annak bevezető része így szól:

"A mezei munkásmozgalom nem önálló jelenség, csak folyamánya az általános gazdasági és társadalmi válságnak. Minden intézkedés tehát, mely a munkásmozgalom, mint önálló jelenséget óhajtja orvosolni, helytelen, célra nem vezet s legfeljebb a lázat pillanatnyilag csillapítja, de a kóroanyagot el nem távolítja."

Ez egy egész programot rejt magában. Ha végigtekintünk a szociális alkotásokon, illetve a törvényhozás és társadalom ezirányú működésén, amely a munkásmozgalom megszüntetését célozza, egy mindenkinél igazat kell adni abban, mi e bevezető sorokban foglaltatik, hogy ezen intézkedések csak a lázat csillapítják, de el nem távolítják a kóroanyagot. Hogy a munkásmozgalom Magyarországon nem szünetel, — e tekintetben elég azokra hivatkoznom, amik Hódmezővásárhelyen történtek, ahol egyetlen egy egyének sikerült, dacára a legebéresebb ellenőrzésnek egy újabb "Földmívelő" lap alapításához az összes titokban működő munkás-egyleteket megnyerni, s a mozgalmat csak erőszakos közbelépéssel lehetett meggátolni. E hamu alatt lappang a parázs, és egy silány termés legközelebb éppoly vehemens erővel hozhatja a gazda fejére a veszedelmet, mint a 97-ik év.

Ha a bajt azonban orvosolni akarjuk, tisztában kell előbb lennünk azon indító alapokkal, amelyekkel ezen mozgalom általában megszüntethető.

A külföldön inkább ipari jellegű a szociális jelentkezése, mi azonban ipari állam nem lévén, nálunk a munkásosztály elégedetlensége az agrárszociális alakjában jut kifejezésre. Ez a munkásmozgalmak alapoka mindenütt, az általános gazdasági és társadalmi válság.

Hogy általában a gazdasági és társadalmi válság okozta bajok miként orvosoltassanak, ezt a hoszu idő, kitartó munkája s küzdelme képes megoldani s mindenesetre az államnak és társadalomnak karöltött működésével lehetséges. De hogy mily irányu legyen ez a társa-

dalmi, vagy kormányzati tevékenység, arra mindenesetre magának a gazdatársadalomnak kell irányító választ adni s minden körülmények között maga a gazdatársadalom hivatott, hogy ezen tevékenységet s annak irányát ezen testület útján kijelölje.

A dolgokat magukra hagyni éppen ezen testületnek nem szabad, mert akkor azon veszedelmes tendenciák jutnak uralomra a munkás védelem jelszava alatt, amelyek újabb terhet czéloznak a gazda roskadozó vállaira rakni, melynek elviselését attól a gazdatól, aki megélni alig tud, nem követelhetjük.

Az individualizmus önzésének korlátozására, élének lecsiszolására szükség van, de államszociálizmussal csak olajat teszünk a tüzre.

Igenis, szükség van olajra, a szociál politikára, a humanizmus olajára, mely az égő sebekre enyhítőleg hat.

A javaslat három csoportra oszlik, azon sorrendet is megtartva, a mint az megvalósítandó. Az első tevékenység a társadalom feladata. A társadalomnak önmaga iránti kötelessége, hogy a társadalom ellen erőszakkal megindult mozgalmat erőszakkal verje vissza. Azonban nagyon helytelen szempontból fogják fel a kérdést azok, a kik ezen intézkedések megtételénél megállanak. Minden társadalmi mozgalomnak indokai vannak s míg ezen okokat el nem távolítjuk, addig a mozgalom megszüntetését sem remélhetjük semmiféle erőszakos intézkedésekkel. Ez a föladat pedig, a mely a társadalomra és törvényhozásra hárul, hogy a gazdasági és társadalmi válság enyhítésére törekedjünk, a mi eredendő oka annak a mozgalomnak, a mely az Alföldi társadalom rendjét megbontással fenyegeti. Hogy a társadalmi válság egyáltalán létezik, azt felesleges indokolni s hogy ez irányban a társadalom és törvényhozás együttes működésére égető szükség van, arra nem terjeszkedem ki, mert ezen egyesület egész tevékenysége éppen ezen bajok orvoslására irányul. Hogyha a bajok orvoslásával a gazda helyzetét javítottuk s képpessé tettük, újabb terhek elviselésére, — akkor eljő a szükségé annak, hogy a munkáson is javítsunk s a gazda helyzete javításának természetes következménye az, hogy az ország társadalmának általános helyzete javul s közvetve visszahatással lesz a munkás helyzetére is. De a bizottság nem zárkózott el már most eleve a C) pont alatt kijelölni azon intézkedéseket, amelyek a munkás helyzetén közvetlenül javítani képesek. Ezek szerint a javaslat három fejezetben csoportosítja a teendőket.

Az első fejezet célja, hogy az izgatásnak gátat vessen, a második része a javaslatnak a gazdasági válság megszüntetésére irányuló teendőket, a harmadik rész a munkás anyagi helyzetének javítására irányuló szociális intézkedéseket tartalmazza.

Az első A) fejezet a sajtó és élőszóval való izgatásnak megakadályozására javasol intézkedéseket. E kérdésben elágazók lehetnek a nézetek, a bizottságban is elágaztak, de a többség nézete tényleg az volt éppen azon körülmények hatása alatt, amelyek a "Földmívelő" című munkáslap betiltása folytán lettek ismerték, amely lap egész forradalmi szervezet volt képes létesíteni a hatóságok tudtával, de törvényes támpontok híján annélkül, hogy azok ezen szervezést meggátolhatták volna. Ez utóbb meg is történt, de nem törvényes alapon s ezért kívánja a bizottság, hogy a jövőben a módosított sajtótörvény intézkedjék az iránt, hogy ilyen, a társadalmi béke és nyugalom megbontását czélzó sajtóvétségek szigorú büntetéssel sújtassanak.

Legfontosabb kívánalom azonban a javaslatban az, amely a mezőgazdasági érdekképviseletnek törvényhozási uton való szervezését kívánja s e tekintetben az 1895. évi III-ik országos gazdakongresszus álláspontját fogadta el a bizottság. Tény az, hogy a társadalmi

munkásságtól eredményt csak az esetben várhatunk, hogyha a mezőgazdasági érdekképviselet megvalósul, még pedig törvényhozási uton. Míg a gazdatársadalom saját érdekei védelmére nem tömörül, addig nem lesz képes azt a tevékenységet kifejezni, amely eredményt biztat.

A legfontosabb része a javaslatnak a B) fejezet. Ebben a fejezetben nincsen olyan kérdés, amelylyel a gazdatársadalom illetékes faktori már ne foglalkoztak volna. Ez a szakasz nem egyéb, mint a III-ik és IV-ik országos gazdakongresszus állásfoglalása, rövid pontozatokba összefoglalva.

Ezen pontok mind olyanok, amelyek megvalósítása egy helyes irányu földmívelési politikának alapját képezi.

A C) fejezet szintén nem tartalmaz új dolgokat, mert azok részint a végrehajtó-bizottság tárgyalásai és a III-ik és IV-ik országos gazdakongresszus megállapodása alapján már rég megállapítottak, úgy, hogy e tekintetben részletes programmal rendelkezünk, s ha e javaslat alapján a memorandum kidolgozásra kerül, azok fel fognak használni. S kétségtelen, hogy a föladat, amire a bizottság vállalkozott, s az a javaslat, amelyet a bizottság a nagygyűlés elé terjeszt, igen nagy program s hosszu időre van szükség, hogy megvalósuljon. De éppen ez a testület az, amely ily eszmék megoldására, illetve a megoldáshoz szükséges eszközök kijelölésére hivatott. A szociális kérdése oly természetű, hogy azt rövid idejű munkásság keretében megoldásra juttatni nem lehet, sőt a kérdések jelentékeny része csak nemzetközi akció útján juthat megoldásra, s amely irányban a német agráriusok adták ki az irányító jelszót, amely szerint a rothe és goldene internationale-val szemben a grüne internationale-t, a gazdák nemzetközi akcióját kell harczba vinni.

Miután a javaslatban semmi olyan nincs, ami kihagyandó volna, sem olyan nincs, ami a gazda érdekeivel ellenkeznek. A végrehajtó-bizottság nevében elfogadásra ajánlom a javaslatot a nagygyűlésnek, mint olyat, amely a jövő földmívelési és társadalmi politika alapját képezheti. (Éljenzés.)

Lippich Gusztáv: Mint a Szolnok vármegyei gazdasági egylet egyik kiküldötte kötelességének tartja mindazon dolgokat a nagygyűlés elé terjeszteni, amelyek egyesületében e határozati javaslat tárgyalása alkalmával felmerültek. Egyesülete részéről azon indítványt terjeszté elő, hogy eme határozati javaslatot adja vissza a nagygyűlés a végrehajtó-bizottságnak azzal, hogy a mai mezőgazdasági viszonyoknak teljesen megfelelőleg átdolgozva s egyszerűsítve a rövidebb idő alatt végrehajtható és kivihető javaslatokkal kiegészítve terjeszse a nagygyűlés elé.

Tény az, hogy egy ilyen nagy munkát elbírálni és arra véleményt mondani a vidéki gazdasági egyesületeknek azon rendelkezésre állott néhány nap alatt alkalmuk nem volt.

A javaslat bevezető részével nem kíván foglalkozni, hanem áttér az egyes pontokra. A sajtó megfékezését e javaslat megtörő intézkedésekkel véli eszközölnönek s erről szól a javaslat A) pontja. Nekünk mint vidéki gazdasági egyesületnek nem volt hivatásunk, hogy ily nagy kérdést elbíráljunk s azt hiszem, hogy ez a Szövetségnek is nagyon nehéz föladatát fogja képezni. Ugyanez a pont mondja, hogy az érdekképviselet alkottassék meg úgy, a mint ezt az 1895. évi gazdakongresszus javasolta. 4 év óta mezőgazdasági viszonyaink nagyban változtak s gazdasági egyesületünk sem azon az alapon áll, mint 4—5 évvel ezelőtt. De a gazdasági egyesületek más hatáskörrel és tekintéllyel is bírnak a vidéken s inkább csak vármegyei érdekeit juttathatják érvényre. Talán a jövő kongresszus mást gondol s nem a szabad társulásra fekteti a kérdés megoldását. Talán várjuk meg a jövő évi kongresszus határozatát, ez esetleg a kötelező

társulás alap fogja kívánni, ahol akut jel legyen a munka könnyű, de a fog ütközn. sőt illeti, ez akar a gazd, hogyan tartso peket minden mány csak S csak beszerez juk sztrájk e szükség? Ad gazdasági czé mondja, hogy embereknek zásra. Ebben hogy pénztir inkább kenye hogy zsebre t

Az mor

nép szorított

időben, midő

Ha ezt a mu

munkája nine

nak nevezni,

kozásnak.

A B) p

lát szóló, de

lyek majd a j

hajtva. Fogl

korlátozottsá

holott alig va

a javaslat, h

tani kell. Szó

mánytól, hogy

gazdát nagyon

szüntesse. Al

pedig ez igen

ságra. Ezek n

tellen lesz n

vizutak építés

szüreti a m

Szólo ezt fráz

mezőgazdasági

tek kátyujában

középbirtokoso

használnak, az

vezetnek. A k

letét a takaré

Már most

akkor, ha nem

Ha belen

azt látjuk, hog

sőt 15%-os átl

Azt kelle

gazdasági hitel

törvényhozási

ban, hogy mir

7—8%-nál mag

kodást követ el

oldva, megme

elpusztulástól.

Szólo a

figyelemmel kis

Alföldre bemen

kel dolgozhatt

hiteligenyeit k

beszedést olvast

a mely azt mor

birtokos osztály

mert hogyha a k

pusztul akkor e

a C) pontra, a

gáson alapul, n

számot. Az e

oly vágyakat ke

nek ismét meg

Megvölt

viszontszolgá

a népnek. De

nem hallgathat

politika a mi s

testületeinkben

társulás alapján levő szervezet megalkotását fogja kívánni. Azt mondja a javaslat, hogy ahol akut jelleget ölt a sztrájk, ott készletben legyen a munkáskéz. Ezt programmba venni könnyű, de a kivétel bizony sok nehézségbe fog ütközni. Ami az aratógépkészlet beszerzését illeti, ez új eszme. De szóló nem eszmét akar a gazdasági egyesületben, mert hisz hogyan tartson készletben a kormány aratógépeket minden vidék részére. Hisz ha a kormány csak Szolnok vármegye részére akar is csak beszerezni aratógépeket, szükség, mondjuk sztrájk esetén, mennyi gépre volna ott szükség? Adja azt az összeget más mezőgazdasági célú intézményekre. A javaslat azt mondja, hogy végső esetben adjunk pénzt az embereknek és szorítsuk háziipari foglalkozásra. Ebben is azon véleményben voltunk, hogy pénzt inséges embernek sohasem adjunk, inkább kenyeret, mert a pénz csak arra való, hogy zsebre tegye és a kocsmába vigye.

Azt mondja továbbá a javaslat, hogy a nép szorítottassék iparral való foglalkozásra olyan időben, midőn mezőgazdasági munkája nincs. Ha ezt a munkát akkor végzi, mikor mezei munkája nincs, akkor ezt nem lehet háziiparnak nevezni, hanem inkább házi mellékfoglalkozásnak.

A B) pontban rendkívül sok szép eszmét lát szóló, de olyanokat is kidomborítva, amelyek majd a jövő század végén lesznek végrehajtva. Foglalkozik a javaslat a birtokminimum megvalósításával, telepítéssel állami birtokokon, holott alig van már állami birtok. Azt mondja a javaslat, hogy a közteherviselést arányosítani kell. Szóló mint gazda azt követeli a kormánytól, hogy a földadót leszállítsa és a kisgazdát nagyon sújtó úgynevezett fejadót megszüntesse. Alig érinti a javaslat a víziutakat, pedig ez igen fontos a magyar mezőgazdaságra. Ezek nélkül a gazdának maholnap lehetetlen lesz megküzdenie a nagy válsággal. A víziutak építését kell tehát sürgetni. A javaslat sürgeti a mezőgazdasági hitel szervezését. Szóló ezt frázisnak tartja, mert fél, hogy a mezőgazdasági hitel szervezése a szövetkezetek kátyujában fog megfenekleni. Szerinte a középbirtokososztálynak a szervezetek nem használnak, azon alapon, amelyen azok szerveztetnek. A középbirtokososztály hitelszükségletét a takarékpénztárból szerzi be.

Már most gondoljuk meg, hogy mi volna akkor, ha nem is volna takarékpénztár.

Ha belenézünk ezen intézetek mérlegébe, azt látjuk, hogy a legnagyobb részük 9, 10, 12 sőt 15%-os átlagos kamatra dolgozik. (Ugy van.)

Azt kellene tehát kimondanunk a mezőgazdasági hitel általános frázisa helyett, hogy törvényhozási intézkedést sürgessünk az irányban, hogy minden oly takarékpénztár, amely 7—8%-nál magasabb kamatra dolgozik, uzsoráskodást követ el és annak működése törvényesen korlátozassék és a gordiusi csomó meg lesz oldva, megmentjük a birtokososztályt a végelpusztulástól.

Szóló a szövetkezetek alakulását élénk figyelemmel kísérte; ezek nem tudtak a magyar Alföldre bemenni azért, mert csak kis eszközökkel dolgozhattak, a középbirtokos osztályok hiteligenyét kielégíteni nem bírtak. Sok szép beszédet olvastam, amely e teremben elhangzott, a mely azt mondta, hogy szükségünk van középbirtokos osztályra s igaza vannak, aki ezt állítja, mert hogyha a középbirtokos osztály elpusztul, elpusztul akkor ez az ország is. Attér ezután szóló a C) pontra, amely nagyon humanisztikus fölfogáson alapul, mert a gazda helyzetével nem vet számot. Az e pontban foglaltak megvalósítása oly vágyakat kelthet a földműves népben, amelyek ismét meg lenne a visszahatása.

Megvolt 1848-ban is, amidőn minden viszontszolgáltatás nélkül ingyen adtuk a földet a népnek. De van még egy kijelentése, melyet nem hallgathat el. Tudja mindenki, hogy a politika a mi szerencsétlenségünkre társadalmi testületeinkben mindenütt az ajtó előtt ólalkodik.

Hogyha mi azt innen ki nem dobjuk, e terembe is be fog jönni és itt nagyon nehéz lesz vele elbánni. Kéri a nagygyűlést, hogy készítsen oly programot, amely minden politikai színezettől ment legyen.

Bartal Béla: Azt hiszi, hogy a nagygyűlés köszönöttel fogadhatja ezen programot, amely bázis gyanánt szolgál kis és nagyobb kérdések megoldására, azt ajánlja, hogy ne vitassa meg a nagygyűlés ezt a programot azzal, mert ami benne van a programban, azt alapul vehetjük a kérdés további fejlesztésére, s adassék ki a jövő évi kongresszusnak e javaslat, mely további diskusszió alá vehető.

Poroszkay Béla: Torontál vármegye gazdasági egyesülete képviselőjében kíván a kérdéshez szólani. — Hogy e javaslat ismét a végrehajtó-bizottsághoz utasítottassék újabb alakba öntés végett, azt nem helyesli. Nézete szerint ez az eljárás, nem felel meg a célnak, mert a kérdést elodáznai már azért sem lehet, mert a javaslatba lefektetett eszmék olyanok, a melyek nem ma hangzottak el először, foglalkozott azzal már többször az ország számos gazdatestülete.

Szóló nagyjában osztja a végrehajtó-bizottság által előterjesztetteket, egy-két pont kivételével, a melyet kiegészíteni kér. A Torontál vármegyei gazdasági egyesület e kérdések legnagyobb részével már foglalkozott és memorandumot terjesztett fel a kormányhoz.

Első indítványa a B) pontra szól, melyet kiegészíteni kér azzal, hogy

„Kormányunk felkéressék arra, miszerint a tengerentuli verseny védelme tekintetében azon nemzetközi mozgalmakat pártolja, melyek egy közpeurópai vámunió létesítésére vonatkoznak.”

A másik észrevétele a középbirtokososztály hitelszükségletére vonatkozik. Igaz az, hogy a szövetkezetek a középbirtokos igényeit nem elégítik ki; indítványozza tehát, hogy az állam kéressék fel arra, hogy a bank-egység tárgyalása alkalmával kieszközölje azt, hogy a birtokosok a jegybanknál kötetendő egység alapján amennyiben hitelt érdemelnek, a kereskedők és iparosokhoz képest megfelelő hitelben részesíttessenek.

A harmadik indítványa a szövetkezeti ügyre vonatkozik. Szóló azt hiszi, hogy nem nem áll egyedül azon véleményével, hogy az Országos Hitelintézet nem lesz képes a hitel-igényeket kielégíteni, melyeket a szövetkezetek igényelni fognak a közel jövőben. A szövetkezeti tagoknak módot kellene nyújtani, hogy a takarékpénztárnál levő terhes kölcsöneiket konvertálhassák.

Indítványozza, hogy e kívánalmak közé felvéttessék az is, hogy úgy a kormány, mint a társadalom — s itt a gazdaközönseget érti — hasson oda, hogy a vidéki góczpontokban szövetkezeti központok létesüljenek.

A földadó mostani magasságában igazságtalan s az egyenlő teherviselés elvének nem felel meg, mert sokkal nagyobb és egy helyes adópolitika által nem igazolható %-al van megterhelve. A földadó leszállításán kívül az utadó-minimum, a párbér s a hadmentességi díj utolsó három tételének eltörlése és adómentes létminimum megállapítása volna a törvényhozásnál szorgalmazandó.

Végül indítványozza, hogy a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló törvény fokozatosan való végrehajtása sürgettessék a törvényhozástól.

Bujanovics Sándor: Résztvevett azon bizottsági tárgyalásokon, melyeknek folyománya a nagygyűlés előtt levő javaslat. A bizottság először megállapította azt, hogy a baj orvoslásának szükségességére nézve az összes tagok egyetértének, de mikor arról volt szó, ki mit tart sürgősnek, akkor a vélemények elágaztak, s oly munkát lát létrehozni nem lehetett, a melyhez a bizottság minden tagja egyhangulag hozzájárult volna. Felvett tehát a bizottság oly

munkát, a mely egy agrikulturális programban fölveendő volt.

Szóló a bajok főoktforrását abban látja, a mi a határozati javaslat bevezető részében van és annak orvoslásától várja a helyzet javulását. Ez nem lehet egy pár évnél, hanem csak hosszas évtizedes működésnek a következménye. Szóló a szociális bajok megszüntetésében látja, hogy a törvénytisztelet iránti megingás, a valláserkölcsei élet hiánya, ha megszüntetjük a nép között és a nép a törvényt tisztelettel, valláserkölcse javul, ezzel parallel fog szünni a szociális baj is. Mig a társadalom minden rétegében ez a fölfogás nem létesül, addig mindég lesz szociálizmus. (Ugy van.)

Szóló azért szólal fel, hogy némely állításokra nézve, melyek ezen munkát ferde színben tüntetik fel, észrevételeit megtegye. Egyik felszólaló páthosszal kelt ki a munkásoknak nyújtandó segély ellen. Hol van az ebben a javaslatban mondva, hogy mi segélyt akarunk adni?

Lippich Gusztáv: Benne van a javaslatban, hogy pénzkölesön!

Bujanovics Sándor: Bocsanat, a pénzkölesönt nem lehet egyenlősíteni a segéllyel, mert azt vissza kell fizetni. Az van itt továbbá mondva, hogy nyujtassék mód és alkalom, hogy a munkás házat szerezhesen magának és pedig pénzért, nem ingyen. Ilyen vádat a Szövetségre és erre a javaslatra ráfogni nem lehet. Lippich a politikai czélatokról is beszél. Ez ellen szóló határozottan tiltakozik egyénileg is, azok nevében is, kik e javaslatot készítették. Igen is lehetséges, hogy az ebben foglaltak egyrésze ellenkezik egyik-másik párt felfogásával, de azzal — ugymond — mi nem törődünk, mert kiindulási pontunk más nem volt, mint a mezőgazdaság érdeke. Ezeket tartottam szükségesnek elmondani s most a nagygyűlés feladata kutatni azt, hogy van-e a javaslatban olyan, aminek bevételre veszedelmes, ami bele nem illeszthető. Ha ilyen nincs benne, akkor ahhoz hozzá kell járulnunk és én azt teljes lelkiismerettel ajánlom a nagygyűlésnek elfogadására. (Helyeslés.)

György Endre: Daczára előtte szóló nézetének, kénytelen azon véleményben maradni, hogy Lippichnek véleménye bizonyos mértékben igazolva van. Nem azt értette szóló, hogy ezen programban van a politika, hanem azt értette Lippich fölszólalásából, hogy ezen programot lehetetlen ismételve a gazdasági egyesületekben tárgyalni anélkül, hogy az elmék pártpolitikai czélokkal ne legyenek inficizálva. Ezen dologban magában rejlik a veszedelme annak, hogy ezen kérdéseket sine ira et studio tárgyaljuk végig. Azt hiszem, hogy azon kérdések, amelyek ezen javaslatban törvényhozási intézkedést sürgetnek már többször meg voltak vitatva a gazdaközönség által, azokra tehát részletesen ez alkalomból kiterjeszkedni egészen felesleges. Amit kíván és elvár tőlünk a gazdaközvélemény nem annyira az, hogy felbresszük az eddig elmondott kívánalmakat, s föl-soroljuk újra, hanem hogy a dolgok jelen állapotában mit lehetne ezen bajok ellen czélszerűen tenni a törvényhozás és pártpolitikai motívumok kikerülése mellett. Méltóztatnak tudni, hogy a vámkérdésben nem értek egyet az elaboratum szerkesztésével és ebből a szempontból ahhoz én hozzá nem járulok. Nehéz ilyen dologban egy értelemben lenni a javaslattal sok embernek. Ezt jegyezte meg helyesen előtte szóló. Tehát an blok elfogadása ellen azért vélek nehézséget tenni, mert hisz egyikünknek egyik dolog, a másikunknak másik ellen van kifogása arra, ami e javaslatban van. A részletes tárgyalásba sem volnék hajlandó belemenni (Egy hang: Hanem?) az én propositzióm a következő: A nagygyűlés tudomásul véve a javaslatban lefektetett elveket, fölhívja a végrehajtó-bizottságot, miszerint tanulmány tárgyává tevéen a mezei munkásmozgalom jelen helyzetét, azon eszközökről és módozatokról tegyen legközelebbi nagygyűlésünk elé részletes jelentést, a melyek

a munkásmozgalom leküzdésére a jelenlegi helyzetben ajánlatosak.

Megmondom az okokat, amik erre vezetnek. Én a magam részéről azon nagyon szép eszmékhez, amelyet alelnök ur kifejtett, hogy e társadalmi kérdéseknek hosszú gyakorlati megértelése és az elvadt erkölcsök helyreállítása szánják ezen dolgokai, még egy dolgot vagyis: bátor felhozni. A társadalmi életnek azon magasabb kapcsolata, amely szükségképpen kell, hogy az erkölcsök nemesítését előmozdítsa, fokról-fokra meggyengül s hogy ilyenkor föltámad a munkásban a bait humane, azon nincs mit csodálkozni. Van a munkálatban egy pont, nevezetesen: az igazságtalan és zsaroló birtokosok társadalmi megbélyegzése.

Ez valóban dicséretére válik végrehajtó-bizottságunk gondolkodásának, s ez bizonyára dicséretére válik a gazdatársadalomnak is. A törvényhozási akciónál igen helyesen lett itt rámutatva a hitel kérdésére. Ez eddig nálunk tisztán társadalmi akció gondoskodására volt bízva s az e tekintetben fényes korszakot mutat fel. A jelzáloghitel társadalmilag szövetkezeti alapon szerveztetett a földhitelintézetnél. Nekem régi gondolatom és kedvesen ápolat eszmém volt, hogy a megerősödött földhitelintézet a kisgazdákra is gondoskodjék és azt a nagy jót, a mit elárastott azzal, hogy a nagyobb birtok hiteléről gondoskodott, a kisebb osztályokba is bevitte volna, s egysegesen szervezte volna a birtok hitelét. Most azonban már a szövetkezetekről szóló törvény megalkottatott és így utja nyílt annak, hogy e bajok szánlatassanak.

Még egy megjegyzést kíván tenni. Szólok egészen a mai napig szintén résztvevett az ugynevezett Károlyi-féle szövetkezetek fejlesztésében és épp azért igazat kell, hogy adjon Lippichnek abban, hogy azon szövetkezetek a középbirtokososztály hiteligényeinek kielégítésére, nem alakultak a középbirtokososztály megmentésére. Mert a szövetkezetek tisztán a kis emberek istápolását tüzték ki célul, sőt felfogása szerint a szövetkezés természeté ki is zárja azt, hogy nagy célok szolgálatába szegődjék minden reális fedezet nélkül s amit a jelzáloghitelre nézve oldott meg a földhitelintézet, az ilyen reális fedezet nélküli hitel nagy körre való kiterjesztésével veszedelmes kísérlet lett volna.

Csak például hozza fel, hogy az adott törvényhozási viszonyok között egész sorozata a teendőknél, amelyeket meg kellene oldani és amelyek szánlatása a mi kezünkben van letéve anélkül, hogy a tanácskozást a politikai térre terelnék, hiszen valóságos skandalum az Magyarországon, hogy a vidéki bankok és takarékpénztárak egymásközi versenye az országban tényleg lejjebb szállította az ilyen eseteket és nagy lépést haladtak előre a takarékpénztárak az uzsorával szemben. Miért ne lehetne egy társadalmi akcióval ennek elejét venni, mert az uzsoraszerű visszaéléseknek a legnagyobb segítsége, hogy a sötétbe bujkálhatnak. A hitel ellenőrzésénél milyen tág tér nyílnék a társadalmi tevékenységnek.

Tehát célszerű volna ezen elaborátumot tudomásul venni a nagygyűlésnek s azt kiadni a végrehajtó-bizottságnak, hogy azon részét, amely a jelen társadalmi helyzetben megoldható, azt egyesült erővel megoldani sziveskedjék.

Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra.

Károlyi Sándor gróf: A vita, amely lefolyt, valóban érdekes és csak azt sajnálja, hogy soká nem fog tartani, mert az idő nagyon is előrehaladt és ezért röviden kíván szólni e tárgyhoz. (Halljuk! Halljuk!) A kiindulási pontunk a munkáskérdés; innen igaz, hogy sokfelé ágaztunk szét, de mindaz, ami itt mondatott, felette érdekes volt, habár egyik vagy másikunknak nem is volt inyére. Ez az elaborátum arra jó, hogy nézetet fejlesszen, mert ime itt az urak nem maradtak adások egymásnak; contredictorius vitatkozásait provokálja és ezért is nem lehet oly rossz, hogy az a sorsa legyen, amit György Endre tagtársunk proponált, hogy az ad akta tétessék.

Ezt nem érdemli meg az a javaslat, mely nem egyéb, mint sok összejövételünkben kimondott nézetünknek az enuncziációja. György Endre azért neheztel, hogy benne oly intézkedések vannak, amelyek a törvényhozás keretébe valók; ő teljesen a társadalmi térre kívánja szorítani az akciókat, magam is kezét fogok vele. Hogyha megérték a társadalomban az ideák, akkor eljutnak azok a törvényhozás elé is. De szomorú dolog volna azt mondani, hogy mindaz, az mi ezen elaborátumban mint olyan, mely előbb-utóbb a törvényhozás elintézését fogja igényelni, kihagyassék abból tán azért, mert politika; György Endre ur ezen kívánalma egy kissé merésznek tűnik.

Nekünk társadalmi téren kell mozogni s közvéleményt csinálni a szociális kérdés, az ugynevezett munkásmozgalom körül is, mert az már a körünkre ég. Sokan nem tulajdonítanak neki nagy fontosságot, azt tartják, hogy ez haszontalan mozgalom, mely elfojtható könnyen a kormány szigorúságával és erélyével. Azonban nagyon tévednek, akik ugy gondolkoznak, mert ez a kérdés, akármennyire üldözik azt, vissza fog ismét kekerülni, mert ez a liberáliszmus természetének folyománya, de egyuttal azt is látjuk, hogy ha eddigelő társadalmi ellentétek előállottak, még mindig a liberáliszmus utján szánlaták azokat, ha egyik-másik osztály évtizedek, sőt több idők folyama alatt uralta a másik társadalmi osztályt, eljött mégis mindig az idő, midőn ez utóbbi felzudult s igazságot, jogot talált magának. Minden államban, hol a kapitalizmus kifejlődött, az ölte a többieket, a mezőgazdaságot, és az ipart, míg a föld a kapitalizmus és az ipar együtt gyakoroltak hatást a munkásra. Egyik sem akart a munkásra direkt uly hatni, hogy azt tönkretegyje, hanem az tény, hogy a birtoknak az a fejlődése, amely szerint ma fejlődik, provokálta mindenütt Európaszerte a szociáliszmust. Mi magyarok e részben még csak a kezdetén vagyunk ezen korszaknak; a méltányosság momentumait, melyek e bajokon segíteni fognak megtalálhatjuk, keressük tehát azokat.

A vezető társadalom eddig nagyon is a maga dolgára gondolt és kevésbé azokra, a kiket vezetnie kellett volna, hogy az a kapcsolat, amely közötté és a nép között volt, ma már nincsen meg többé.

A kisgazda és a munkás azért, amiért a művelt vezető osztályok érdeklődnek, nem érdeklődik, ügyeink-bajaink nem az ő ügyei és bajai. Nincs köztünk már az a nexus, mely hajdan volt, mert a művelt társadalom, a felső tízezer nem foglalkozott eléggé a néppel. (Ugy van!)

Ezt pártkülönbség nélkül be kel ösmerni uraim és ez annyira igaz, hogy pártkülönbség nélkül nem törődik politikai viszállyainkkal, a választó, közböbs ezek iránt, mert hisz a kisemberről ha törődött is az egyik vagy a másik párt — de egyik sem foglalkozott evvel — nem irányította és nem védelmezte egyesek és hatóságok tulkapásai ellen, nem létesült az a bizalom, mely más országokban a kisembert bele vitte a politikai akcióba, nem létesült az a társadalmi közeledés, mely vezető és vezetettnek egyaránt szükséges, hogy valósuljon

a társadalmi osztályok közötti béke és a bizalom.

Ily viszonyok között a szőnyegen levő kérdések egész komplexumával foglalkoznunk kell s nem lehet ezt fenbéljázva kezelni, hanem belemélyedve ezekben, fontolgtatva a bajt és az annak megszüntetéséhez illő eszközöket.

A munkáskérdés sokféleképpen oldható meg; első sorban mi természetesen arra gondolunk, hogy elég munkásunk legyen, a munkás pedig arra, hogy jó napszámot kapjon és itt van a láncz, a kapcsolat közöttünk és közte. Ha már most tekintjük a gazdasági viszonyokat, a nyomort, ami az országban van, akkor magától rájövünk arra, hogyha a munkáadó helyzete javul, javulni fog a munkásé is. És éppen ezért indul ki helyes alapelvekből a program, melyet tárgyalunk, melyből én bármiként keresem is a törőlnivalót, az itt elhangzott felszólalások után nem talál ok o'yat benne, amit törőlni lehetne. Egy ily komoly munkát pedig, melyen mi évek során át dolgoztunk, eldobni, félretenni elhibázott dolog volna.

György Endre és az alelnök ur is megpendítették felszólalásukban a humanizmust is és azt én is helyeslem. Hogyha az a munkás egyesek tulkapásai miatt a szolgabíró elé megy az igazát keresni és azt nem kapja meg s látja, hogy neki másként mérik az igazságot, ez felláztatja annak az embernek a lelkét. Ez ellen az ellentét ellen kell küzdeni.

György Endre erre azt mondja, hogy a törvényben mindez benne van s a vezető társadalom vegye kezébe a dolgot és védje a kisembert. Igaz, így kell lenni a dolognak, csak hogy most nincs vezetője a népnek s ezért lázong, konspirál, megengedem azt is, hogy a szuronytól felés meghunyászkodik. Másként a hajokon segíteni nem lehet, minthogy az embereket a törvénytszuletre oktatni, kell, leginkább ugy, ha a törvényt egyarant és szigorral osztálykülönbség nélkül mindenkire egyformán fogják mérni, ha e részben a társadalomban oly köznézet kerül felszínre, mely a pártoskodást üldözi, tisztességérzetét felébreszti újból, ha tehát humanisztikus, vallásérkölesős alapon indulnak meg az arra hivatott vezető elemek.

A szociáliszmust kiirtani nem fogjuk, gyéríthetjük, ritkíthatjuk, a helyzetet enyhíthetjük, de meg nem szüntethetjük végleg.

Szólok szeretettel volna Lippich nézeteire válaszolni, ezt azonban más időre hagyja, majd összakerülnek még s a vitatkozás után jól fogják magukat érezni, mert jól esik a magyar embernek a disputa. (Éljenzés.)

Lippich Gusztáv az alelnök ur szavaiból azt magyarázta ki, mintha szólok a nagygyűlést földosztással valóda volna.

Bujanovics Sándor: Nem a nagygyűlést, hanem a munkálatot.

Lippich Gusztáv azt mondta, hogy ne keltsünk hiu reményeket azon parasztemberben ily javaslattal, mert a malom alatt is elolvassuk és ott másképp magyarázzák, mint e teremben.

Tett indítványát visszavonja és azt fogadja el, mit György Endre beterjesztett. Károlyi Sándor Ó exczellenciájától örömmel hallotta a társadalmi együtt működés hangsúlyozását, de mikor a gazda programot állít fel, tovább kell menni annál, hogy eszméket adjunk, szólok konkrét javaslatokat kér.

Miklós Ödön röviden kíván szólni. A bizottságban is élénk vita tárgyát képezte mindez. A javaslatban, mely előttünk fekszik, tényleg azt kell néznünk, hogy olyan eszmék ne kerüljenek bele, melyek meg nem valósíthatók. Ilyen eszmék nincsenek lefektetve ebben a dologozatban. Helyesli azt az indítványt, mely itt a vita folyamán felszínre került, hogy a szegedi kongresszuson megvitátás alá kerüljön az egész munkálat, melyet részleteiben olyan-nak tart szólok, amelyet társadalmi szempontból üdvös dolog volna felszínre tartani. György Endre indítványát ajánlja elfogadásra olyan

alakban,

(Halljuk!

Bu

t. tagtárs

indítvány

Nagygyű

Na

ban lefe

bizottság

a meze

azon esz

közelebb

latot, am

a jelenle

amelyek

sítható.

Mé

ily alakb

hogy a r

hajtó-biz

kálat egy

inkább tá

pláne eg

tassék ös

dését me

ditványoz

vegye tu

program

Gró

ki, hogy

Endrének

Lajos táht

Ezt elhát

A r

idő előre

tüzi ki.

(F

Gró

esém az

rend sor

alakban, amint azt az alelnök ur kibővítette. (Halljuk! Hhlljuk!)

Bujanovics Sándor alelnök: György Endre t. tagtárs urnak az alábbiakban módosított indítványához azt hiszem hozzájárulhatna a t. Naggyűlés (olvassa):

Naggyűlésünk tudomásul véve a javaslatban lefektetett elveket, felhívja a végrehajtó-bizottságot, miszerint tanulmány tárgyává tévén a mezői munkásmozgalom jelen helyzetét, azon eszközökről és módzatokról tegyen legközelebbi naggyűlésünk elé részletes javaslatot, amelyek a munkásmozgalom leküzdésére a jelenlegi helyzetben sürgősen ajánlatosak, és amelyeknek megvalósítása rögtön foganatosítható.

Mérey Lajos azt tartja, hogy a javaslat ily alakban való elfogadása egyértelmű azzal, hogy a napirendről levéteik. Amit a végrehajtó-bizottság beterjesztett, az az egész munkálát egy láncnak egyes szemeit képezi, mely inkább tágitandó, mintsem hogy szűk keretekre, pláne egy rövid indítvány alakjára zsugorított össze, melylyel a munkásmozgalom kérdését megoldani bizony nem fog sikerülni. Indítványozza, hogy a naggyűlés helyeslőleg vegye tudomásul a javaslatot s azt egy agrár-programm kiindulási alapjául tekintse.

Gróf Desseffy Aurél elnök úgy veszi ki, hogy a naggyűlés többsége elfogadja György Endrének *Bujanovics* Sándor alelnök és *Mezey* Lajos által módosított indítványát. (Helyeslés.) Ezt tehát határozatként mondja ki.

A napirend folytatolagos tárgyalását az idő előrehaladottsága miatt délután 4 órára tüzi ki.

(Folytatolagos ülés d. u. 4 órákor).

Gróf Desseffy Aurél elnök: van szerencsém az ülést megnyitni. Következnek a napirend során a

terményzáloghitel kérdése.

Szövetség tükára: A múlt évi első szövetségi naggyűlés a Nyitramegyei gazdasági egyesület indítványa folytán a terményzáloghitel kérdésének tanulmányozására utasította a végrehajtó-bizottságot, mely a kérdést a közgazdasági szakosztály egyik bizottságának adta ki tanulmányozás és javaslattétel céljából. A bizottság javaslata egy határozati javaslat alakjában a naggyűlés elé terjesztett a közgazdasági szakosztály tárgyalásai alapján, sőt a javaslat indokolása a szövetség minden egyes tagjának megküldött a szövetség minden egyes tagjára vonatkozó külföldi intézmények ismertetésével kapcsolatosan.

A bizottságot e kérdés tárgyalásánál azon szempont vezette, hogy a gabonahitel sürgős megoldásra szoruló kérdésén kívül az egész mezőgazdasági hitelt fel kell karolni. Midőn a bizottság e határozatot meghozta, akkor még a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat meg nem alkottatott. Időközben e törvényjavaslat megalkottatván, a bizottságnak a kiscgazda hitelének megoldására vonatkozó javaslatai tárgyalalmá váltak, s egyedül a terményhitel kérdésének megoldása maradt szőnyegen s a bizottságban az a felfogás jutott érvényre, hogy mindaddig, míg a kiscgazdánál a személyhitel kezelése megoldva nincs, csak másodrangu fontossággal bír. Első teendő tehát a kiscgazda hitelle szemponjtából, hogy a hitelszövetkezeti hálózat kiépíttessék olyképpen, hogy minden kisbirtokos annak előnyeiben részesülhessen. Ha a hitelszövetkezeti hálózat annyira kiépül, hogy a kiscgazda gyors, előnyös hitelt kaphat, akkor inkább arra van szüksége a kiscgazdának, hogy a terményhitel segítségével terményeit jobban értékesíthesse.

A közép- és nagybirtokos szempontjából azonban egész más a helyzet, mert kivéve a jelzáloghitel kérdését, amely megoldottnak tekinthető, a közép- és nagybirtokos egyéb hitelle megoldva nincs, mert bár igaz, hogy a

gazda hitelt kaphat, különösen aki a kellő biztosítékot is tudja nyújtani, de ez a kölcsön nem mindég előnyös a gazdára nézve, sőt kétségtelen az is, hogy egyes vidékeken bizonyos körülmények között a gazdának hitelt kapni nehéz.

De nemcsak a hitel szempontja az, mely ezen kérdés sürgős megoldását feladatává teszi a törvényhozásnak, de különösen az a szempont, mit a kiscgazdánál kiemeltem, hogy terményének jobb értékesítését nem érheti el. Nálunk nagy gazdasági baj az, hogy a gazda terményeivel egyidőben kénytelen piacra menni s ezzel az önmaga által fokozott kínálat révén annyira leveri az árakat, hogy a kereskedelem a szorult helyzetet kéllően kihasználhatja. Ez országos kalamitáson csak a terményhitel behozatalával lehet segíteni. De fontos e kérdés megoldása a börzei visszaélések megszüntetése szempontjából is. Léptessünk életbe bármily kitűnő törvényhozási intézkedéseket, korlátozzuk bármennyire a tőzsdét s nyességessük annak visszaéléseit, a kereskedelem élelmessége mindig fog kibúvókat találni. Példa erre Németország, hol a kereskedelem a szigorú intézkedések dacára zugsbörzékét tudott teremteni. Mindezeket ellensúlyozhatjuk a közraktárak intézményeinek létesítésével, melylyel elvonhatjuk a börzétől a gabonaforgalmat s oda tereljük, hogy az árak a kínálat és kereslet törvényei szerint alakuljanak.

Fontos a terményhitel kérdésének megoldása az önálló vámterület bekövetkezése esélyének szempontjából is; ha önállóan rendezkedünk be, nemcsak Ausztriába, de a vámkülföldre nyugat felé is fogunk gabonát kivinni. Ez a külföldi tőfoglalásunk közraktár-intézményvel sokkal előnyösebben alakul, ugyanazon gabonátípussal fogunk megjelenhetni évről-évre és sokkal csekélyebb rezsiköltséggel, mintha azt a kereskedelem közvetíti. Csökkennek a költségek azáltal is, hogy a termények fölös mozgósítása megszűnik, s a közraktárba főlhalmozott gabonával megvárhatjuk a fogyasztásba lépés elérkezését. A közraktári intézményvel csökkenthetjük a költséget azzal is, hogy a gabona ömlesztett állapotban kerülhet piacra. De fontos a közraktár-intézmény a hadseregellátás szempontjából is s az ezredeknél nem kellene ajánlati tárgyalás után beszerezni szükségleteiket, hanem azokat készállapotban kapnák a közraktárakban.

Nem mellőzhető a közraktár-intézmény azon szempontból sem, mely az orosz kormányt ily intézmény felkarolására készítette. Oroszországban két ízben is megtörtént, hogy a gabonakészletek kivonattak az országból, minek következtében éhínség állott be, mert a kormánynak nem állott módjában az ellenőrzést gyakorolni és a gabonakivitelit tilalmat idejében elrendelni.

A megoldás mikéntjére nézve a bizottságnak az az egyöntetű álláspontja volt, hogy a közraktári intézmény az államvasutakkal kapcsolatosan valósíttassék meg, mert ezáltal a terményekre kibocsátott warrantok nagyobb hitelűek lesznek, mintha a terményeket egy magánvállalkozás kezelné. Mindez azonban nem zárja ki azt sem, hogy az államvasutak által épített közraktárt a gazdaközönség szövetkezetté tömörülve, a saját kezelésébe is átvehesse.

Ez esetben azonban elcsúsznak az azelőny, hogy a szövetkezeti kezelésben levő raktárakat mindenki igénybevehesse, mert a szövetkezeti eszme magában véve is megköveteli s a törvény előírja, hogy csak szövetkezeti tagok vehetik igénybe. Ezért is helyezett súlyt a bizottság arra, hogy a közraktárak ne magán-tevékenység, hanem törvényhozási uton létesíttessenek az egyes gőczpontokban.

Nem szenved kétséget, hogy az államvasutak által kibocsátandó warrantok a pénzpiacoz nagy keresletnek fognak örvendeni s ez oly üzletág volna, melyet a vidéki takaré-

pénztárak készséggel karolnának fel, mert feltétlen biztosságot nyújt a hitel alapjára nézve s gyorsan is bonyolítottatnék le, mert a hitelt a termény eladásakor kölcsönvevő törleszteni köteles.

A közraktár-intézmény megvalósításával azonban azon óhaj, melyet a Nyitramegyei gazd. egyesület kifejezésre juttatott, csak egyoldalu megoldást nyerne, mert a közraktárak utján biztosított előnyökben csak azok részesülének, kik árut raktározni be a közraktárakban, de sok termény van, mely nem raktározható s mégis helyes biztosságot nyújt a hitelt nyújtónak. Erről gondoskodik a szakosztály által előterjesztet javaslat utolsó pontja, mely oly hiteltörvények megalkotását sürgeti, melyek értelmében a visszaélések kéllőleg büntetessenek.

A határozati javaslat kevésbé részletezi az egész kérdést s csak arra helyez súlyt, az egész kérdés kéllő formába öntve juthasson a kormányzat elé megvalósítás céljából. A javaslat egyik pontja azt fejezi ki, hogy a kormányzat a Szövetség ez óhaját elfogadva, törvényjavaslatot dolgozzon ki, mely véleményezést végezt ezen testülethez utaltassék.

A határozati javaslat a következő (olvassa):

Határozati javaslat.

Kéressenek fel a földmivelési, kereskedelmi és pénzügyminiszterek arra, hogy tekintettel a magyar mezőgazdaság változott helyzetére, a növekedő versenyre s ennek folytán a helterjesebb gazdálkodásra való átmenet szükségességére, tekintettel a Német-, Francia és Oroszországban, sőt Romániában is már életbeléptetett hasonirányú intézkedésekre, tekintettel továbbá a jobb értékesítési viszonyok kihasználására, ami jelenleg a magyar gazdának nem áll módjában:

1. sürgősen tanulmányoztassák a terményhitel kérdését s illetve ez alapon egy törvényjavaslatot dolgoztassanak ki, amely a mezőgazda hitelképességét növelni hivatott,
2. bocássák ezen törvényjavaslatot vagy egy szakértekezlet elé, avagy az érdekelt gazdasági körök véleményét kérjék ki,
3. a törvényjavaslat kidolgozásánál kívánatos, hogy alapelvül szolgáljanak a gazdaközönségnek a Szövetségi naggyűlés utján kifejezésre jutott következő óhajai:

- a) szerveztessék az államvasutakkal és az arra vállalkozó magánvasutakkal kapcsolatosan egy közraktári intézmény, lehetőleg szövetkezeti kezelésben, warrantok kiállítás jogával, hitelt nyújtás kötelezettsége nélkül,
- b) hogy a hitelszövetkezetek a warrantokra hitelt folyósítani képesek legyenek, kívánatos, hogy az ősz folyamán az országos hitelszövetkezeti központnál az állami készpénzkészletekből nagyobb letét helyeztessék el,

- c) hogy a kiscgazda is részesüljön a terményhitel, de különösen a jobb értékesítés előnyeiben, a kis raktárszövetkezetek alakulása előmozdítandó olyképp, hogy az első berendezés kamatmentes államkölcsön utján fedeztessék,

- d) hogy a terményhitel előnyeiben azok is részesüljenek, akik a közraktárt nem veszik igénybe s illetve azon termények is, amelyek raktározás tárgyát nem képezhetik, a törvényjavaslat nyújtson kéllő biztosítékot a hitelezőnek s e azébből megfelelő hiteltörvény alkottassék,

- e) ezen raktárszövetkezetből szállíttassanak és fedeztessenek a katonai élelmezés szükségletei.

Mérey Lajos a nyitramegyei gazd. egyesület Miklós Ödön és Rubinek Gyula javaslataiból azon meggyőződést merítette, hogy hasznos munkát végez a szövetség, ha ezzel foglalkozik.

A végrehajtó-bizottság által javasolt 2. pont helyét az alábbi javaslat elfogadását kéri:

„Boesössák ezen törvényjavaslatot a gazdasági egyleteknek záros határidő alatt benyújtandó véleményezésére alá, olyképp, hogy maga a kész törvényjavaslat, 1899. év végéig a képviselőházhoz be is terjesztessék.”

A 3-ik pont b) alpontjából pedig ezen kitéttel „az ősz folyamán” kihagyni kéri és az egész pont szövegezését az alábbi szöveggel kéri felvenni,

b), hogy a hitelszövetkezetek a warrantokra hitelt folyósítani képesek legyenek, kivánatos, hogy az országos hitelszövetkezeti központnál a készpénzkészletekből *időközönként* a szükséghez képest az állami készpénzkészletekből nagyobb betét helyeztessék el.”

Lippich Gusztáv: Nézete szerint a közraktári intézmény nálunk azért nem fejlődhet, mert nincs törvényes formába öntve. Zálogjegyeket csak oly raktár boesájthat ki, amelynek 500,000 frt alaptőkéje van. Ezen török meg sok üdvös közraktári intézmény létesítése. Alakultak közraktárak az ország több vidékén, amint szólónak erről tudomása van. Van azonban más baj, az is, hogy a gazda inkább megváltik kedves terményétől, sem hogy a közraktárba deponálja, tehát nincs kilátás arra, hogy nálunk a közraktárakban nagyobb depozitumok fölhalmozására számíthassunk. Szóló azt a konzekvenziát vonja le, hogy ha az államvasutak mellett létesítenek közraktárak, azok nem fognak sohasem jól fejlődni, mert állami kezelésben lehetetlen, hogy az üzleti szellem kifejlődjék. Kérni kellene tehát a kormányt, hogy revideálja a kereskedelmi törvényt akként, hogy engedessék meg zálogjegyek kibocsátása oly közraktáraknak, melyeknek 500,000 frtnál kevesebb az alaptőkéje.

Mezey Gyula: A végrehajtó-bizottság javaslatát Mérey Lajos módosításával fogadja el. Mikor egyesülete felvetette ezen kérdést, akkor oly értelmű észrevételek hangzottak el, hogy ezek a kérdések elvonják a figyelmet a nagyobb gazdasági kérdésektől, már pedig nekünk nagyobb szerves kapcsolatra van szükségünk.

A szakosztályi tárgyalás beigazolta e kérdésnek nagy fontosságát, mert összefüggésben van a mezőgazdasági hitellel és más fontos kérdésekkel is. Szóló szükségesnek tartja, hogy ezen közraktárak ne csak a vasutakkal, hanem a víziutakkal is kapcsolatba hozassanak. Ma délelőtt itt hangsúlyozva lett a víziutak fontossága s nagy közgazdasági érdek szól a mellett, hogy ezen utak tényleg kiépíttessenek. A javaslat harmadik pontjában tehát a második kikezdésben e helyett a kifejezés helyett „*magánvasutakkal*” tétessék hozzá az is, hogy „*víziutakkal kapcsolatban*”.

Csillag Gyula dr.: Ez a kérdés a közgazdasági szakosztályban megvitatott, azért szóló csak azon javaslatokhoz szól, a melyek a vita folyamán itt felmerültek. Mérey indítványozta, hogy a „Központi Hitelszövetkezet” állandó hitelforrásává tétessék a közraktáraknak. Szóló ezt igen helyesnek tartja, mert külföldi példa van rá, a poroszországi Centrál Genossenschafts-Cassa állandó hitelforrásává tétett a raktárszövetkezetek terményhitelének. Az az eszme is helyes, hogy az 500,000 forintnál kevesebb alaptőkével bíró raktárak is boesáthassanak ki warrantokat, azonban a kisebb raktárszövetkezetek nem ruházandók fel a warrantok kibocsátásának jogával, de a termények értékesítését és a terményhitel közvetítését eszközölnék.

Figyelmeztet szóló, hogy a kisgazdák terményeire ezen közraktárak hitelt nem nyújthatnak, mert a külföldi példák szerint csak a nagyobb terménykvantumok birtokosai tarthatják meg a közraktárakban a rendelkezési jogot, míg a kisebb kvantumokat a közraktár a birtokosoktól egyezményi áron egyszerűen átveszi. Ez vezetett a termények otthon való elzálogításának eszméjére. A Nimesben tartott

hitelügyi kongresszus ezt „Warrantage du blé à domicile”-nek nevezte el; az elzálogosítás jelképileg is történhetik, pl. a raktár kulcsainak átadása által és az adósnál meghagyott zálogtárgyak elsikkasztása büntető törvénnyel sújtandó.

Bernát István: A felszólalók kifejtették azon előnyöket, melyek a raktárszövetkezetből a közönségre háromolnak. De sem a javaslat, sem a felszólalók nem érintettek egy dolgot. Szóló a javaslatba fölvenni kéri azon módosítást, hogy az alkotandó törvényben intézkedés történjen a warrantokkal üzhető visszaélés megakadályozására.

Szövetség titkára hozzájárul a határozati javaslatnak olyképpen való módosításához, a mint azt a felszólalók javasolják.

Gróf Desseuffy Aurél elnök határozatként kimondja, hogy a nagygyűlés a terményhitel ügyében a végrehajtó-bizottság által beterjesztett határozati javaslatot elfogadja Mérey Lajos, Mezey Gyula, Bernát István dr. és Csillag Gyula dr. módosításaival.

A jégbiztosítás kérdése.

Szövetség titkára: A tavasz folyamán két javaslat terjesztett be a Szövetséghez, az iránt, hogy a végrehajtó-bizottság dolgozva ki egy tervezetet és a nagygyűlés elé járulva oly javaslattal, a mely módot nyújtana arra nézve, hogy a gazdaközönség a jégkárter magas díjai és visszaélései ellen védelmet találjon. A végrehajtó-bizottság a javaslatokat a magáévá tévén, egy bizottságot küldött ki, hogy e kérdésben javaslatokat terjeszsen elő. A kiküldött bizottság több ízben foglalkozott ezen kérdéssel és az a nézet jutott érvényre, hogy a jégbiztosítás terén a jelenlegi állapotok tartóhatatlanok és hogy a gazdaközönség, ha ezen bajokon segíteni akar, nem számíthat másra, mint önmagára.

A jégbiztosítás reformjának kérdésre nem új dolog. A „Jégszövetség” a múlt évben megszűnt s annak működése teljes fiaskóval végződött, a Szövetséget kezelő társaság is kijelentette, hogy a szövetséget fentartani nem hajlandó, sőt továbbmenve a jégbiztosító társulatok által létesített kárterbe maga is belépett, dokumentálva azt, hogy a gazdaközönség érdekében újbb kísérletezésekbe menni nem hajlandó. Hogy a kárterlegyezmény mily súlyosan érinti a gazdaközönséget, azt eléggé igazolja a társaságok azon megállapodása, hogy a jövő évben újra fel fogják emelni a jégbiztosítási díjakat.

A jégdíj felemelésének a bizottság meggyőződése szerint az a következménye lesz, hogy a jégbiztosítók száma a jövőben csökkenni fog, ennek pedig következménye az lesz, hogy a társaságok rizikója emelkedni fog s a jégkárter ezen működésének végtelen hosszú láncolatának végkövetkezménye mindig a díjak emelkedése és a biztosítók számának csökkenése fog lenni, úgy amint erre épp ellenkező példa van Németországban. Nem lehet tagadni, hogy a viszonyok sokkal jobbak Németországban, a kultúra belteresebb, a gazdaközönség képzetesebb, de ha a biztosítás statisztikája mégis bámolatba ejt, módon azt látjuk, hogy Németországban a biztosított érték 2800 millió márká, míg Ausztria-Magyarországon csak 500 millió. Szinte lehetetlennek látszik, hogy Németországban hatszorannyi legyen a biztosított érték, mint Ausztria-Magyarországon összesen. Az ok itt abban rejlik, hogy Németországban a jégbiztosítás terén a kölcsönösség eszméje sokkal hamarabb tért hódított, mint nálunk. Németországban azt látjuk, hogy újabban a jégbiztosító részvénytársaságok is átalakulnak szövetkezetekké, már csak azért is, mert az óriási veszteségeiket fedezni nem képesek azon költséges szervezetről fogva, amely szervezet a részvénytársasági alakulással együtt jár. A szövetkezeti alakulásnak különben nemcsak az az előnye, hogy alacsonyabb díjakkal dolgozhatnak, hanem az is,

hogy a likvidációba maga a biztosított társadalom is bevonatik. Nálunk a szövetkezeti eszme még gyermekkorát éli, jóformán most kezd szárnyra és a néprétegek mélyébe most kezd behatolni. Csodálatos, hogy a közép- és nagybirtokososztályban a kölcsönösség eszméje a gyakorlatban legkevésbé talál támogatásra. Elég itt hivatkoznom a hitelszövetkezetekre, de a biztosítás terén is van példa az „Országos Kölcsönös Biztosító Szövetkezet”-ben, melyet a közép- és nagybirtokososztály skrupulussal fogadott, úgy, hogy a biztosítóknak átlag 90%-a a kisbirtokosok köréből került ki.

Mikor az ezévi nagy jégverések folytán beállott az az eset, hogy a szövetkezetnek utánfizetéseket kellett bekérnie, mindenki abban a meggyőződésben volt, hogy a szövetkezetnek a lét és nem lét között kell választania. Ez utóbbi eset azonban nem következett be, hanem bekövetkezett az, a mit senki sem hinne ezen gyülekezetben, hogy a kisgazdák, kisbirtokosok buzdító leveleket irnak az igazgatósághoz, mert ők kedvvel fizetik be az utánfizetéseket, a mit igazol azon körülmény is, hogy a jégkárok 2/3-át kifizette és a szövetkezet helyzete már olyan, hogy képes lesz december hó végéig az összes jégkárokat rendezni.

Ez abból magyarázható meg, hogy a kisgazda kezd gondolkodni s belátja, hogy a mikor négy éven át élvezte az alacsony díjakat, most midőn a bekövetkezett országos caapás nemcsak e gyenge intézményt, hanem régi hatalmas biztosító intézeteket is megingatott, az ötödik évben bekért pótfizetést természetesnek találja.

A bizottság, a mely ezen kérdéssel foglalkozott, azon álláspontból indult ki, hogy a jégbiztosítás terén reformokat csak úgy lehet alkotni, hogyha a gazdaközönség maga tömörül és nem tűri tovább a jégbiztosító társaságok kárterjének visszaéléseit, hanem egy kölcsönösségen alapuló jégbiztosító szövetkezet megalakításának szükségét mondja ki. A részletkérdésekkel nem foglalkozhatott a bizottság, de ha álláspontja és az általa beterjesztett határozati javaslat a nagygyűlés által sankcionáltatik, akkor a bizottság meg fogja az utat és módot találni arra, hogy ezen kérdés mielőbb a megvalósulás stádiumába jusson. A gazdaközönség örömmel fog csatlakozni ezen újonnan keletkező és az ő érdekeit szolgáló hivatott intézményhez s ez indította a bizottságot arra, hogy a kölcsönösségen alapuló jégbiztosító szövetkezet megalakítása iránt az alábbi határozati javaslatot terjeszse a nagygyűlés elé.

Határozati javaslat.

Mondja ki a szövetségi nagygyűlés, hogy a jégbiztosítással foglalkozó biztosító-intézetek kárterjének díjemelő irányzatával szemben szükségesnek tartja a magyar gazdaközönség védelmét s e célból egy bizottságot küld ki azon utasítással, hogy:

1. idejében tegye meg a kellő lépéseket egy jégkár elleni biztosító-szövetkezet alakítására úgy, hogy az működését már a legközelebbi jégbiztosítási idényben megkezdhesse.

2. Lépjen érintkezésbe az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet igazgatóságával, annak kész szervezete esetleges felhasználása céljából.

3. Felkéri a fölnmivelségi minisztert az alapszabálytervezet benyújtása mellett, hogy a szövetkezet megalakulását nagyobb számu üzletrészek jegyzésével, adó-, bélyeg- és illetékmentesség megadásával segítse elő.

4. Felkéri az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet az előkészítési költségek előlegezésére.

Farkas Abraham: E javaslatot üdvösnök tartja és ahhoz teljes mértékben hozzájárul. Azt hiszi, hogy nincs senki e teremben, ki az előterjesztett javaslatot el nem fogadná,

mert a sebe a emliti es toztatik elomunk a bizottsá

En

javaslat

nézve, l

biztosító

gosított

bizottság

közbe a

tagjaiva

egyesüle

s azoka

a biztos

szükség

kell, ho

ként mi

goztassa

mely a

vidékre

összeget

többség

nézve is

A biztos

e közbe

más orv

gazdakö

azért ü

fogadja,

azon na

Kölcsön

ügy, ho

kérni ta

akció

idő alatt

aggodal

eszméne

sedésbő

Ma

szintén

az időp

jól van

kérdésbe

hallgatni

egyesüle

erkölcsi

lett az

Ha

vetsége

nagyon

dolgot f

megyékl

nak az

semmi.

vetkezet

részvény

azt, hog

egzisztál

daccára

ebben ez

hogy kif

a megal

fog-e tul

ményezé

Bu

az agg

amely a

elé görd

dését ki

eszmét l

s keress

Hisz ug

hivandó

Szövetsé

hez hozz

nem mor

Pie

gazdaság

tolja a

hogy egy

csönös b

midőn en

mert a jég- és tüzbiztosítás ügye egyik égető sebe a magyar gazdaközönségnek. Még azt említi csak meg, hogy ha a bizottságot méltóztatik kiküldeni a jégbiztosító szövetkezet előmunkálatainak megtételére, bizassék meg ez a bizottság azzal is, hogy figyelmét az egész biztosítási ügyre terjeszse ki.

Emödy József: szintén hozzájárul ezen javaslatához. Egyesülete mindent elkövetett arra nézve, hogy a gazdaközönséget megóvja a biztosító társaságok visszaélései ellen, fölvilágosította a népet, hogy a likvidálásnál szakbizottságot kérjen s maga az egyesület lépett közbe a járásbíróóságoknál, hogy azon bizottság tagjaivá gazdákat nevezzenek ki. Ezenkívül egyesülete a biztosító társaságokkal is tárgyalt s azokat barátságos uton figyelmeztette, hogy a biztosítás rendszerének reformálására van szükség; minden egyes biztosító társulatnak kell, hogy legyen statisztikája, hogy vidékenként milyen nagy a jégverés okozta kár. Dolgoztassanak ki községenként oly statisztikát, amely a rizikót föltünteti. S így egyes vidékre le fogják szállíthatni a biztosítási összeget és így magukhoz vonják nagy többségét a gazdaközönségnek. Ez reájuk nézve is előny volna és a gazdaközönségre is. A biztosító társaságok azonban az egyesületnek e közbenjárását igénybe nem vették. Itt tehát más orvosszer nincs, mint szintén kartel, de a gazdaközönség részéről. A bizottság javaslatát azért üdvösné és helyesnek tartja s azt elfogadja, azonban aggodalmát fejezi ki, hogy azon nagy kár után, amely az idén az Országos Kölesönös Biztosító Szövetkezetet a jégkárral érte, úgy, hogy az pótbefizetéseket volt kénytelen kérni tagjaitól, vajjon sikerrel fog-e járni az akezió megindítása oly gyorsan és oly rövid idő alatt, amint az itt kontemplálják. Mindezen aggodalma daczára szóló, mint a szövetkezeti eszmének lelkes híve, az ezen ügy iránti lelkesedésből hozzájárul a javaslatához.

Meskó Pál: röviden szól a kérdéshez és szintén aggályát fejezi ki arra nézve, hogy az az időpont a kölesönös jégbiztosítás behozatalára jól van-e megválasztva, vagy nem, mert ha e kérdésben kudarcot vallunk, akkor évek során hallgatni kell vele. Szerinte itt a gazdasági egyesületnek kell magukat exponálni és teljes erkölcsi tekintélyüket kell latbavetniük e mellett az az intézmény mellett.

Ha a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége ezen kérdésben tekintélyét latbaveti, nagyon óvatosan kell eljárni és meg kell a dolgot fontolni, mert ismétli, hogy ha a vármegyékben a gazdasági egyesületek nem állnak az ügyek élére, nem lesz a dologból semmi. Az „Országos Kölesönös Biztosító Szövetkezet” valóban hősies kitartással küzd a részvénytársulatok ellen, nem hitte volna senki azt, hogy ez a szövetkezet három-négy évig egzisztálni képes lesz olyan szívós kitartással, daczára a gazdaközönség indolenciájának, de éppen ez a körülmény indítja szót is arra, hogy kifejezze aggályait arra nézve, hogy vajjon a megalakítandó szövetkezet biztos sikerekkel fog-e tudni a jelen viszonyok között a kezdeményezés idején.

Bujanovics Sándor alelnök: szintén osztja az aggodalmakat, ismeri azt a nehézséget, amely a jégbiztosító szövetkezet megalakítása elé gördül, azonban mégis a bizottság kiküldését kívánja azért, hogy ez a felmerült eszmét bővebb megfontolás tárgyává tegye s keresse a megoldásra vezető helyes utakat. Hisz úgy is, a bizottság javaslata az összehívandó nagygyűlés elé fog kerülni, amidőn a Szövetség tagjainak módjában lesz e kérdéshez hozzászólni és a megalakítást ki-vagy ki nem mondása felett határozni.

Pietsch Lajos: A Hunyad vármegyei gazdasági egyesület kiküldöttje szintén partolja a betervezett javaslatot és felemlíti, hogy egyesülete mozgalmat indított egy kölesönös biztosító szövetkezet alakítására, de midőn ennek neszt vették, a biztosító társa-

ságok oly ajánlattal jöttek az egyesülethez, mely valóban meseszerűen előnyös a tagokra.

Meskó Pál, Emödy József és a Szövetség titkárának felszólalása után

Gróf Dessewffy Aurél elnök kimondja a nagygyűlés határozatát, amely szerint a végrehajtó-bizottság által előterjesztett határozati javaslatot a nagygyűlés elfogadja s a jégbiztosító szövetkezet megalakítására vonatkozó előterjesztések és javaslatok megtételére egy bizottságot küld ki, amelynek tagjai: gróf Zselénski Róbert alelnök, gróf Károlyi Sándor, gróf Széchenyi Imre, Miklós Ödön, Bernát István, Seitovszky János, Steiger Gyula, Emödy József, Somssich Andor, Forster Géza, Szegedy György, Rubinek Gyula, Farkas Ábrahám, Meskó Pál, Bujanovics Sándor alelnök és báró Bornemisza Tivadar.

A nagygyűlés elé a szövetségi tagoktól indítványok be nem érkezvén, a tárgysorozat ki van merítve, a tanácskozást berekeszti.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Magyar borzderes-keresztelés.

Figyelemmel kísértem a „Köztelek”-ben foglalt ama eszmecsérét, mely primogén magyar marháink kereszteléséről szól. Monostori urnak azon nézetnyilvánítása, hogy a primogén marhánk a jövő állatja, nagyon helyes, de ha már mégis akarunk keresztelés által tulajdonosságain javítani, úgy legmegfelelőbb fajta e czélra a borzderes. Ezt a nézetet osztom magam is, mert hosszas éveken keresztül tett megfigyeléseim erről győztek meg.

Vegyük csak sorjában, hogy mi az indító oka a keresztelésnek ott, a hol nem a tejtermelés a cél? Azt hiszem a hizodalmaság fokozása a nélkül, hogy rosszabb igásmarhát kapnánk s másodsorban gyorsabb fejlődés a nélkül, hogy kényes állatokat neveljünk. Egyszóval tetszetős küllem és szín mellett hizodalmasabb, gyorsabb fejlődésű, jól értékesíthető produktum lenne a cél.

A szimmenthali keresztelések egy csepp vér hozzáadásával a mi magyar-erdélyi marháinknál a továbbtenyésztés mellett nagyon sokszínű és formájú, laza csontu, nem egyöntetű, sok keselyűs bőru egyedet eredményeznek.

A borzderes fajttal való keresztelések ellenben jó csontozatu állatokat adnak a további beltenyésztés és színre is tetszetős, szürkékkel jó szarvképződéssel. Egyszóval olyanokat, melyek az elérendő czélra jobban megfelelnek.

Láttam véletlen és nem czéltudatos ilyen tenyésztést, hol ezelőtt 15 évvel magyar-erdélyi tehenekre borzderes bikát használtak; ezek ivadékai tovább lettek terjesztve anélkül, hogy többé borzderes bikát szereztek volna be. E tenyésztésből származott ökrök szép szürke színűek, szép szarvuak, erős csontozatuak, jó étkesek és igások, melyeket 12—14 éves korig is jármoznak, akkor pedig pár heti javítás után jó áron mint lekötötti való jószágot adják el. A tehének szép czimeresek, tetszetős külsejűek és színűek és télen úgy, mint nyáron szabadban vannak, sokszor még védő eres nélkül is s csak a kis borjasok lesznek bekötve istállóba. Tejet igaz nem adnak többet, mint általában a magyar-erdélyi tehének, de itt nem is igen lesznek kifejve.

Sokszor előfordul a magyar-erdélyi fajtnál az a szürke szín, a mi ezeknél a kereszteléseknél ugyszóval jellegzetes, a mi arra a következtetésre ad okot, hogy az ily individuumok a borzderes fajta és a mi primogén marháinkból keletkezett. A vérosszekeveredést a mi marháinkban tényleg csak a borzderessel mondhatjuk teljesnek, csakis ezen keresztelés továbbtenyésztésénél láthatni egyöntetűséget az ivadékoknál.

Csontos Miklós.

Legyen szabad e közleményhez a következőket fűznöm:

Az osztrák alpesi marhák között, a melyek az itt érintett keresztelésekre leginkább jöhetnek szóba — több oly borzderes típus van, a mely sikeresnek ígérkezik.

A bécsi kiállítás alkalmából s egyébképpen is megfigyeléseket téve, felfogásom mégis az, hogy az etschthali marha legalkalmasabbnak mutatkozik a mondott czélra.

Erről a jellegről a „Mezőgazdasági Szemle” novemberi füzetében a következőket írom:

A változataiban ulteninek, meráninak, vintschgauinak is nevezett ezen típus a legvilágosabb színű borzderesek közé tartozik, úgy, hogy igazság szerint szürke ez a marha, fehéres, sárgás, vagy kekes (füstös) árnyalattal.

Tényleg legkedveltebbek a sárgásszürke s illetőleg világos zsemlyeszínűek. A fényszáj olomszürke, a világos szürke szarvak a hegyen feketék, a farokbojt és körnök is ilyenek, vagy aztán sötét palaszürkék. A téhen átlagos magassága 135.3 cm., törzsének hossza 157 cm., sulya középszámításban 420 kg. Feje meglehetősen formátlan, a szemboltok táján kidudorodó, a fejében tornyosodó. A szemek feltünően előre helyezettek. Nyaka középhosszuságú, erőteljes és nagy lebernyegű. Mellkasa nem mély és szélességben is kívánni valót hagy fenn. Hátvonal meglehetősen éles, marnál és a fartó felé kissé emelkedő. A külföldön hosszú far kétoldalra lejt, a farok azonban a hátvonal szintjében van tüzve. Végtagjai aránylag hosszúk, csontos, erőteljes, izmos alkatuak, szép izületűek. Igen jó alábító és csak izület s feltünő szép hosszúságuk a vállak, karok, konczok és czombok.

A jó tejelésnek kevés jele van a bemutatott állatokon. A tejtükrötáj nem nagy, a tögy egyenesen kicsi. Közönséges viszonyok közt élő középnehéz etschthali nem is ad több tejet 1000—1200 l.-nél; jobb viszonyok közt s a tejelésre jobban megtermelt tehének azonban pl. Merán és Bozen vidékén megadják a 2200 l.-t. A tej zsirdu és érdekes, hogy ez állatok kisborjas korukban feltünő napi átlagokkal (12—20 l.) jeleskednek, de e hozam csak hamar s átmenet nélkül tetemesen csökken. Fejlődésben ez az állat gyors, honosulási képessége nagy, hizodalmaságban igen kielégítő, de erőfelfejtő képessége az, amely egyenesen kitünőnek mondható.

A csontos, izmos, erős, nagy alkat, mely egynemely ilyen ökörnél fölmehet 168 és több centiméter marmagasságig s ezer kilót megütő sulyig, kell is hogy nagy munkára alkalmas tegye ez állatot. Igavonás tekintetében tényleg ezt tartják az alpesi marhák matadorjának, s magam is láttam a morva holleschani sörgyárban ilyen és lavanthali ökröket, amelyek a maron 171, a faron 178 cm. magasak voltak, s kiadó gyors mozgásukban, színükben, formálódásukban a legszebb öregebb, de el nem esigázott magyar ökrökhöz hasonlítottak, leszámítván óriás termetüket, rövid szarvukat és bubosodó fejüket.

Az etschthali marha otthona Ausztriában majdnem az egész némettiroli Etsch melléke. Főbb vásárai a Vintschgauban Mals és Glurns október 16-án és november 2-án. Itt kivált fiatal ökrök kaphatók; Merán október 16-án és november 25-én, tenyészmarhákra nézve; Lana november 11-én s végre Bozen szeptember 23, november 3. és 30-án, deczember 20. és február 3-án, részben tenyész, részben vágómarhákra nézve.

Eltekintve az utóbbi időben nagy keresletnek örvendő s e miatt magasabb áraitól az

*) 1882-ben Meránban Falkenhayn akkori osztr. földm. miniszter elé egy Wainöfer nevű birtokos oly etschthali ökröt vezetett, amely 1170 kg.-ot nyomott elől 175, hátul 184 cm. magas, 249 cm. övméretű és 2015 cm. hosszú törzsű volt.

etschthalinak, a középnehéz tenyészállatok ára 125 és 175 frt között ingadozik; fiatal hágbikák és üszök 80—160 frt. Egy pár ökör 350—400 frt.

A látott állatok egészségi állapota fölött gyanura nem volt okom és be kell vallanom, hogy ha valamelyik osztrák marhát, ezt első sorban merném ajánlani — ellentétben másokkal, akik a mariahofinak adnak előnyt — a magyar primogén marhával való keresztezésre ott, ahol kevert vérben akar valaki jó igásanyagot produkálni, mely gyorsabban fejlődik, nagyobb súlyt ér el és jobb tejelő mint a tiszta magyar. De erre a célra csak a legkiválóbb és nem az akármilyen etschthalit tartom alkalmasnak.

Mennyiben van igazam, mikor így nyilatkozom, azt némely hazai példa valószínűleg már is igazolhatná, de bizonyára fogja igazolni még jobban is a jövőben. *Rovatvezető.*

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

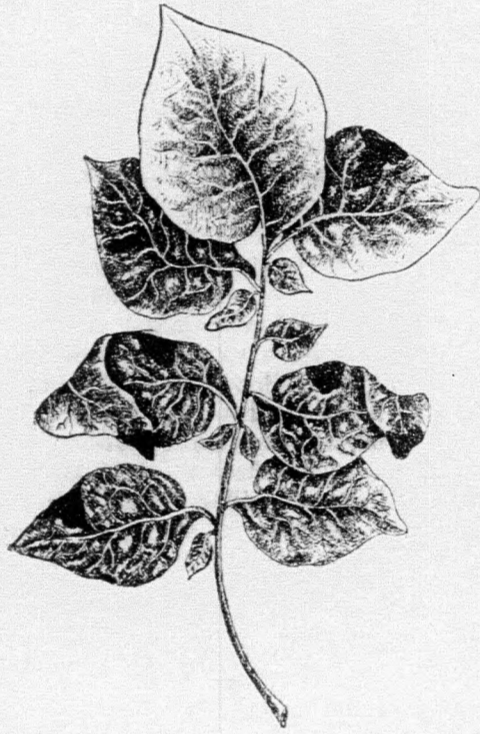
Rovatvezető: Mezey Gyula.

Burgonya(ragya)vész.*)

Phytophthora infestans de Bary.

I.

A folytonosan haladó tudomány egyenként deríti fel a különféle növényi betegségek

161. ábra. Burgonyalevelek, melyeket a *Phytophthora infestans de Bary* megtámadott. A betegség első idejében. (Term. után.)

előidézõ okait s fáradságos kísérletek alapján igyekszik megállapítani a gyakorlatban könnyen keresztülvihető s lehetőleg kevés költségbe kerülő védekezési módokat. A gazdaságközönség a viszonyok nyomása alatt kényszerül folytonosan figyelemmel kísérni a tudományos világ fentjelzett működését. Mindinkább kevesebb-kevesebb lesz azok száma, akik minden baj ellen csak a „régijó világ” emlegetésével érvelnek s minden csapásba, mint egyszerűen elkerülhetetlenbe belenyugodnak. Könnyen érthető, hogy ez az átváltozás lassu s még igen sok idő mulik el addig, míg általánossá lesz.

A mi népünknek vérében van az ujjitásoktól való irtózás s bizalmatlankodás. Még a mikor meggyőződök is valaminek a jó voltáról nehezen hagyja a régi, megszokott állapotokat el.

Fényes példa erre a peronospora elleni védekezés. Mindenki belátja ennek a kiszámít-

*) A „ragya” elnevezés sokkal jobb az „*Alternaria Solari S.*” nevű gomba által előidézett megbetegedésére a burgonya levelének.

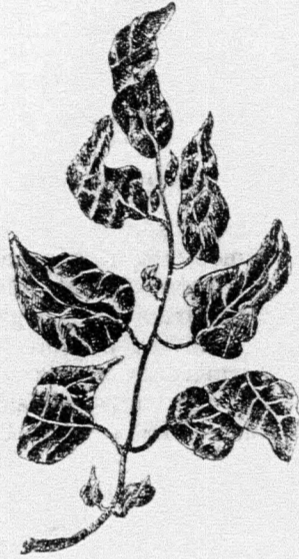
hatatlan előnyeit s még is igen sok szőlőbirtokos van ma is, aki megmagyarázhatatlan okból nem permetez. Látja évről-évre pusztulni ültetvényét s ezzel szemben a védekező szomszéd boldogulását s még sem hajlandó hasonló módon cselekedni.

Itt a magyarázatot bajos volna megadni. Ha kérdezzük, rendesen ez a felelet: „*Máskor is leszáradt egy-két levél s még sem volt baj. Most ráfogják, hogy szőlőpenész s a gazda nem győzi pénzzel a védekezési költségeket.*”

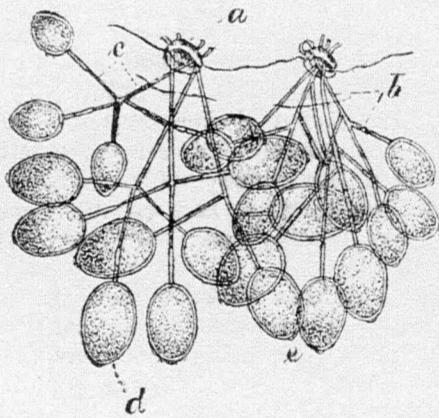
Az ilyenforma vélemény ellen küzdeni aztán lehetetlen, mert nincsen az az ékesszólás, amely ezt megingatná.

Hazánk egy bizonyos részének főterménye a burgonya. Vannak egyes vidékek, amelyeknek gazdasági viszonyai között elsőrendű szerepet játszik.

Alig van egy-egy művelési növényünk, amellyel a rajta élő gombabetegség olyan

162. ábra. A betegség folytán elpusztult, megfeketedett burgonyalevelek. (Term. után.)

163-ik ábra. Egy burgonyalevél darab alsó része. — a) A szájadék (légző) nyílás; b, c) a konidium-tartók, a mint a légzőnyíláson keresztül a szabadba jutva elágaznak; d, e) konidiumok. Vázlatos rajza az elpusztult levél alsó lapján látható fehér pornemű bevonatnak. (Erős nagyítás.)

hamar végezne, mint ezzel. A burgonyaültetvények nagyrésze rendesen időelött elveszti zöld lombját, a levelet és a szárrészek leszáradnak (a praxisban igen sokszor nem tartják természetellenesnek), elpusztulnak. A gazda még ha fel is tűnik neki ez, azzal vigasztalja magát, hogy nincs neki szüksége zöld burgonyaszárra és levélre, nem baj ha elpusztul is, mert a gumó még jobban nő a föld alatt.

Mikor aztán a szedésre kerül a sor, a fészkekben csak teng-leng néhány gumó, a melynek nagyrésze apró, éretlen és a mi fő beteg.

Figyelemmel vizsgálva tavasszal burgonyaültetvényeinket, de még inkább nyár elején, találni fogunk egyes leveleket, a melyeknek felső lapjain szabálytalan alakú, előbb az élénk zöld színtől elütő sárga, majd mindinkább nagyobbodó világosbarna, végre sötétbarna beszáradt foltok vannak (161. ábra.) A foltok mindinkább nagyobbodnak, egymásba

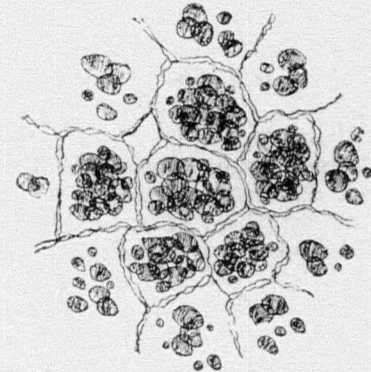
folynak s lassanként az egész levél megbar-nul vagy megfeketedik, összezsugorodva a levélnyélen függve marad s úgy néz ki, mintha elszáradt volna. (162. ábra.) A foltok felléphetnek a levéllap bármely részén, de különösen a széleken vagy a levél hegyén lépnek fel először.

Ugyanilyen foltokat fogunk találni a közös levélnyélen, valamint a száron is. A legfiatalabb, a hajtások hegyén levő levelek rendesen szép sötétzöldek s a fent leirt foltok nem találhatók rajtuk.

Ha most, a mikor már néhány levélen találtuk a leirt foltokat, egy eső jön vagy nagy harmatok járnak s utána jó meleg napok, foltok kezdenek rohamosan fellépni, lassanként elborítva a lombzatot, leszárad, elpusztul az egész földfeletti rész.

Az ilyen módon elpusztult növény gumói fejletlenek maradnak s ha kétfelé vágjuk a gumót a héjához közel vizes barna foltot fogunk találni, esetenként hol kisebbet, hol nagyobbat. Ha sok eső jár, ez a burgonya lassanként egészen megbar-nul s elrothad; ha nem volt eső, inkább szárazabb időjárás, akkor elkezdi összezsugorodni, héja ráncos lesz, fonnyad.

Ha egy elszáradt levelet jó kézi nagyítóval (luppe) vizsgálunk, a levél alsó lapján a beszáradt foltoknak megfelelően piszkos fehér-színű porhoz hasonló anyagot fogunk találni, melyet ujjaink hegyével könnyen ledörzsölhetünk.

164-ik ábra. a) Egy konidium 6 részre tagolódva; b) a hurok felreped s a rajzó konidiumok elhagyják a tokot; c) rajzó konidiumok csillangókkal ellátva; d) a rajzó konidium fejlődésének első szaka (csirázás), de Bary után.

Ugyanilyen színű levonatot találunk esetleg a közös levélnyélen vagy a gyöngébb szárrészekben is.

A leirt jelenséget egy gomba a *Phytophthora infestans de Bary*. idézi elő. Amerikában 1843. lépett fel először s néhány év múlva 1845-ben már Európában is kezdte pusztítani a burgonyaültetvényeket. Azóta különösen Franciaországban okozott igen érzékeny károkat, de nálunk is volt rá eset, hogy egyes vidékeken még a vetőgumó sem termett meg a gomba pusztítása miatt.

A gomba fejlődésmenete a következő: A levelek alsó lapján levő bevonat rendkívül finom, többfelé elágazó szálaból áll, mely ágacsok végén egy többé-kevésbé tojásdad alakú részecske ül. (163. ábra.) Az ágacsokakat *conidium-tartóknak*, a tojásdad alakú részeket *conidium-oknak* nevezzük. Ezek rendkívül könnyen letörnek s mivel végtelen kicsinyek, a légáramlat, rovarok stb. által minden irányban széthurezoltatnak. Ha az ilyen testecske aztán a burgonya zöld levélére jut, ott megtapad s várja a fejlődéséhez kedvező körülményeket. Ez alkalom meg is jön az első eső- vagy harmateccsével, melyet a nap felmelegít. Ekkor a testecske anélkül, hogy burka felnyílna, több részre tagolódik, mely részecskék belsejében kellő nagyítással (mikroszkop alatt) egy-két fénylő pontocskát láthatunk. (164. ábra.) A tagolódás után a hurok felreped s a részecskék a szabadba jutnak, azaz az eső vagy harmateccsbe, ahol a rajtok levő két *csillangó* (finom vékony kis nyulványok) mozgása folytán ide-oda mozognak. Ezt a

mozgást n testecske

A me egy 20—2 elvesztik a lődésük (c dudorodás áttörve a réteget, be talan ágak szes belső kat nevezz don jut be a héj alatt nagymenny felemeszt. ahol már mycelium egy ferm kezében ilyen állapotáplálkozás lümkök a elpusztulás elpusztulás levelek.

Mikor tet már te utódokról levél alsó vonat. A szétszórtan vagy légző lásokon ké említett, f dium tart egy-egy cor

A kö jutnak a (nedvesség betegségét fejlődés m san tart. (alatt már produkálni.

Mielő sára áttérn

Sokat hogy a bu nek elpusz következm

Mindé lálékát a t szerveivel, anyagok a ban, hogy hassa testő nyos által a táplálásra alakulást e zük. A talá rendesen a anyagok, a vízzel együ gyökerek a levelekbe. azaz organ alkalmas a anyagok eg használati léktáplálóan ben elra anyag van gonyánál a

Ha m annyira, h része — e tult, az áth a keményit akadályozva fejlődése is

A bu lálék szerep zott kemén lyebb mer benne, ann

mozgást nevezzük *rajzó mozgásnak* s ezeket a testecskéket *rajzó conidiumok*-nak.

A mozgás aránylag rövid ideig — mint egy 20—25 percig — tart, amikor a spórák elvesztik a csillangókat s kezdődik tovább fejlődésük (csirázás). Valamelyik részen egy kis dudorodás keletkezik, mely mindinkább nő s áttörve a levél felső lapján levő epidermis réteget, behatol a szövetek közé, ahol számtalan ágakra oszolva szét, behálózza az összes belső részeket. Ezeket az elágazó szálatokat nevezzük *myceliumoknak*. Ugyanilyen módon jut be a burgonyagumóba is, ahol előbb a héj alatti kéregrézben ágazik el, mert itt nagymennyiségben van fehérjeanyag, amelyet felemészt. Aztán hatol a belsőbb részekbe, ahol már a keményítőszemcséket találja. A myceliumok (ez a gomba teste), kiválasztanak egy fermentanyagot, amelynek hatása következtében a keményítő átalakul cukorrá s ilyen állapotban használhatja fel a gomba táplálkozására. Bárhol is emésztik fel a myceliumok a sejtek tartalmát, ezáltal azoknak elpusztulását s végeredményében a szövetek elpusztulását idézik elő. Ezért száradnak el a levelek.

Mikor a gomba myceliumai a levélszövetet már teljesen áthálózták, kezd a gomba utódokról gondoskodni. Ekkor jelenik meg a levél alsó lapján a fent leírt piszkosfehér bevonat. A levél alsó lapját borító epidermiszen szétszórtan apró nyílásokat az u. n. *szájadékvagy légző* nyílásokat találjuk; ezeken a nyílásokon keresztül jutnak a szabadba a már említett, finom, fehér elágazó szála-cskák (*conidium tartók*), melyeknek minden ághegyén egy-egy *conidium* van.

A konidiumok aztán a már jelzett módon jutnak a levélzetre, a hol kedvező körülmények (nedvesség és hő) között tenyésznek tovább a betegséget. Ez volna nagy vonásokban a gombafejlődés menete, mely egész nyáron folytonosan tart. (Egy-egy csirázó szála-cskák 4—5 nap alatt már kifejlődött konidiumokat képes produkálni.)

Mielőtt a védekezési kísérletek tárgyalására áttérnék, meg kell említenem egy dolgot. Sokan abban a balvéleményben vannak, hogy a burgonya szárának, valamint levélzetének elpusztulása nem von maga után káros következményeket. Ez egy igen téves nézet.

Minden növény, így a burgonya is, táplálékát a talajból veszi fel az erre rendelt szerveivel, a gyökerekkel. Igen de a tápláló anyagok a talajban nincsenek olyan állapotban, hogy azokat a növény direkt felhasználhassa testének felépítésére. Előbb még bizonyos átalakuláson kell keresztülmenniük, hogy a táplálásra alkalmasak legyenek s ezt az átalakulást *áthasonításnak* (assimilatio) nevezük. A talajban levő növényi tápláló anyagok rendszeren *ásványi* (anorganikus = szerves) anyagok, amelyek feloldódva a talajvizben e vízzel együtt oldott állapotban vétetnek fel a gyökerek által s vitetnek bizonyos módon a levelekbe. A levelekben aztán áthasonítatnak, azaz *organikus* (szerves), a növényi táplálásra alkalmas anyagokká válnak. Az így átdolgozott anyagok egyrésze a növényi test felépítésére használódik fel, míg a másik rész, mint *tartalektáplálóanyag* a növények bizonyos részeiben elraktározatják. Ilyen tartalektáplálóanyag van felhalmozva a magvakban s a burgonyánál a gumóban (keményítő).

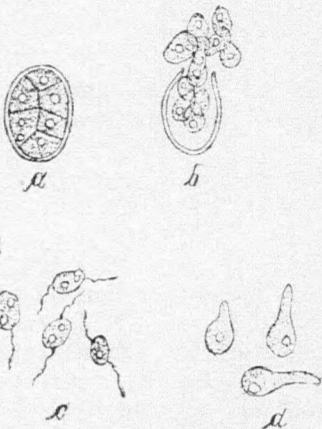
Ha most a levelek meg vannak támadva annyira, hogy a levél kisebb vagy nagyobb része — esetleg az egész levéllap, — elpusztult, az áthasonítás nem történhetik meg s így a keményítőképzés és leraktározás sem. De akadályozva van e miatt a növény szervezeti fejlődése is.

A burgonya mint emberi vagy állati táplálék szerepét nagyrészen a benne felhalmozott keményítőnek köszönheti. Mentül csekélyebb mennyiségben van meg a keményítő benne, annál kevésbbé értékes táplálási szem-

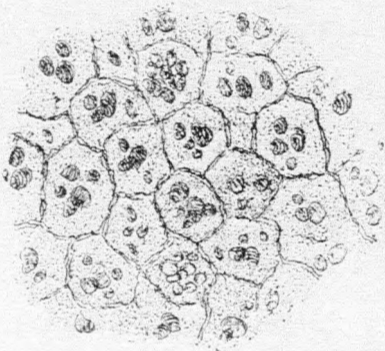
pontból. Ezenkívül ugy a szeszgyártásnál, mint a keményítógyártásnál ez adja meg a burgonya értékét. Ép, jól fejlődött, érett burgonya keményítőtartalma 18—22% között változik.

Ha egy jó éles borotvával az ilyen burgonyából finom vékony lapocskát vágunk s azt mikroszkop alatt vizsgáljuk, azt fogjuk látni, hogy a sejtek tömve vannak keményítőszemcsékkel. (165. ábra.)

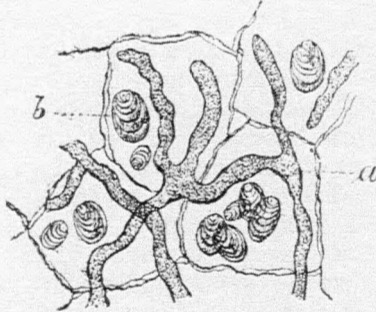
A phytophthora által elpusztított fenékből kikeresünk egy olyan gumót, amelyiket a gomba nem bántott s ebből készítsünk a fenti módon metszetet, igen kevés, s rendszeren apró keményítőszemcsét fogunk találni a sejtekben. (166. ábra.)

165-ik ábra. Egészséges burgonyagumóból készült mikroszkopikus metszet vázlatos rajza. — A sejtek tömve vannak keményítőszemcsékkel. (Természet után.)

166-ik ábra. Egy burgonyagumóból készült metszet egy olyan fészékből, a hol a lombot teljesen elpusztította a Phytophthora. — A sejtekben kevés keményítőszemcsé. (Természet után.)

167-ik ábra. Beteg burgonyagumóból készült metszet. a) A gomba myceliuma; b) keményítőszemcsé. Látható, hogy a sejtekben alig van pár keményítőszemcsé, a többi felemésztette a gomba.

De amint már mondtam, magát a gumót is megtámadja a betegséget előidéző gomba s ha az ilyen gumóból készítünk metszetet, látni fogjuk a myceliumokat a sejtekben szétágazva és hogy egyes sejteknek keményítőtartalmát egészen felemésztették. (167. ábra.)

A gumók megbetegedése kétféleképpen történhetik.

Ha a vetésnél nem válogattuk meg jól az elvetendő burgonyát, a földbe már fertőzött gumók kerülnek s így a betegség, hogy úgy mondjam, veleszületik az új gumóval.

Más esetben a megtámadt levelekről lehalló konidiumok az eső által bemosatnak a talajba s ha a gumóhoz értek, áttörnek annak a héját s a myceliumok behálózják a gumót.

Erre nézve Jensen*) kísérletezett s kimutatta, hogy a legsekélyebben (a föld színéhez közel)

fekvő gumókból . . .	49%
a mélyben fekvőkből . . .	22%
a legalól fekvőkből . . .	8%

volt megbetegedve. Feltűnő volt az, hogy a szárhoz közelebb eső gumók voltak mindig megszáradva. Ez érthető is, mert a konidiumokat a szár mellett mosta le az eső legkönnyebben.

A mi a különböző mélységben fekvő gumók megbetegedését illeti, arra nézve magyarázat a talaj szűrőképessége. Mentől kisebb földrétegen kellett az esővíznek keresztül menni a gumóig, annál több konidiumot hordott oda, viszont vastagabb földrétegen menve keresztül a konidiumokból mind kevesebb maradt. Ezt kísérletileg is beigazolták olyanformán, hogy konidiumokat tartalmazó vizet töltöttek üveghengerbe tett különböző vastagságú földrétegre. Az alul lecesepegő vizet mikroszkop alatt vizsgálták. Mentől vastagabb volt a földréteg annál kevesebb konidium maradt a vízben.

A talaj e tulajdonságára tekintettel ajánlották az u. n. Jensen-féle védekezési módot, amelyről majd később szólok. M. B. B.

SZŐLŐSZET, KERTÉSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezső.

Gyümölcskivitel Angliába.

A „Köztelek“ 96. számában reprodukáltuk a „Gyümölcskertész“ egy közleményét, a mely közlemény azt a kérdést veti fel, hogy amennyiben Angliában az idén főként a finomabb fajalmának nagy szükségét érzik, nem volna-e tanácsos kísérletet tenni a magyar fajalmával a liverpooli és londoni piacokon. E közlemény szerint a liverpooli főkonzul értesítése az volna, hogy az angol piacon 35—40 frtot is fizetnek egy métermázsalmáért; holott a Királyhágón tül részeken a gyümölestermelők alig képesek 5—8 frton értékesíteni a fajalmát. E közlemény a „Magyar kiviteli és csomagszállítási részvénytársaság“ figyelmét az angol gyümölexport kérdésre irányította s utána járván a dolognak, londoni és liverpooli forrásokból az alábbi, közérdekű felvilágosításokat vette.

„Angliát almával Északamerika, Canada és Portugal látja el. Az amerikai áru 55—68 kilogrammot (120—150 angol fontot) tartalmazó hordókban érkezik, a csomagoláshoz se papiros, se szalma nem vétetik, hanem az alma soronként és egymás mellé rakatván leiszorítatják. Az európai árut 36 kgm (80 angol fontot) tartalmazó ládáknál papirosba göngyölve szokták csomagolni. Az alma kiszállítása Angliába ezen évben nem sok esélyvel bíztat, mert az amerikai almatermés kedvező volt és áruhiány nincs. Az alma ára hordónként 7—23 shilling közt váltakozik, tehát legolcsóbb ár nagyban eladásánál métermázsánként 6.16 frt, legdrágább 24 frt.“

Egy másik jelentésből a következőket emeljük ki:

„Almában némi hiány legfeljebb Anglia déli részén észlelhető, mert Amerika és Franciaország eleget szállítanak. Itt főképp a „Nova Scotia“ nevű alma kelendő. (A fenti r.-t. által meghatározott minta az arany-renethez hasonlít.) Ez a faj most 120 fontos hordónként 17/6 ér el. (vagyis 54 kilogrammért 10 frt. 50 kr.) Az üzlet almában csakis bizományba küldött áruval eszközölhető, mely aukcióra kerül. Mintak alapján senki sem rendel. Detailisták külfölddel nem dolgoznak.

Ezekből látható, hogy almánkért Anglia nem fizetne mm.-ként 35—40 frtot, hanem 6 frt 16 krtól legfeljebb 24 frtig. Ha viszont a köz-

*) Die Kartoffelkrankheit kann besiegt werden durch eine einfach und leicht auszuführende Kulturmethode. Leipzig, 1882.

ponti vásárcsarnok mai árujegyzése nagyban ugyancsak fajalmáért 6—20 frt tesz mmázsán-kint jó vételkedv mellett és megmondjuk az 5 frt költségen felül az előfordulható sokféle koczkázatot, úgy az angol piacokról festett délibáb szétfoszlik. Mellesleg még megjegyezzük, hogy az erdélyi 5—8 frtos jó fajalmára — természetesen nagy mennyiségre és egyféle, nem kevert minőségre reflektálva — ráakadni nem tudunk és nagyon le volnánk kötelezve, ha a tek. Szerkesztőség utmutatása segítségével ily árut beszerezni tudnánk. Akkor persze lehetne szó angol exportról.*

Ezek az értesülések az Angliába irányulható gyümölcskivitel esélyeit korántsem tüntetik fel ragyogó színekben. Még sok hiányzik, nemcsak attól, hogy Amerikával s Franciaországgal szemben a versenyt sikerrel felvehessük, hanem attól is, hogy a magyar gyümölcs általában exportképes legyen, tekintve a szokásos, kevert fajtákban való termelést és a csomagolási eljárás tökéletlenségét. Ugy véljük tehát, hogy a messze piacok meghódításáról való álmódosítás helyett a belfogyasztás emelésére és a belszükséglet helyes kiegyenlítésére kellene egyelőre törekednünk s ennek folyamán oda hatni, hogy úgy a fajták termelésénél, mint a csomagolásnál az üzleti életnek megfelelő szokványok jöjjenek létre s termelőink a kellő üzleti érzéket elsajátítsák. Első sorban a gyümölcskiállításoknak kell e feladat szolgálatába szegődniök, de e mellett egy a kormány, mint a gazdasági egyesületeknek azon kellene dolgozniök, hogy az értékesítési viszonyokon javítsanak értékesítő szövetkezetek s főként a gyümölcs ipari feldolgozásának népszerűsítése révén. Ha csak a külföldi gyümölcskészítményeket ki tudnánk szoritani piacunkról, könnyű szívvel lemondhatnánk az angol kivitelről.

B.

Kereskedés füzvesszőkkel. *)

A kereskedés füzvesszőkkel hazánkban még nincs szervezve. A füzvesszők évi termelésének mennyiségéről, azok beszerzési módjáról és piaci áráról csak kevés adat áll rendelkezésre. Annál becsebb tehát az, ami erre vonatkozólag egy hozzánk intézett kérdés alkalmából bel- és külföldi kamaráktól a Tudakozó irodához érkezett és sietünk ezen jelentésekből a közérdekű részeket e helyen közölni.

A soproni kamara kerületében nagyobb mennyiségű füzvessző a kir. törvényszék szomszédhelyi, nagykanizsai és zalaegerszegi központi fogházaiiban kerül feldolgozásra.

A marosvásárhelyi kamara háziiparosai a kosárfonásból a füzvesszőt a kerületben szerzik be s innen látják el magukat a kerületbeli fegyintézetek is.

A kolozsvári kamara kerületében több kosárfonó és a kolozsmonostori kir. gazdasági tanintézet füzvesszőket nagyobb mennyiségben is vásárolnak; a kolozsmonostori tanintézetben pedig a néptanítók részére évenként rendszeres kosárfonó-tanfolyam tartatik. A nevezett vállalatok legtöbnyire hazai, még pedig a kamara kerületében termelt vesszőt használnak, mely ott a folyók partjain és tavas-mocsaras helyeken tenyész. Az ilyen, a városokhoz közel fekvő területeket a kosárfonók bérlik és a füzvesszőt többnyire maguk is vágják. Kis- és nagyközségekben a nép vágja és kötegekbe csomagolva hozza piacra a füzvesszőt, még pedig kosárfonási czélokra alkalmas, hancsától megfosztott állapotban és osztályozva. A vékonyabb füzvessző hancsossal együtt és főleg szőlőkötésre alkalmas — ára kötegenként 8—12 kr.

*) A füzvesszők értékesítése tárgyában sok oldalról vettünk tudakozásokat. Czélszerűnek véltük e végből a „Magyar Kereskedelmi Múzeumnak” egy idevágó s közérdekű közleményét átvenni. Szerk.

A Felső-Magyarországból, különösen pedig Vág-Ujhelyről és Morvaországából érkező füzvessző ára Kolozsvártól métermázsánként 10—12 frt és Kolozsvárra évenként mintegy 4—6 vasuti kocsirakománnyal érkezik.

A pécsi kamara kerületében füzvessző, különösen a dunai és drávai partvidéken, bőven terem ugyan, de a kereskedelmi forgalom tárgyát nem képezi. A kamara kerületében termelt füzvesszőt tulnyomólag az illető vidék földmivelői dolgozzák fel háziiparilag, kezdetleges házi és gazdasági eszközökkel. Jelentősebb mennyiségű füzvessző a pécsi, kaposvári és szegvárdi fogházakban kerül feldolgozásra, mely leginkább a Duna és Dráva vidékéről szerezteik be; ritkán és csak kisebb mennyiségben pedig az ország más vidékéről is. A kamara kerületében levő két kisebb kosárfonó füzvessző-szükségletét a kamara kerületében fedezi.

A nagyváradai kamara kerületében füzvessző nagyobb mennyiségben nem termeltekik.

A szegedi kamara kerületében a füzvessző nagyban bevásárlásával főleg Apatinban foglalkoznak. A füzvessző ára nagyon különböző, az erős, nagy, hasításra alkalmas füzvessző ára 7—8 frt, a gyöngébb füzvesszőé 9—10 frt, a rövid és vékony füzvesszőé pedig 11—12 frt mmázsánként. Ezen árak azonban csupán a nemes füzvesszőkre értendők, a közönséges vadfüzvesszők árai rendszeren ezeknél olcsóbbak. A füzbotok ezer darabonként adnak — és ára — azok vastagságához és hosszúságához képest — 2—10 frt közt változik. A füzvesszők és botok árusítása minta szerint történik és rendszerint utánvétellel szállítják, vagy pedig fizetendő az átvétel alkalmával; az időre való szállítás ezen árunál nem szokásos.

A miskolci kamara jelentése szerint a füzvesszőfonás a Tiszamenti községekben háziiparilag üzetik és azonkívül a fegyházakban is. Fegyencmunka czéljaira a füzvessző az illető fogházak által vásároltatik ugyan, rendszerint azonban a fegyenczek, felügyelet alatt, maguk vágják a vesszőket.

A budapesti piacon a nemes füz, mely a hazai nagybirtokosok által hozatik forgalomba, rendszeren 10 kgmos csomagokban árultatik, a melyből hat csomag egy köteget képez. Teljesen hibátlan, görcesmentes, fehér füzvessző, melynek hosszúsága 1—2 méter, ára métermázsánként 10—11 frt, gyöngébb minőségűé ára — szintén métermázsánként — 5 frt s ettől feljebb. A földmivelők által a piacra hozott vadvesszők ára tisztított állapotban és 1000 vesszőt magában foglaló kötegekben Budapesten kötegenként, a minőséghez képest, ha egy méternél hosszabb, 40—60 kr, ennél rövidebbek (70 cm-től 1 méterig) pedig 25—30 krajczár. A vétel és eladás megtekintés és készpénzfizetés mellett történik.

A brassói kamara szerint a kamara kerületében a füzvesszőket a vándorczigányok és a román községek szegényebb lakói gyűjtik és azokat kosárfonóknak és másoknak házba szállítva ajánlják megvételre. Egy csomag füzvessző, melyben gyakran 1000 db 1—15 mm. vastagságú füzvessző van, ára 25—50 kr.

A külföldi kamarák közül első helyen a brünni kamara átirata érdemel említést, mely szerint nemcsak e kamara kerületében, hanem egész Morvaországban a füztermelés nagyobb kiterjedésben üzetik úgy, hogy nemcsak fedezi a belföldi kosárfonó ipar szükségletét, hanem tetemes mennyiségek kerülnek kivitelre a külföldre is. A 75—175 cm. hosszú füzvessző ára 10—14 frt métermázsánként, az ernyősfüz osztályozott füzvesszőinek ára pedig 6—8 frt. A belföldi nagyobb termelés mellett is külföldi füzvessző vevőre talál, melynek közvetítésére Stricker Zsigmond kosárfonógyáros Brünnben (Adlergasse 6.) vállalkozik.

A gráci kamara kerületében nagyobb-számu kosárfonó iparos létezik, kik rendszere-

sen jelentősebb mennyiségű füzvesszőket vásárolnak; szükségletüket kisebb részletekben a monarchia minden részéből hozzájuk érkező ajánlatok alapján fedezik. Ajánlatok szétküldésénél a következő gráci czégek jöhetnek tekintetbe: Bele Sebestyén, Hans Sachsgasse 3, Tulipan István, Neuthorgasse 7, Neubauer Károly özvegye, Sackstrasse 18 u. 20, Rohrbacher Keresztély, Tegethofstrasse 5 és Wagner József és Chümüza Károly, Hofgasse 7.

A kamara kerületbeli czégei közül figyelembe vehetők még ezek: Kronovsek Mihály, Cilliben, Herrengasse 17, Kostyak Ferencz, Marburg a. d. Drauban és Prah András, Marburg a. d. Drau, Tegethofstrasse 42. A füzvessző ára, minőség szerint 100 kgknt, még pedig nyersáru 2 frt, 2 frt 50 kr, fehér hámozott áru 6—14 frt. Főképp fehérre hámozott áru kerestetik és csak ritkán nyersáru, még pedig leginkább az ugynevezett középáru 1—1 1/2 méter hosszúságban.

Az osztrák-magyar kereskedelmi és iparkamara Londonban (Laurance Pountney House E. C.) következő londoni czégeket nevezi meg, melyek ajánlatok szétküldésénél tekintetbe vehetők: Henry Howell et Co, 176., 178., 180. et 182. Old Street E. C.; M. Jakobs, Young et Co., 265. Boró High Street S. E.; Charles Page et Co, 123. Bethual Green Road E; Edw. Preedy, 54 Shaftesbury Str. New North Road N; E. et O. Quitmann, 18 City Road E. C.; John Suckling, 41 Duke Street, Aldgate E. C.

A prágai kereskedelmi és iparkamara átirata szerint a füzvesszőtelep-tulajdonosok a termelt füzvesszőt vagy maguk dolgozzák fel, vagy pedig a fogyasztóknak közvetlen eladják. Az utóbbi esetben az árak ezek: egy köteg (kb. 40 cm. vastag) zöld, hámozatlan füzvessző 50 kr; ugyanolyan köteg hámozott füzvesszőé pedig 84—90 kr; 100 kg. hámozatlan füzvessző ára 9 frt; középminőségű, fehérre hámozott 120—125 cm. hosszú füzvessző ára métermázsánként 12—14 frt.

Az innsbrucki kamara kerületében füzvessző jelentősebb mennyiségben nem termeltekik és forgalma is csekély.

A trieszti tőzsde-bizottság szerint az ottani piacon J. W. Dann czég kereskedik nagyban a füzvesszőkkel. Az árak minőség szerint 1 és 12 frt közt változnak; isztriai származású közönséges füzvessző ára 7—8 frt, ugyanolyan minőségű friauli füzvessző ára 8—10 frt, finomabb friauli pedig 10—12 frt, mind métermázsánként a feladó által a feladási helyen vasutra szállítva.

A párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara átirata szerint a fehér füzvessző ára, tehermentesen Párisba szállítva, az ottani kereskedőknél métermázsánként 40 és 60 frank közt váltakozik. Külföldi áru, mely a bevitelnél Franciaországba 100 kg. után öt frank vámat fizet, csak akkor számithat elkelésre, ha minőség tekintetében megfelel az ottani árunak és ha olcsóbb annál. Egy vasuti kocsirakománnyal kevesebbére csak ritkán történik kötés, azonban az árut többnyire látni akarják és mintaszerű eladás alig kivihető. Füzvesszőket állítólag Dél-Amerikából is visznek be Franciaországba, melyek a németalföldi hasonló terménynél megfelelőbbek.

Füzvesszőkkel nagyban a következő párisi czégek kereskednek: Ulisse Figus, 121 rue de Charonne, Labouygues, 44 rue Coriolis, G. Margotton, 8 quai de la Rapée és C. Séguin, 137 rue de Bercy. Füzvesszőeladásra vonatkozó ajánlatok szétküldésénél a következő párisi kosárfonógyarak is tekintetbe vehetők, u. m. Boudinet, 5 rue du Château d'Eau, Coste Folcher et Cie, 87 Faubourg St-Denis, G.-Dumesny, 8 rue Debelleye és Willard Grünbaum, 14 Bd Poissonnière.

Üzletek megkötésére ajánlatos képviselet igénybevétele; mint olyat a kamara L. Langheim, Paris 19 ru d'Enghien nevez meg.

A magyar kereskedelmi múzeum berlini

képviselő
ára a
hol a
Z
márka
zik A
füzvess
részébe
Gácsor
ség a
lét aj
Deutsche
mache
Weiden
füzvess
kező c
dingsm
Bezirk
Breslau
Wissak
berg;
Bayern
Oeslau
n Brie
i. B. (T

Az C

A
tak e n
pénzügy
vidékek
bányató
ez okb
jövöben
sót na
számítá
ily mód
ben leh
ez intéz
Ausztria
méterm

Ne
ságáról
mervü
nek; a
ellenben
hír alka
lőztetni
tetében

Mi
kezetébe
kormány
hogy a
galombá
hogy m
értelmél
alapokra
egyoldal
azonban
csaknem
lomba a
mányun
végén m
ményt.

Tö
nek gaz
vehették
nem vol

Az
bánya,
és látja
volna be
nyiségbe
nál ped
táron az
könyvb
vatalok
is forga
kilátásba
távolesó
árudák
ban meg
zönség
söhivata

képviselőségének jelentése szerint a fűzvesző ára a minőség és azon vidék szerint változik, hol a fűzvesző termeltetik.

Zöld fűzveszők ára 50 kg-ként 1—2.50 márka, fehér pedig 8—20 márka közt változik. A német birodalom nyugoti részében a fűzvesző ára magasabb, mint annak keleti részében; Ausztriában pedig és ott főképp Gácsországban a legalacsonyabb. A képviselőség a szaklapokban való hirdetések közzétételét ajánlja. Jelentősebb szaklapok ezek: Deutsche Korbmacherzeitung Berlinben, Korbmacherzeitung Halleban és Korbindustrie-u. Weidenzeitung, Wriezenben. Az utóbbi szerint fűzveszőkkel nagyban kereskednek a következő cégek: C. et A. Stolt, Hamburg, Rödingsmarkt 79, H. Stütze & Söhne, Brieg, Bezirk Breslau; H. Strauss, Brieg, Bezirk Breslau; W. Strauss, Brieg, Bezirk Breslau; Wissak et Handtmann, Biberach in Württemberg; Proskauer et Pauson in Lichtenfels in Bayern, Ernst Stegner in Mittelberg, Post Oeslau, Ed. Kipf in Hannover, Ernst Knauer in Brieg, Bezirk Breslau; I. Hess in Karlsruhe i. B. (T. S.)

Az olesó marhasó Ausztriában.

Az osztrák lapok érdekes hírt hoztak e napokban, azt ugyanis, hogy az osztrák pénzügyminiszter elhatározta, hogy mindazon vidékeken, amelyek távol esnek valamely sóbányától, vagy sóhivattól s amely vidékeken ez okból a só aránylag drágább, a legközelebbi jövőben állami sóraktárakat állítat föl, ahol a só nagyon csekély szállítási költségek felszámításával fogják forgalomba hozni, hogy ily módon a só ára az ország minden részében lehetőleg egyformává tétessék. Állítólag ez intézkedéssel egyidejűleg a marhasó ára Ausztriában 5 frtől 3 forintra csökkentetnék métermázsanként.

Nem volt módunkban a hír megbízhatóságáról meggyőződni s a só árának jelzett mérvű esékként nem is tartjuk valószínűnek; a sóraktárak felállításáról szóló hírt ellenben nincs okunk kételkedéssel fogadni s e hír alkalmából időszerűnek véljük ismét szelöztetni a marhasó forgalomba hozatala tekintetében nálunk tapasztalható állapotokat.

Mindannyiunknak bizonyára élénk emlékeztében van még, mennyi nehézséggel járt kormányunkat arra az elhatározásra bírni, hogy a marhasót olesóbb áron bocsássa forgalomba. Hosszu időig az volt a kifogás, hogy miután az Ausztriával való kiegyezésünk értelmében a sójövődék kezelése egyöntetű alapokra van fektetve, ez ügyben kormányunk egyoldalulag nem járhat el. Ez a megállapodás azonban Ausztriát nem gátolta abban, hogy csaknem teljes két évvel korábban hozza forgalomba az olesó áru marhasót, amire végre kormányunk is hosszás sürgetés után a múlt év végén megadta gazdaközönségünknek e kedvezményt.

Több mint félesztendeig e kedvezménynek gazdáink ugyszólván semmi hasznát sem vehették, mert az olesó marhasó egyáltalán nem volt kapható!

Az egész ország sószükségletét két sóbánya, az akna-szlatinai és marosujvári látta és látja el ma is; ez magában véve nem lett volna baj, de ott csak 50 kg. minimális mennyiségben lehet sót beszerezni, a sóhivattaloknál pedig hónapokon keresztül nem volt raktáron az olesó marhasó. Nagysokára a só könnyebb beszerezhetése céljából a kissóhivattalok felhatalmaztattak arra, hogy kicsinyben is forgalomba hozhassák az olesó marhasót s kilátásba helyezhetett, hogy a kir. sóhivattaloktól távolos, nagyobb forgalmu helyeken marhasó-árudak fognak felállítani — a melyek azonban még ma sem állítottak fel s a gazdaközönség az ország 43 nagyobb városában levő sóhivattalokra van teljesen utalva.

Hogy a só könnyű beszerzése ily módon a gazdák legnagyobb részének lehetetlenné van téve, az a bizonyításra nem szorul; de előáll emellett az az anomalia is, hogy az állam monopóliumát képező ugyanazon áru ára, az egyik helyen 10—15, sőt 20% is drágább, mint a másikon. Ez onnan van, mert a só 10 korona alapárához hozzászámítatik azon szállítási költség, a mely a só a bányától a sóhivattal vasutállomásáig terbeli, minél távolabb esik tehát valamely sóhivattal a bányától, annál nagyobb fuvarbér terheli az ott forgalomba hozott só, tehát annál drágább az.

De van ennek még egy más hátránya is, az nevezetesen, hogy az ily sóhivattalról távol lakó gazda, ha a só a vasuton kénytelen hozatni, az esetben kétszeres fuvardíjat kénytelen fizetni; először azt, amely a só a bányától a sóhivattal vasutállomásáig terbeli, s másodsor azt, amibe a fuvardíj a sóhivattalról saját állomásáig kerül.

E hátrányokra már több ízben reámutattunk, sürgetve, hogy a tervbe vett sóárudákat kellő számban mielőbb állítsák föl, de sajnos az mindezeideig még nem történt meg. A só beszerzése ma is épp oly nehéz az ország legtöbb részében, mint volt eddig.

Ausztriában ime már segítenek e bajon, sőt amint ez helyén is van, a só árát egyenlítőni igyekeznek az ország minden részében. Itt volna végre az ideje nálunk is, hogy a csaknem két év előtt megadott kedvezmény igénybevétele a gazdaközönségnek lehetővé tétessék s méltányosnak tartanók, ha a só ára — a fuvarkölségek hozzászámításával — az egész országban mindenütt egyenlően állapítatnék meg.

J. P.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

438. kérdés. Erdei famagvakat, mely magpergető intézetnél lehetne legjutányosabban s a legjobb minőségben beszerezni?

Árpádhalm.

Sz. E.

449. kérdés. Kérem velem tudatni, hogy az állatokat, melyek nem a takarmányban kapják a só, hanem csak egyszer hetenkint szájukba, mikor jobb sózni, itatás után mindjárt, avagy etetés előtt? Szomszédomban mindjárt az itatás után sózzák, én az etetés előtt tartom jobbnak.

Gy.

D.

440. kérdés. Kerületemben az utak mentén középvastagságú akácfa állanak. Miután árnyékukkal szomszédos szántóföldön sok kárt okoznak, kérdem tisztelt gazdatársaimtól, lehet-e akácfaát oly módon sikeresen botolni, mint a fűzfát?

Ny. Z.

441. kérdés. Miként és mivel etethetem föl kár nélkül azon konkolyt, mely a kitriörözés után a rozból jött. Darálva-e? forrázva-e? Juhhal, sertéssel, vagy csikóval? úgy emlékszem, hogy vemhes állatnak kár nélkül nem adható.

S.-Szt.-Péter.

L. J.

Feleletek.

Tengeri eltartása. (Második felelet a 430. sz. kérdésre.) Számításomon felül termett tengerimből nagyobb mennyiség kimaradt, elhelyezéséről rögtönözve úgy gondoskodtam, hogy rakattam két sor ölfát, egymástól 1¹/₂ méter távolságra, a köztük levő hézagot megtöltöttem tengerivel, az alját kiraktam pallódeszkával, a tetejére ismét deszkát adtam és ezt jó vastagon befedtem szalmával, ami esetleg tengeriszárral helyettesíthető. Tengerim kitűnően áttelelt, egészséges, száraz volt. Ezen ideiglenes göré teljesen költségmentes, miután a tengeri ilyen elhelyezésére számítva, kérdéstevő ur az ölfát már behordáskor a szükséges módon rakathatja össze.

E. M.

Magpergető intézetek. (Felelet a 438-ik számú kérdésre.) Magpergető intézetek következő helyeken vannak:

1. Jony Ottónál Szepes Leibitz.
3. Leitner János Körmen.
3. M. kir. erdőhivatal Zsarnóczán.
4. M. kir. erdőigazgatóság Beszterce-bányán.

F. J.

Sózás. (Felelet a 439-ik sz. kérdésre.) Nem származik abból se előny, se hátrány, hogy a hetenkint egyszer adott só, etetés vagy itatás előtt, avagy után nyújtatik az állatnak, a fő dolog csak az, hogy bejut-e valóban mind a sódag az állat szervezetébe, vagy — a szájüregbe vive — részben vagy egészen elpocsékolódik. A gyakoribb eset éppen az, hogy javarészen elpocsékolódik, mert az állat azt a nagyobb mennyiséget — mint kellemetlen — nyelvével a szája üregéből kiforgatja.

Egyenesen kimondva: épp oly rossz itatás után, mint etetés előtt adni a só, ha az hetekint csak egyszer nyújtatik s legokosabb naponta adni só, még pedig a takarmányban, az állatoknak.

Tanácsom az, hogy hagyjon fel a heti sózással s ha netán attól fél, hogy eselédei megdézsmálják az állatokra kiszabott napi kenyhasóadagot, úgy vásároljon denarált só, mely jóval olesóbb, de tökéletesen megfelelő s ember által alig vagy éppen nem élvezhető.

Mi.

Ákácfa botolása. (Felelet a 340. sz. kérdésre.) Az akácfa majdnem olyan könnyen sarjadzik, mint a fűzfa és így minden aggodalom nélkül lebotolható. Egyre azonban el kell készülnie lenni, arra t. i., hogy ezen lebotolás folytán a nedvek annyira visszazoritotnak a gyökerekre, hogy azok töménytelen gyökérsarjat fejlesztenek, amelyek irtása sok munkát és bosszúságot fog okozni, miért is a töben való botolás helyett, talán célszerűbb lenne csak a koronát visszacsontítani már azért is, mert az akácfa a földszint lebotolva néha megteszi azt, hogy csupa gyökérsarjat nevel, amelyek aztán a töből elszívják a nedveket annyira, hogy ki nem hajt, hanem elpusztul és így az utak mentén esetleg hézagok támadhatnak.

A. D.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Oidal.

Az OMGE. közleményei.	1751
A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének második nagygyűlése.	1751
Kereskedés fűzveszőkkel.	1762
Az olesó marhasó Ausztriában. J. P.	1763
Allattenyésztés.	
Magyar bórderes-keresztelés. <i>Rovatvezető.</i>	1759
Gazdasági növénytan.	
Burgonya(ragya)vész. M. B. B.	1760
Szőlőszet, Kertészet.	
Gyümölcskivitel Angliába. B.	1761
Levélszekrény.	1763
Vegyesek.	1763
Kereskedelem, tőzsde.	1765
Szerkesztői üzenetek.	1766

Halálozás. Modor-albári és surjani Kotzó Pál gépész-mérnök november hó 30-án életének 61-ik évében Budapesten elhunyt.

A „Köztelek“ mai száma a szövetségbe lépett gazd. egyletek II. nagygyűléséről szóló tudósítás miatt fél napot késik.

A Központi Hitelszövetkezet megalakulása. A „Köztelek“ múlt számában hirt adván a Központi Hitelszövetkezet alakuló közgyűlésének f. hó 4-ére történt egybehívásáról, felróttuk a kormányt, hogy sem személyekre szóló meghívókat nem küldött szét, sem

897 évi forgalom: 25,223 mm.

**Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét**

a budapesti gyapju-aukeziókra.

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartanak meg

Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen rak ározásban részesülnek.

Mindenemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. s TÁRSA,

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés 1898. december 2.

Az utóbbi napok lanyhaságát a készáruüzletben ma a beállott hideg és szilárdabb külföldi hangulat folytán szilárdabb irányzat váltotta fel.

Kész buza ma mérsékelten kínálta, ezzel szemben a vásárlási kedv elég jó volt, úgy hogy a forgalomba jött mintegy 20.000 mmásza közül egyes nagyobb mennyiségek 3 krral magasabb árt értek el, míg egyes waggonok csak változatlan áron keltek el. Eladott:

Eladott:				
Tiszavidéki:	300 mm. 80 kg frt	10 75	3 óra	
	400 " 79 " "	10 70	" "	
	100 " 79 " "	10 50	" "	
	1600 " 76 " "	10 50	" "	
Pestvidéki:	100 " 80 " "	10 65	" "	
	100 " 78 " "	10 40	" "	
	100 " 78 " "	10 52 1/2	" "	
	3400 " 75 " "	10 40	" "	
Fehérmegyei:	550 " 75 " "	10 35	" "	
	450 " 75 " "	10 30	" "	
Tolnai:	2500 " 76 " "	10 30	" "	
Becskei:	2400 " 76 " "	10 10	" "	
Bihari:	100 " 79 " "	10 65	" "	
F-Magyar:	100 " 79 " "	10 47 1/2	" "	
	200 " 77 " "	10 30	" "	
Szerb:	2100 " 76 " "	8 60	" "	

Rozsban a hangulat szintén kedvezőbb, a forgalom néhány waggonra szorítkozik, melyek minőség szerint 8.40-8.60 helyben keltek el.

Árpa változatlan. Takarmányáruért 6.50-6.70-ig fizetnek minőség szerint, míg jobb minőségűekben az üzlet teljesen pang.

Tengeri szilárd. Új tengeriért januári szállításra 4.65 fizetnek.

Zab 5.75-6.10 frtig ér el minőség szerint ab Budapest.

Határidők a szilárdabb külföldi hangulat folytán továbbá a beállott hideg következtében nálunk is szilárdak.

	Kötvelett.	Déli zárlat.
Buza márcz.	0	9 82-83
Rozs "	0	8 60-02
Tengeri máj.	0	4 96-97
Zab márcz.	0	5 99-6.01
Káp-repeze aug.-szept.		12 25-35

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten az üzletmenet kielégítő volt és a szeszáruk azonnali szállításra változatlanul a multheti zárlatjegyzés szerint záródnak. Élesztő-szesz nagyobb kínálat folytán 25 krral olcsóbban árul. Elkelt finomított szesz budapesti és vidéki gyárosoktól 54 frtig nagyban, élesztő-szesz 54-50 frt, kicsinyben az ár 25-50 krral drágábban jegyeztetik.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers-szesz e héten valamivel jobban volt keresve és 25 krral drágábban kelt el.

Galicziából kínálat nem volt.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 17.25-17.50 forint.

Bécsi jegyzés 18.20-18.40 frt kontingens nyers szeszért.

Prágai jegyzés 53.25-53.50 forint adózott és 17.25 frt adózatlan szeszért.

Triest-i jegyzés 12.- frt magyar és román 11.25 frt cseh kiviteli szeszért.

A kivitel e héten több tétel finomított szeszt vásárolt, mely Dél-Törökország felé lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak változatlanul jegyeznek. Kenyérmező, Győr, 13 krral drágábban.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 54-54 1/3 frt, élesztő-szesz 54 50-55.- frt, nyers-szesz adózva 53-53 1/3 frt, nyersszesz adózatlan (exkontingens) 14-14 1/3 frt, denaturált szesz 21-21 50 frt. Kontingens nyersszesz . . . . .

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Vetőmagvak (Maulner Ödön tudósítása.)

Vörös lóhere. Az üzlet e héten is igen élénken folyt le. A szilárd irányzatra az Amerikából érkező lanyhább tudósítások sem bírtak befolyani. Különös érdeklődést keltett az egyik külföldi jelentés, mely azelőtt szintén az amerikai heremag istápolója volt, miképp nyilatkozik erről most legutóbb: „Az amerikai here magasztalását, nem lehet komolyan venni; mert Európában megejtett összehasonlító termelési kísérletek révén bebizonyult, hogy e növény, érve az amerikai úgy hozam, valamint érték dolgában messze elmarad az európai mögött.”

Luczerna. Már elejétől fogva az volt a mi véleményünk hogy az idén éppen csak Franciaország képes valamelyest nyújtani. Fellevesünket igazolták a tények. Az olasz ajánlatokon az erőlködés meglátszik, hogy ezidén is tartani óhajtanák magukat a piacon, de olyan minőségű áruval a milyen az olasz az idén és amellyel mennyiségileg is gyöngye természet, nem igen messze juthatnak.

Baltacim, a kevés amit kínáltak jó áron csakhamar elkelt. Muhar - ajánlatok még mindig hiányoznak. Bükköny. Az ebbeli kínálat szaporodott, de a forgalom korlátozott volt.

Jegyzések nyersáruért 100 kilónként Budapesten.

Vörös lóhere, mult évi	38-42
Vörös lóhere új	45-55 frt.
Luczerna, magyar	55-60
Luczerna, olasz	56-60
Luczerna, francia	67-74
Baltacim	14-15
Muhar	5 50-8 50
Bükköny	

Az Erzsébet Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1898. decz. 1-én. Kötelezettség nélküli árak 100 kilónként, teljsulyt tisztasulynak érve, zsákostul, budapesti vasuti vagy hajóállomáshoz szállítva:

	A és B dara 17.30 frt.								
Buza	0	1	2	3	4	5	6	7	7 1/2
liszt: frt	17.-	16.40	15.80	15.30	15.10	13.80	12.70	10.30	8.40
	buzakorpa								
	8-as takarmányliszt		finom		goromba				
	frt 5.90		3.90		3.90				

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek arairól.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1898. november hó 30 ról.

A folyó hét első felén erősen meglátszik, hogy a hó utolsó hete: a csekély vételkedv eredményének modható az összes árak aránytalan nagy készlete és a bus, baromfi és zöldség árhanyatlása. Mondanunk sem kell tehát, hogy az elért forgalom is nagyon közepes volt.

A beérkeztet küldemények nagyobbbrszét gyümölcs, burgonya, káposzta, baromfi és borjúkból állottak, míg vadfélék, tojás és vaj csak mérsékelt mennyiségben érkeztek.

Elkelt:

Marhahus 48-53, borjúhus 50-54, füstölt sonka 100-110, füstölt kolbász 90-90 kr kgja.

Kövér vágott liba 46-50 kr kgja, sovány élő 140-150 drbja, élő tyúk 100-120 kr párja.

Szarvas 30-40, őz 45-60 5r kgja, fácán 100, 150, fogoly 60-75, nyul 80-120 krja drja.

Teavaj 100-120, főzővaj 80-85 tebentúr 5-15 lejfol 28-30 kg kgja.

Tojás 39-40 frt ládánként.

Burgonya I-a 160-180, II-a 90-120, káposzta 180-400 100 drb. 110-120 kr mmászája.

Fajalma 6-20, közönséges 3-6, fajkörte 15-25 közönséges 8-15, dió közönséges 13.50-16, papirhéjú 20-53 kr. kgjk.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1898 december 1-én.)

Hus. Marhahus hátulja I. oszt. 1 q frt 52-54, II. oszt. 48-52, III. oszt. 42-44, eleje I. oszt. 48-50, II. oszt. 44-48, III. oszt. 40-44, borjúhus hátulja I.

oszt. 55-60, II. oszt. 50-55, eleje I. oszt. 40-50, II. oszt. 30-35, birkahus hátulja I. oszt. 38-40, II. oszt. 34-38, eleje I. oszt. 34-38, II. oszt. 30-34, bárány eleje I db 0.-0.-, hátulja . . . . ., sertésbus magyar szalonnával elsőrendű 1 q 48-50 0, vidéki 36-40, szalonna nélkül elsőrendű 46-52, vidéki 36-40, sertésbus pörkölt 36-40, sertésbus szerb szalonnával . . . . ., szalonna nélkül . . . . ., sertésbus füstölt magyar . . . . ., idegen (vidéki) . . . . ., sonka nyers 1 kg. 70-90, füstölt bef. csonttal 0 70-1 0, csont nélkül 1 10-1 20, sonka füstölt külf. csont nélkül . . . . ., szalonna sózott 1 q 50 0-52 0, füstölt 54-56, sertészsír bordóval 57 0-57 5, hordónélkül 55 5-56 0, kolbász nyers 1 kg. . . . ., füstölt 50-80, szalámi belöldi 180-190, külföldi . . . . ., malacz szopós élő 1 db 0 00-0.-, tisztított 0 70-75

Baromfi. a) Élő. Tyúk 1 pár frt 1 00-1 30, csirke 0 60-1 20, kappan hizott 1 30-1 80, sovány . . . . ., réce hizott 1 80-2 60, sovány 1 20-1 60, lud hizott 4 00-6 00, sovány 1 80-3 00, pulyka hizott 2 80-4 50, sovány 2 0-3 00. b) Tisztított. Tyúk 1 db frt 50-0 75, 1 kg. . . . ., csirke 1 db 0 40-0 60, 1 kg. . . . ., kappan hizott 1 db 0.-0.-, 1 kg. . . . ., réce hizott 1 db 1 00-1 50, 1 kg. . . . ., felkővér 1 db 0 90-1 20, lud hizott 1 db 2 20-3 00, 1 kg. 44-0 52, felköv. 1 db 1 50-2 00, 1 kg. . . . ., pulyka hizott 1 db 1 80-2 00, 1 kg. 48-54 felkővér 1 db 1.-1 50, 1 kg. . . . ., ludmáj 1 db 10-0 80, 1 kg. 1 20-1 50, ludzsír 1 kg. 0 8-1 10, idei liba 1 db . . . . .

Hal. Élő. Harsa 1 kg. frt 0 80-1 00, csuka 0 80-1 00, ponty (dunai) 0 50-0 60, süllő . . . . ., kecsge 0-0 0, márna . . . . ., czipomp 0 50-0 60, angolna 0.-0.-, apró kevert 0 16-0 25, lazac . . . . ., pisztráng . . . . .

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0 08-0 09, lefölözött 0 06-0 07, tejszín 0.-0.-, tejföl 0 20-0 30, tehénvaj (tea) 1 kg. 0 95-1 10, I. rendű 0 85-0 90, II. r. 0 50-0 60, olvasztott 0 60-0 60, Margarin I. rendű . . . . ., II. rendű 0.-0.-, tehénturó 0 06-0 16, juhturó 45-48, lipthói 0 48-0 60, juhsajt 0 48-60, emmenthali sajt 1 10-1 10, groji sajt 0 45-0 65

Liszt és kenyéremű. Fehér kenyér 1 kg. frt 13 0-18 0, barna kenyér 11 0-14 0, rozskenyér 11 0-11 0. Buzaliszt 00 sz. 1 q . . . . ., 0 . . . . ., 1 . . . . ., 2 . . . . ., 3 . . . . ., 4 . . . . ., 5 . . . . .

Hüvelyesek. Lencse magyar 1 q frt 7-9, stoke-raui 24-35, borsó héjas magyar 7 00-15.-, koptatott magyar 13-15, külföldi 17-22, bab fehér apró 7-8, nagy 7-9, szines 7 00-10.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 39 0-41 00 II. oszt. (1440 db.) 36 0-37 0, meszes . . . . ., orosz tojás 100 db. . . . ., tea tojás 3 80-3 90, törött tojás 0.-0.-

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 1 60-4 00, 1 q 2 0-3 0, Petrezselyem 100 kötés 1 4-4 0, 1 q 2 50-3 00 zeller 100 drb 0 70-1 50, karalábé 1 0-1 80 vörshagyma 100 köt. 2 00-4 00, 1 q 3.-5 50, foghagyma 100 köt. 12-16, 1 q 16-20.-, vörösrépa 100 drb 0 40-0 60, fehérrépa, fejeskáposzta 1 5-3 00, kelkáposzta 100 drb 1 00-1 50, vörös káposzta 2-6.-, fejesaláta 0 80-1 40, kötött saláta 0 0-0 00, burgonya, rózsá 1 q 1 60 1 80, sárga 1 80-1 90, külföldi . . . . ., fekete retek 100 drb 0 80-1 80, uborka nagy salátának 100 db . . . . ., savanyítani való 100 db 0 0-0 0, savanyított . . . . ., zöld papr. 0.-0.-, tök főző . . . . ., zöldbab . . . . ., zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. . . . ., fejtett 1 lit. . . . ., tengeri 100 cső 0 0-0 0, karfiol 100 db 2 5-8 5, paradicsom 1 kg. 0.-0.-, spárga 0.-0.-, torma 1 q 8-18.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt 10-20, köz. alma 3-6, fajkörte 15-25, közönséges körte 8-15, szilva magvával 0 0-0 0, vörös . . . . ., aszalt 12-15, cseresnye faj . . . . ., közönséges 0.-, meggy faj . . . . ., közönséges . . . . ., ringló . . . . ., barack kajszin . . . . ., őzei . . . . ., dinnye görög nagy 1 db . . . . ., kicsi . . . . ., sárga faj 0 0-0.-, 1 kg. közönséges . . . . . szőlő 1 kg. 0 40-0 50, csemege . . . . ., dió (faj, papirhéjú) 18-24, közönséges 13 5-16, mogoró 24-32, gesztenye magyar 0.-, olasz 12-16, narancs messinai 100 db -0-0 0, pugliai 1 0-1 4, mandarin 0 00-0 00, citrom 0 80-1 20, füge hordcs 1 q 18-20, kószorus 20-22.-, datolya 40-50, mazsolaszőlő 48-60, egres 1 lit. 0.-, eper 1 kg. . . . . kr.

Fűszerek és itálok. Paprika I. rendű 1 q. frt 30-60, II. rendű 20-30, csöves . . . . ., (száritott) . . . . ., köménymag . . . . ., borsókamag . . . . ., mák 1 q. frt 25-30, méz csurgatott 0 30-0 45, sejtékben 1 kg. . . . ., szappan szin 0 20-25, közönséges . . . . ., fehérbor asztali palackban 1 lit. 0 40-0 50, vörös asztali palackban 0 40-0 50, házi pálinka palackban . . . . ., ásványviz palackban . . . . .

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1898. decz. 2-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 21 árus 44 db sertést, 3 árus 20 db sültöt, 8000 kg. friss húst, 600 kg. füstölt húst, 3000 kg. szalonnát, 2000 kg. hájat.

Vidékről és pedig: Czeglédről 10 árus 106 sertést, Nagy-Körös 10 árus 113 sertést, Nagy-Székelly 3 árus 27 sertést, Német-Kér 2 árus 18 sertést, Madocsa 1 árus 8 sertést, Böleske 1 árus 7 sertést, Monor 4 árus 24 sertést, Czece 1 árus 6 sertést, Nagy-Gárdos 1 árus 7 sertést, Jász-Kara-Jenő 1 árus 7 sertést, Dunapataj 3 árus 22 sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés 1 kg. 52-56, 1 q 4200-4700, süldő 1 kg. 60-72, 1 q 5000-5600, füstölt sertés 1 kg. 64-72, 1 q 5200-6400, szalonna zsirnak 1 kg. 50-56, 1 q 4800-5400, füstölt szalonna 1 kg. 60-74, 1 q 4800-5400, háj 1 kg. 54-60, 1 q 5000-5400, disznósír 1 kg. 64-66, 1 q 5600-5700, kocsonyahús 1 kg. 36-44, 1 q 3000-3600, füstölt sonka 1 kg. 76-80, 1 q 4800-5400.

Hideghusvásár az Orczy-uti élelmi piacon. 1898. decz. hó 2-án. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott Budapestről 54 árus 96 db sertést, 1 árus 5 db süldőt, 3140 kg. friss húst, 2301 kg. füstölt húst, 880 kg. szalonnát, 410 kg. hájat, 80 kg. zsirt, 270 kg. kolbászt, 80 kg. hurkát, 90 kg. füstölt szalonnát, 1200 kg. kocsonyahúst, 70 kg. disznósajt, — kg. (— db) sonkát, — kg. topórtót.

Videkről és pedig: Szabadszállás 5, Dunapataj 20, Dömsöd 11, Solt 5, Dunavecse 4 drb, összesen 45 drb, kilója 43-49 krig.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés 1 kg. 52-64, 1 q 4400-4900, süldő 1 kg. 58-64, 1 q 5400-5400, füstölt sertés 1 kg. 60-72, 1 q 5200-5400, szalonna zsirnak 1 kg. 52-56, 1 q 4800-5400, füstölt szalonna 1 kg. 60-64, 1 q 4800-5400, háj 1 kg. 58-60, 1 q 5400-5600, disznósír 1 kg. 60-64, 1 q 5600-5700, kocsonyahús 1 kg. 30-36, 1 q 2400-2600, füstölt sonka 1 kg. 76-80, 1 q 4800-5400, krig, kolbász 1 kg. 60-72, Disznósajt 1 kg. 40-46, hurka 1 drb 30-36, topórtó 1 kg. — krig.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1898. decz. 2.) A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére. Felhozott a szokott községekből 155 szekér réti széna, 35 szekér muhar, 25 zsupszalma, 16 szekér alomszalma, 0 szekér takarmányszalma, 1 szekér tengeriszár, 3 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbukkony, köles stb.), 80 zsák szecska. A forgalom közép. Árak a-ként a következők: réti széna 220-230, muhar uj 270-340, zsupszalma 130-160, alomszalma 110-130, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányszalma —, tengeriszár 900-900, luczerna —, sarju 240-240, szalmaszecska 180-200, széna —, uj —, zabosbukkony —. Összes koccsizma 243, súly 243000 kg.

Allatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Deczember hó 1-én. A székesfővárosi közbizottság és marhavásár igazgatóság jelentése.

Felhajtott: 192 drb belföldi, — db galicziai, — db tiroli, 9 db növendék élő borju, 30 db élő bárány; 54 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 34 drb bécsi, — drb növendék borju, — drb élőtt bárány, — drb élő kecske.

A borjuvásár hangulata lanyha lefolyású volt. Árak a következők: Élő borjuk: belföldi —, kivételesen — frtig dbonkint, 32-44 frtig, kivételesen —46 frtig sulyra, növendék borju — frtig, kivételesen — frtig dbonkint, —22 frtig sulyra. Élőtt borju: belföldi 38-40 frtig, tiroli — frt, galicziai — frtig, növendék borju — frtig dbkint, élőtt bárány 0-0-0-0 frtig, bécsi élőtt borju 38-45, kiv. 60 frtig sulyra. Élőtt bárány 5-8-0-0 frtig, kivételesen rtig élő kecske — frtig páronkint. Hízalt ürü —.

Budapesti gazdasági és tenyészmurhavásár. 1898. évi deczember hó 1-én. (A budapesti közbizottság és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhajtott: 109 db, ugymint: jármos ökör elsőmin. — db, közép — db, alárendelt — db. Fejőstehén: fehér 0 drb, tarka 109 db, tenyészbika 0 drb, tarka tinó —, fehér — db, jármosbivaly 0 db, bonyhádi — db, hizlalnivaló ökör — db, tarka — db.

Fejős tehenekre élénkebb vásár volt. Az árak drbonkint 5-10 frttal emelkedtek.

Következő árak jegyzettek: Elsőrendű jármos ökör —, középmin. jármos ökör —310 pár., alárendelt minőségű jármos ökör —, hizlalnivaló, jármosbivaly — é. s., — frtig páronkint. jobb minőségű jármos ökör — mm-kint é. s., bekötötti való ökör — frtig. Fejőstehenekért és pedig: Fehérszörű magyar tehén —, tarka kevert származású tehén 90-115, bonyhádi tehén — kiv. — frtig, bika — frtig páronkint.

Budapesti vágómarhavásár. 1898. deczember hó 1-én. (A budapesti közbizottság és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhajtott: 3130 db nagy vágómarha, nevezetesen: 1095 db magyar és tarka ökör, 350 db magyar és tarka tehén, 1193 db szerbiai ökör, — db boszniai ökör, — db boszniai tehén, 292 db szerbiai tehén, 130 db bika és 70 db bivaly.

Minőség szerint: 696 darab elsőrendű hizott 2221 db középminőségű és 213 db alárendelt min. bika — db elsőrendű hizott ökör, — db középminőségű ökör és — db alárendelt min. ökör; — db elsőrendű hizott tehén, — db középminőségű tehén, — db alárendelt minőségű tehén.

Bár a felhajtás vágómarhában mintegy 200 darabbal kisebb volt, mint a múlt héten, még sem volt még jobb minőségű marha áraban sem észlelhető árjavulás, mert a szükséglet is tetemesen kevesbedett. A konzervgyár e hét vásárlását majd a felére szállította s e célra alig 300 drb vásároltatott. Silányabb

ökrök ára 100 kgkint 1 frttal hanyatlott, míg k²zepes és jobb minőségek csak alig birták mult heti jegyzéseiket fentartani. Bikák és bivalyok ára 100 kgkint 1-1 1/2 frttal csökkent.

Következő árak jegyzettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 30-33-33, kivételesen —, hizott magyar ökör középminőségű 26-30-30, alárendelt minőségű magyar ökör 22-25-25, jobb minőségű magyar és tarka tehén 19-30-30, kivételesen tarka tehén 31-31-31, magyar tehén középmin., 19-30-30, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 19-30-30, szerbiai ökör jobb minőségű 23-28-28, kiv. —, szerbiai ökör középminőségű 18-22-22, szerbiai ökör alárendelt minőségű 18-22-22, szerbiai bika 22-30-30, kivételesen —, szerbiai bivaly 15-20, kiv. — frtig métermázsánkint elsőszulban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1898. decz. 1-én. (A budapesti vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére).

A vásár forgalma közép volt. Felhajtott összesen 815 db. Eladatott 270 db. Jobb minőségű lovakból hátsó 16 db, eladatott 2 db, 165-180 frttért, könnyebb koccsizó (jukker stb.) 10 db, eladatott 2 db 200-240 frttért, nehezebb koccsizó (hintós) 40 db, eladatott 6 db 150-240 frttért, igás koccsizó (nehéz nyugoti taj) 60 db, eladatott 15 db 90-135 frttért, ponny 0 db, eladatott 0 db — frttért; közép minőségű lovakból: nehezebb félék (fuvaros ló stb.) 150 db, eladatott 40 db 50-80 frttért, könnyebb félék (parasztló stb.) 250 db, eladatott 80 db 18-35 frttért; alárendelt minőségű lovakból 289 db, eladatott 125 db 7-15 frttért. Bécsi vágóra vásároltatott 31 db, az állatkert és kutyák részére vásároltatott 6 db, tulajdonjogra gyanus ló lefoglatott — db, ragályos betegségre gyanus ló lefoglatott — db, takonykór miatt a gypmesterhez küldetett — db.

Köbányai sertésvásár. 1898. deczember 2. (Első magyar sertésüzemelési részvénytársaság telefon-jelentése a „Köztelek” részére.) A vásár lanyha volt. *Heti átlag-árak:* Magyar válogatot 320-380 kg. nehéz 480-490, 280-300 kg. nehéz 4900-5000 kr, öreg 300 kg. tuli 47-48 — kr, vidéki sertéskönnnyü kr. Szerb 450-480 kr. Román — tiszta klg. páronkint 45 klgr. élet-sulylevonás és 40% engedmény szokásos. — *Eleség-árak:* Tengeri 6 570 — frt, árpa 6 80 frt Köbányán átvéve. *Helyi állomány:* Nov. 25. maradt 37612 drb. *Felhajtás:* Belföldről 1438 drb, Szerbiából 2715 darab, Romániából — drb, egyéb államokból — darab. Összesen 4153 db. Főösszeg 41765 db. Állomány és felhajtás együtt — drb. *Elhajtás:* budapesti fogyasztásra (I-X. kerület) 891 drb, belföldre Budapest környékére 382 drb, Bécsbe 252 drb, Csehországba, Morvaország és Sziléziába — drb, Ausztriába 946 db, Német birodalomba — drb, egyéb országokba — db, A szappangyárakban feldolgoztatott: szállásokban elhullott 4, vagonból kirakatott hulla 12, borsókásnak találtatott 29, összesen 45 db. Összes elhajtás 2516 darab. Maradt állomány 39244 drb. A részvény-szállásokban 13518 drb van elhelyezve. Az egészségi és tranzit-szállásokban maradt 6992 drb. *Felhajtás:* Szerbiából 2715 db, Romániából — drb, összesen 9707 drb. *Elhajtás:* 1138 drb, maradt állomány 8569 drb és pedig 8569 drb szerb és — db román. Az egészségügyi szemlénel jan. 1-től máig 569 drb a fogyasztás alól kivonatot és technikai célokra feldolgoztatott.

Sovány sertésüzlet. (A magyar élelmiszer-szállító részvénytársaság heti jelentése. 1898. decz. 2-án.) Daczára annak, hogy a legutóbb bécsi vásáron az árak 2-2 krral javultak, nálunk a nehéz sertésüzletben lanyha volt az irányzat, mivel az enyhe időjárás folytán a szalámi gyártás is szünetelt és az érdekeltek nem vásárolhattak. Ennek következtében a sovány-sertés üzletben is csak gyenge, vételkedv mutatózott és csekély forgalom mellett az árak csökkentek.

Sertésüzletben átmelt malacok árai: 100-130 kg. (páronk.) sulyban 53-56 krig. 130-180 — — — — 50-53 — 180-200 — — — — 50 — — — — Gazdaságba való malacok 54-58 — — — — Sertésüzletben keresztül nem ment malacok — — — — 35-38 — — — — Puztán átvéve 4% levonással.

Ingatlanok árverései (20000 frt becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Decz. 5.	Pozsonyi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Göttlicher sz. Reidner Emilia	70785
Decz. 10.	Sziráki kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Posztoczky Iván	37327
Decz. 10.	Pécsi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Obetkó Zsigmond	29550
Decz. 12.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Schuszter Károlyné	36895
Decz. 12.	Tornallyai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Szentiványi Géza	26715
Decz. 12.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Simon Ferencz	63694

Decz. 14.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Suberka György	37681
Decz. 14.	Homonnai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Korytovszki Konstantin	55550
Decz. 25.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Szilassy Juliska	107061
Decz. 15.	Lugosi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Ürményi Pál	17000
Decz. 16.	Devezeri kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Kozák János	60000
Decz. 16.	Szegedi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Lónyai Géza	48853
Decz. 17.	Ó-becsei kir. jbiróság	a tkvi hatóság	br. Rajacsich Sándor	68981
Decz. 17.	Pestvidéki kir. tvszék	a tkvi hatóság és társai	Szunyogh és társai	20726
Decz. 22.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Bodanszky Adolf	98888
Decz. 22.	Vámos-mikolai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	R. Kovszky Béla	35757
Decz. 28.	A kecskeméti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Aczél Szabó János	27154
Decz. 30.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Klein Samu	35662
Jan. 12.	Palánkai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Sztojakovits Miklós	31635
Febr. 13.	Aradi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kondorosy József	31052

Szerkesztői üzenetek.

W. S. urnak. *Temin.* B. cikke a „Tejgazdaság” cz. mellékletünkben fog megjelenni.

M. S. urnak. *Keszthely.* A tudósítást megkaptuk s némi rövidítéssel közöltük is. Némileg csodálkozunk a fölött, hogy tiszteletdíjakról méltóztatik említést tenni olyan különben is néhány sornyi tudósításként, melyek az Önök mozgalmait tárgyalván, azoknak nem is annyira a közérdek, mint inkább a serkentés kedvéért adunk helyet.

Nemespécseyi olvasókról. B. kívánságuknak megfelelőleg a „Köztelek” küldése iránt jövő év júliusáig intézkedünk.

H. K. urnak. *A-Nyírásd.* Mi nem rendelkezünk az illető művel. Tessék megrendelni Dely Matyás állatorvos urnát, Debreczen.

Közzölhetetlen. Géppeli-aratás. Üzlet a gazdaságban.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás, az O. M. G. E. titkára.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pentos czím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPESTEN.

Magyarország legnagyobb és egyedül

gazdasági gépgyára,

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel

és szakaszról felvilágosítással díjmentesen szolgálsunk.

Szakszavágók

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évi en.
Elnök: TELEKI GÉZA gróf. Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA.
Igazgatósági tagok:
ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUJANOVICS SÁNDOR, DESSÉWFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL,
RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSY ZOLTÁN, SZÖNYI ZSIGMOND,
TELEKI SÁNDOR gróf.
Vezérigazgató: SZÖNYI ZSIGMOND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaközönység általános elismerése szerint egy a tűz- mint a jé- biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönység évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

Épület és átalány (pauschal) biztosításnál
rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bérlellyel; — minden más illeték kizárásával.

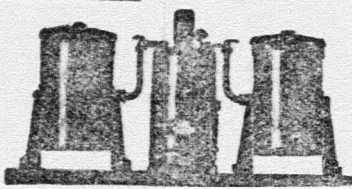
A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.
Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.
Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

5024

Takarmánykamra-berendezések

nevezetesen: **szeceksavágók**, szabadalmazott védőkészülékkel, **répavágók** szelet- és kockavágásra, répapázók, **kukoriczamorzsolók**, **darálómalmok** kézi-, járgány- és gőzhajtásra, **amerikai Duplex-darálók** gőzhajtásra, esőves- és szemes-kukoricza és mindennemű gabonafajok egész finom darálására, **egy- és kétjáratu malmok** vasállványon, **olajpogácsatorók**, **járgányok**, **transmissiók**,

burgonyafőző- és takarmányfüllesztő készülékek,

továbbá **trágyalé-szivattyúk** és **fecskendők**, **trágyaléosztók**, **széna- és szalmasajtók**, nemkülönben az összes **talajművelőeszközök**, **vető-, kaszáló- és aratógépek**- **gabonatisztító- és osztályozó gépek**,

répamagtisztítók

nagy választékban jutányos áron kaphatók

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosoknál

Budapesten,

V., Váci-körút 60. szám.

Arjegyék és költségvetés kívánatra ingyen és bérmentve.

Vintschgau hasas tehének

tejelési képesség

2500—3000 liter,

melyet több oldali **bizonylatokkal** igazolhatók,
kaphatók

PICK OSWALD-nál,

VIII. Külső Kerepesi-út 1. sz.

A szegedi

I. mezőgazdasági orsz. kiállítás

katalogusa

részére **hirdetések** felvételnek
a „KÖZTELEK” kiadóhivatalában
Budapest, IX., Üllői-út 25.

Fuchs Hermann

tejgazdasági edények gyára 4760

BUDAPEST,

VI., Szondy-utca 35. sz.

Edény gyártmányaim úgy minőségben, mint ár tekintetében általános elismerésben részesülnek.

Rendes vevőim közül felsorolom:
a „Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetkezetet”, a „Gazdák Budapesti Tejegyesületét” ugyszintén az aradi, pécsi, stb. tejcsarnokokat és számos nagy hazai gazdaságot.

Referenciákkal szívesen szolgálok.

Telefon-szám 17—35.

Sok pénzt

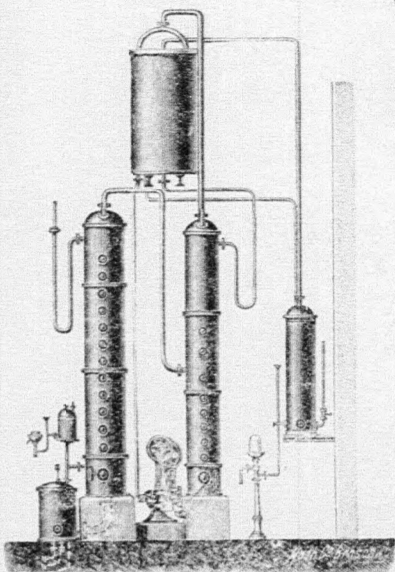
takaríthat meg, ha az egerek és patkányok okozta kiszámíthatatlan károk ellen védekezik.

Európa valamennyi katonai hatósága, sok ezer **gazdálkodó, földbirtokos, erdész, molnár és magánzó ajánlja** e célra a

Bender-féle szabadalmazott csapdákat.

Egyszerű kiadás! Kérjen prospectust ingyen és bérmentve. Tartós védelem!

KARL BENDER I., WIEN, IV./F.

E. Leinhaas, Freiberg i. Sachsen

gépgyár, rézműves és kazánkovács
ajánlja mint hosszú évek óta specialista, teljes
mezőgazdasági szeszföldé-it,
szeszfinomító-it és élesztőgyár berendezés-it,
ugyszinte minden egyes e szakmába vágó gépeit és
eszközeit
gőzgépeket és gőzgépkazánokat.
Magyarországon eddig 26 szeszgyárat rendeztem be.
Előnyös referenciák.

„HAMPSHIRE DOWN“ JUHOK.

Kitünő hús, jó gyapju, nagy súly.

Ezen kiválóan értékes

angol juh-fajta

bámulatosan korai

fejlettségénél fogva utolérhetetlen

ezen kívül pedig oly erős szervezettel, hogy
minden éghajlathoz alkalmasak,

és a hús minőségére nézve egyedül állanak.
A „Schmithfield Club“ 1897. decemberi kiállításán Londonban a „Hampshire Down“-ok voltak a legkiválóbbak. A báránycsoportja 20 nevezéssel felülmúlta mind a többi számra nézve és egy ürügy a Champion díjra a legjobb rövid gyapjasok között a kiállítás tartalmában maradt. Egy „Hampshire Down“ ismét első díjat nyert mindenféle rövid fajták között a leszürt állatok versenyében.

Közlebbi felvilágosítást nyújt

James E. Rawlence.

a Hampshire Down juhtenyésztők szövetségének titkárja,
Salisbury, England.

Gazd. kötélárúk.
ZSÁKOK, PONYVÁK,
zsinetek, hevederek, tömlők, fehér ruhaterítők.
Tornaszerek, függőágyak és mindenemű hálók ipartelepe.
SEFFER ANTAL Budapest.
IV., (Károly-laktanya) Károly-utca 12. sz.

Valódi angol
LAWN-TENNIS
gyári raktára.
Gondos kiszolgálást. Vidékre árjegyzék szerint.

Árak franco csomagolás, bécsi indóháztól
szállítva: tartány ca 25 kiló, kilónként 40 kr.
tartány ca 50 kiló kilónként 35 kr., postán ingyen csomagolás és bérmentesen 4 kiló 4 kiló 1 pléhszelenczében 2 frt 50 kr., 4 kiló 4 pléhszelenczében 3 frt
Kaucsokkal vegyítve kilónként 10 krral több.
Vizmentes bőrkenőcs vadászeszmáknak.

TERMÉSZETI NYERS-VASELINÉ
Pata és Bőr-Ápolószer
4 Kilo tisztá súly bérmentesen frt 2.50

JUST E. A. és Társa, BECS, XII 2.

Vad-értékesítés.

Bármilyen vadnak, kicsinyben vagy nagyban, előnyös értékesítést elvállalja a

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete

Budapest, a Központi vásárcsarnokban.
(Iroda a karzaton.)

A vad kisebb mennyiségben azonnal egyenest be-
küldhető a fenti cím alatt Budapest, központi vásárcsarnok vasúti állomásra. Nagyobb szállítmányoknál azonban czélzerű előleges értesítéssel lenni és azok mikénti beküldése iránt a szövetkezettel akár levélben akár személyes uton egyezsége jutni. Bármely élelmi cikk elárusítását vagy beszerzését is elvállalja a szövetkezet.

M. G. Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének Igazgatósága. 6808

A NAGY KRACH!!

New-York és London nem kimúlték meg az európai szárazföldet és ezért egy nagy ezüstgyár indítottva érezte magát, hogy az egész készletet csak a munkakerő egy kis kárpótlása ellenében eladja. En megkötve a nagyok ezen megbízást teljesíteni. En tehát bárkinek megküldöm a következő tárgyakat pusztán a kárpótlásért, **6 forint 60 krért:** és pedig:

- 6 darab finom asztali kést, valódi angol pengével,
- 6 " amerikai szab. ezüst villát egy darabból,
- 6 " " " " evőkannalat,
- 12 " " " " kávékanalat,
- 1 " " " " levestörőt,
- 1 " " " " tejmérőt,
- 2 " " " " tojás-serleget,
- 6 " angol Viktori-tálcza,
- 2 " igen hatásos gyertya-ártó,
- 1 " teaszűrőt,
- 1 " finom ezüstkörpörzöt.

44 darab összesen **6 frt 60 kr.**

Mind a fenti 44 tárgy előbb 40 frba került és most csak **6 frt 60 kr.** minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabad. ezüst egy kívül-belül fehér fém, mely ezüst színét 25 esztendőig is megtartja, amiért szavatolják. Legjobb bizonyíték, hogy ezen hírletés

nem csalás,

kötelezem magam, itt a nyilvánosság előtt bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénzt visszaadni és senki sem zavarhatja el azt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

karácsonyi és újévi ajándékol

továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas.

Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-nál

az egy. amerikai szabad. ezüstgyára főigényképe.
Wien II., Rembrandtstrasse 19 K. Telefon. 7114.

Szétküldés a vidékre utánvétellel vagy a összeg előzetes beküldése ellenében

Enhez tisztító por 10 krajcár.
Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészségi fém).

Kivonat az elismerő levelekből.
Az első küldeménynyel teljesen meg vagyok elégedve, kérek még egy garnitúrát.

Katolcsa. Majorossy János.
A küldeményt megkaptam nagyon megvagyok vele elégedve. Kérek még egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért.

Katolcsa. Báró Bánffy György.
A küldeményt megkaptam és teljesen meg vagyok vele elégedve, kérek még egy ugyanolyant küldeni.

Bossiro. Keresztes Sándor, fűszelgábró.

H-alaku acél patkó-sarok.

Tetemesen olcsóbb árak.

Folyton éles; csülöklépés lehetetlen.
Biztos lépés által a lovat kíméli.

Kaszab és Breuer
Budapest, Külső Váci-út 91.

Patkoló anyagok és csavar-árúk gyára.

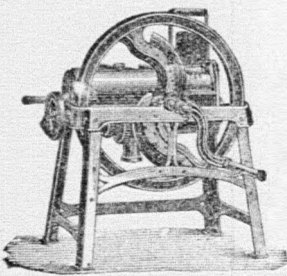

Amerikai szabadalmazott
forrasztás nélküli
ACZÉLLÁNCZOK.
A forrasztott lánczokhoz képest kétszer oly nagy ellenállás a töréssel szemben.
Erős, könnyű és olcsóbb minden egyéb láncznál.
Action Gesellschaft Stahlwerke
Weissenfels,
vorm. Goepfinger & Co.
Weissenfels, Felső-Krajna.
Kapható minden nagyobb vaskereskedésben.
Bizonyítványok és árjegyzékek ingyen. 5573

Takarmány-készítőkamrák

teljesen berendezve; szecskavágók, répavágók és zuzók, kukoricza-morzsolók.

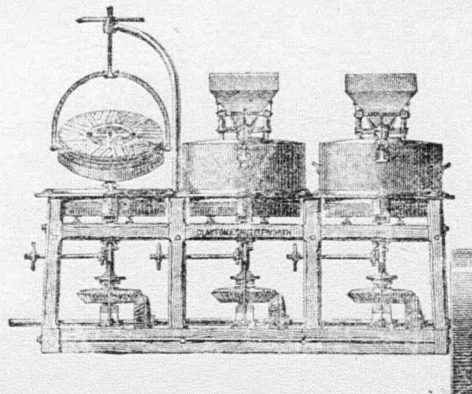

Főraktár: **BUDAPEST,**
VI. kerület, Váci-körút 63. szám.

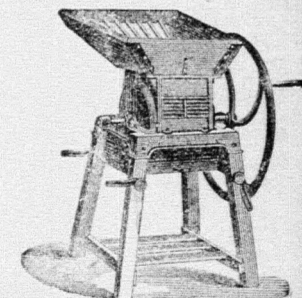
CLAYTON & SHUTTLEWORTH

mezőgazdasági

gépgyárosok.

Kimerítő képes árjegyzékek és terrajzok
kivánatra ingyen és bérmentve.

Daráló-és őrlő-malmok

kitünő eredeti angol daráló-gépek, fűlesztők, gazdasági és trágyalékszivattyúk a legjobb kiállításban.

SEIFERT JÓZSEF, Pozsony, Halászkapu-utca 4.
 cs. és kir. udv. fegyverszállító Interurbahn telefon 252. szám.

ajánlja dus raktárát

Henri Pieper eredeti DIANA fegyverekből **J. P. Sauer & Sohn cég Krupp Frigyes-féle**
 uzszinte különleges acélosóvű fegyverekből
 ozélszerű (Hemmerle-féle) fegyverekből

eredeti gyári áron.

Ezen fegyverek a jelenkor legmegtűzettebb és legjobban lévő vadászfegyverei a kimerítő leírással, valamint számos előszo vadászkedvelő és hivatos vadász referenciájával, ugyszintén árjegyzékkel készséggel szolgálók.

Kész vadásztöltényeket, pontosak és megbízhatók, a legjobb rendszer szerint, ugyszintén osztr.-magyar füstnélküli vadászporral töltve, szállítók bármikor pontosan és frissen töltve, minden kaliberhöz a legolcsóbb áron, továbbá

Eredeti-Eley-töltények füstnélküli angol (fehér) Schultze-porral töltve — seróttól vagy anélkül — 12. és 16-os kaliberhöz állandóan kapható.

Vadászati, utazási és sportkülönlegességek.

Fenti cég kintüntetett:

a m. kir. földmivelés, ipar- és kereskedelmi ministerium által 3863. sz. a. Budapest 1888. december 1., a m. kir. honvédelmi ministerium által 5219. sz. a. Budapest, 1882. okt. 15., a cs. és kir. hadügyministerium által 3086. Abth. 7. sz. a., Bécs 1881. december 17., a cs. és kir. honvédelmi ministerium által 3064/572. IV. sz. a., Bécs 1882. március 10., a m. kir. kereskedelemügyi ministeriumtól, Budapest, 1897. április 2-án.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU
 Budapest, Váci-körút 52. szám.

Elöre bocsátva, hogy **Sack Rudolf** világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedveltségű **egytemes és többvasú ekéimen** kívül sík és dombos talajra egyaránt kintünően alkalmas **sorba- és szórva vetőgépeimet**

szecska-vágó, répavágó gépeimet.
 Kézi, járgány- és gőzhajtásra

járgányaimat,
 a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmánypároló** készülékeimet s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.
 Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

Eladok

200,000 darab kintünő forradású, peronospora- és jégverésmentes, fajtiszta fásójtványt Rip. Portalis, Solonis és Rupestris Monticola alanyokra ojtva.
 Eladó még circa 100,000 drb. gyök. hazai és amerikai vessző.

Árjegyzéket kívánatra küld
BERÉNYI JENŐ
 szőlőoajtványtelepe Zalaszentgróton. 6741

Lapunk bekötési táblája
 1 frt 36 krért (portómentesen) kaphatók.

A „Magyar kölesönos”
 f. 1898. évi december hó 27. sz. 3 órakor a szövetkezet helyiségében Budapest, 27. sz.

rendkívüli közgyűlést
 tart, melyre a szövetkezeti tagok ezennel meghivatnak.
 Budapest, 1898. november hó 28-án.

Az igazgatóság.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság kiegészítése.
2. Egyéb indítványok.

Az alapszabályok kivonata: 49. §. a részjegyek alapján szavazatok csak ugy érvényesíthetők, ha a részjegyek tulajdonjoga a közgyűlést megelőzőleg legalább 30 nappal előbb átíratott és ha a részjegyek a közgyűlés előtt 3 nappal a pénztárnál letéti-jegy ellenében átadatnak.
 Megbízás általi szavazatok csak tagok által gyakorolhatóak.

WEISER J. C.
 gazdasági gépyára és vasöntődeje
NAGY-KANIZSÁN,
 tudomására hozza a nagyérdemű gazdaközönségnek, hogy

Magyarország legjobb sorvetőgépe a
ZALA-DRILL

Az Orsz. Magy. Gerd. Egyesület 1897. október hóban Kisbéren rendezett nemzetközi vetőgépyversenyén a legelső díjjal, a **állami aranyéremmel**

is az 1897. szeptember hóban Lévi. n. megírtott vetőgépyversenyen a legelső díjjal „nagy díszre”
 arany-éremmel kintüntetett ki.
 Ajánlja: szabad. kiváltható kapacuklyókkal ellátott
Zala-Drill és Perfekta
 sorvetőgépyeit: több kintállítás kintünteteti.

Sack-rendszerű acélekéit, szecska- és répavágóit és mindenféle gazdasági gépyeit és eszközeit.
 „Planet jr.” rsz. kézi-toló répakapa és töltőgető, a 11 frt.

HIRDETÉSEK felvótetnek a kiadóhivatalban **BUDAPEST,** Üllői-ut 25-dik szám.

AJÁNLÓK:

Arankamentes, államilag ólomzárólt löherét, luczernát, **répamagvakat, fümagvakat,** minden czéla és egyéb **vetőmagot a legjutányosabb áron és garantált jó minőségben.**
Olasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből örölve.
 Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok: gazdasági és erdei vetőmagvakat, mely czéla mintázott ajánlatot kérek.

Kocsikenőcsöt, Petroleumot,
 Zsókokat, ponyvakat, kátrányfestékeket, fedéltakat és minden egyéb gazdasági cikket.
GÉPOLAJAT,
 u. m. valódi tiszta olivajlat, elsőrendű savtalanított repszolajlat- elsőrendű ásványolajlat stb.

Szalonnát
Fertőtlenítő szereket,
 u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. rézgálicz karbololeumot, keserűsöt esudasót stb.

MŰTRÁGYÁT.
BUDAPESTEN,
 V. ker., Akadémia-utca 10. sz.
KRAMER LIPÓT,
 Telefon. Telefon.
 Sürgönyczim: „CERES” Budapest.
 Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

Megjelent

KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR

1899-ik évre.

Szerkesztik és kiadják:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárai.

A zsebnaptár ára az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel együtt **1 forint 60 kr.**

Bolti ára **2 forint.**

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Vöröstarka tinó

és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig **hizlalni való ökrök eladására és későbbi szerződésre** 6702
legolcsóbb árért vállalkoznak
WEILLER és EISNER Kis-Czelli kereskedők.

Die größte und bedeutendste Fachzeitung Oesterreich-Ungarns in deutscher Sprache ist die 1851 gegründete, jeden Mittwoch und Samstag in Groß-Paris erscheinende, inhaltreiche, reich illustrierte und elegant ausgestattete, außerordentlich verbreitete

Wiener Landwirtschaftliche Zeitung.

Großer erlebter Mitarbeiterkreis. Jeder Zweig der Landwirtschaft berücksichtigt. Reichhaltiger geleiteter Annoncenbeil. Für Diensthilfsbedürfnisse, für Diensthilfsbedürfnisse offene Stellen in großer Zahl. Preis Viertel. H. 3.-, für Deutschland H. 3.-25, für das übrige Ausland H. 3.-50. Einbanddecken H. 1. Annoncen 5 fr. pro Spalte und 3 Millimeter. Dugo D. Ditschmann's Journalverlag, Wien, I., Dominikanerbastei 5.

A soros vetés

és asorbetetőgépek
kezelése.

Irtá:

Szalay János,
Jász-Nagy-Kun-Szolnok
vármegyei gazd. egye-
sület titkára.

Ára portómentes küldés-
sel 35 kr.

Tisztelt üzletbarátaimat kérem, sziveskedjenek tudomásul venni, hogy barátságos megegyezés folytán **Kádár Mihály** ur mai napon közös cégünk-
ből **kilépett** s az üzletet az eddigi cég alatt, mint ennek **egyedüli tulajdonosa** én fogom tovább folytatni.

Budapest, 1898. november 30-án.

Feldmann Gyula,

a „Feldmann és Kádár gyári berendezések, műszaki és gazdasági kellekek üzlete” bej. cég egyedüli tulajdonosa.

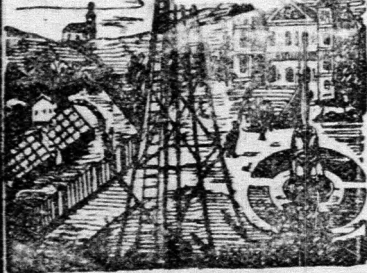
6824

oly és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closették, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és rézleum váladékból nyert gázok értékesítését, czelező készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.
Legjobb minőségű hőgáz- és oszlokok raktáron.

Fairbanks mérlegek a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, toléselesnyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük miatt fogva egy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.
Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

célszerű és a célnak megfelelő szerkezetük miatt különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű **tizedes** mérlegek áráinál nem magasabbak, a hitelítés, csomagolás és loco vasútra való feladás költségei már befoglaltatnak. — **Gazdasági egyesületi tagok** árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-ut 14. címzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

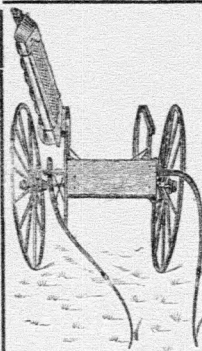
FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYÁR részvény-társaság,
BUDAPEST, Andrassy-ut 14. Gyár: Külső Váci-ut 156.

Vöröstarka tinó

teljesen prima, 1-2 esetleg 3 éves nálam minden mennyiségben
kapható olcsó áron.

Későbbi ugyszintén prima 1-3 éves tarka üsző szállításra vállalkozom. 6575

HENRIK IGNÁCZ Szalónak (Vasmegeye).

Ujonnau szabadalmazott **gigg** egyfogatu koci országutakra. **Legjobb és legolcsóbb két-ülésű egyfogatu koci**

A legrosszabb uton is lehet használni. — Számos elismerő levél.

Ára 130 forint.

Prospectus kimerítő leírással, ugyszintén minden más fajta kocsiról és szánkáról szóló árjegyzék ingyen és bérmentve.

Weigl J. Prerau

cs. és kir. udvari kocsigyáros.

Wien, I. Pestalozziggasse

No. 6.

Bármiféle
gőzcseplőkészletnél
alkalmazható.

Hofherr és Schrantz Budapest,

VI., Váci-körút 57. szám.

Több mint
250 darab
működésben

Ajánlják legújabb szerkezetű **lóheredőrszőlő-gépüket** a lóhere lecsépelése, kidörzsölése és tisztítására egy művelet alatt || Árjegyzékek bérmentve és ingyen.

4557. sz. 1898.

Gabonaszállítási hirdetés.

A bustyaháza m. kir. erdőhivatal a királymezői és német-mokrai magtárak

1899. évi gabonaszükségletének biztosítása végett folyó évi december hó 12-én

az erdőhivatal helyiségében írásbeli **versenyárgyalást** fog tartani.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a versenyárgyaláson résztvenni óhajtanak, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat, a melyhez az ajánlat összértékének 10%-a bánaipénz gyanánt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban csatolandó, a fentemlített napon délelőtt 10 óráig az alulirt erdőhivatalnál nyujtsák be.

Az évi szükséglet: buzában 400 mm., rozsbán 1100 mm., tengeriben 240 mm. A kikiáltási árak mm.-ként buzánál 11 frt, rozsnál 8 frt 85 kr. és tengerinél 6 frt. A kikiáltási árak Taraczköz vasutállomásra vonatkoztatva értendők és az ajánlatok is eszerint teendők. — Taraczköztől a magtárakba való beszállításért vállalkozónak mmázsánként és kilométerenként 1 kr. szállítási díj fog fizettni.

Az általános árverési és részletes szerződési feltételek az alulirt erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve megszerezhetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bustyaházán, 1898. november 20-án.

(Utánnomás nem díjazatik). 6815 **M. kir. erdőhivatal.**

Bérleti hirdetmény.

Somogy megyében, nagyobb, város közelében, országot mentén, dombos, agyagos talaju homokmentes vidéken, gazdasági épületekkel, majorokkal, gőzmalom és téglavetővel ellátott, háromezerhetven hold kiterjedésű birtok, melynek majdnem fele szántóföldet képez, 1899. okt. 1-től kezdve

BÉRBEADÓ.

Felvilágosítást ad

Spett Vincze

6811 ügyvéd

Budapest, IV., Kecskeméti-utca 14.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Németi hivatalánál (Budapest Köztelek).

Áraki:

nagyban waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböző távolságu rendeltetési állomások szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparczélokra.

BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxidálás módszer szerint inoxidált szivattyúk rozsa ellen védve.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű tízedes, százados és hídmerlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Commandit-társaság szivattyu- és mérleggyártára.

W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Minden fajta erdei csemetéket

erdők és sövények alakításához, szép és olcsó: fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörös fenyő, vörös és fehér égerfa, akácza, fehér juhar, berkenye, és bodzafa csemetéket ajánl

Gutsverwaltung **BOROWNA**

posta: BOCHNIA, Galiczia. 6294

Arjegyzék kívánatra ingyen.

PAUCKSCH, BUDAPEST, Muzeum-körut 35.
 H. Paucksch részvénytársaság fióktelepe.

Törzsgyárunk **LANDSBERG a W.**
 gépgyár, vasöntöde, gőzkazán-gyár és rézműves-műhely

SZESZGYÁRAT

rendezett be a legújabb rendszer szerint.

Kő ülbelül 1700 telepet állítottunk fel 50 év óta.

Szállítjuk továbbá a szükséges berendezéseket **szesznomítók, keményítőgyárak, tejgazdaságok, malátagyárak és sörfőzdék** számára.

Megkereséseket **Paucksch, Budapest, Muzeum-körut 35.** címre kérjük.
 (Gyártelep: Kőbánya.)

KONKOLYOZÓK (trieurök)
 minden gabonánem osztályozására

Graepel Hugó
 gépgyárosnál
 Budapest, V., külső váci-ut 46.
 Mintegy 10 kgr. gabonaminta beküldése esetén különleges trieur készítetik. 6442

Malomberendezési
 osztályomat a t. cz. nagy közönség szives figyelmébe ajánlom.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

mesterséges borok készítésének
 forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **Törvény.**
 Magyarázó jegyzetekkel ellátta:
 Dr. LÖNYAY FERENCZ.
Ára 80 kr.
 Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25.

M. Hann's Söhne
 cs. kir. udv. patkolási eszköz szállító
BÉCS, II., Rengasse 6. szám.

Ajánlják nagy raktárakat minden patkolási czikkből és ezen szakmába vágó különlegességekből. — Továbbá ajánlják szabadalmazott, kiváló szakferfiak által legjobban ajánlott patkókat igáslovak és paripák, ugyszintén **ökrök vasalására.**

Különösen kiemeljük czégünknek legújabban szabadalmazott rudvasalásait és kengyeleit. 6515

Gőzekék
 utcai lokomotivok,
 gőcséplőgépek hajtására a főhercegi vasművekből. A gépek vásárlásánál mezőgazdasági szakértői tanács adatik. Szives tudakozódások

Erzherzogliche Cameral-Direction
 in Teschen in Schlesien, ezimen. 4091

1898. Szolnok és Eperjesen első díjak: Arany érmek.

Őszi idény. **KÜHNE E.** Őszi idény.
 Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára **MOSONBAN (1856)**
 ajánlja az őszi és téli idényre:
Legjobb szecs-kavágó és répavágóit, daráló, tengeri morzsoló és répamosóit.

Uj! „RAPID” daralók
 egyedüli képviselő!

Uj! Burgonya választók,
 Ventszki-fele takarmány-füllesztők!
Takarmánykamra berendezések!
 Tervek, költségvetések díjmentesen.
 Uj, teljes nagy árjegyzékek kívánatra díjmentesen.
 Főraktár:
 Budapest VI., Váci-körut 57/a. sz.

KIS HIRDETÉSEK.

Lóhere- és luczerna-mag 6418
 legjobban értékesíthető

HALDEK
 magkereskedésben
 Budapest, Károly-körut 9.

Vasúti
 fővonal mentén fekvő, nagy vadászterülettel bíró körülbelül 15-20000 holdas birtokot megvételre keresek. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők „Nagy birtok vadászattal” jelleg alatt. 6822

Eladó gyök. szőlőajtványok
 Bajor József Állami felügyelet alatti álló szőlőtelepéről Rác-almáson.
 Jégverésmentes I. oszt. szőlővanyminőségű szőlőajtványok Riparia Portalis, Vitis Solonis és Rupestris Monticola alanyokon a következő fajokban: Chasselas blanc, Ezeréves Magyarország Emleke, Ezerjő, Furmint, Kadarka, Kövidinka, Mézesfőhér, Muscat Alexandrine, Nagyburgundi, Olsz rizling, Passatutti, Szianka-menka. 6443
 Ára a fajok minősége szerint 140-180 frt ezrenként. Tessék árjegyzéket kérni!

Őszi és tavaszi szállításra ajánlok, tavak és folyók benépesítésére, gyorsnövésű, csehfajú egy és két éves **pontyot** és ivarérett **anyahalat,** továbbá 6429 **tenyészüllőt, osukat, czompot és rákot.**
Corchus Béla haltenyésztő
 BUDAPEST, IV., Molnár-utca 17.

32 darab
 4-5 év közötti erdélyi prima tulok eladó Bíró István birtokosnál, Monostorszegen u. p. Deés. 6821
 Megtekintésre mindenkinél küldök.

Lópokróczaim
 nyújtanak, melyek számtalan előkelő gazda, lótulajdonos birtokkezelő mint meleg, tartós elpusztíthatatlan, tehát a legjobb **lópokróczaimnak** ismert el. A pokróczok igen nagyok, élénk színű sávokkal és bojtokkal ellátva, meleg ágytakarónak is használhatók. Ára A. minőség 1 frt 60 kr., B. minőség 2 frt. Sárgászőrű **double flaker pokrócz** különféle színű sávokkal és rojtokkal, teljes hosszúsága 2 méter és 1 1/2 mtr széles, nagyon finom, ára darabonként 3 frt 50 kr. Szétküldés jótállás mellett utánvétellel. Meg nem felelőkért a pénz visszautadjuk. Egyedül megrendelési hely: **M. Kundbakin, Wien, Berggasse No 8.**

Szőlőajtványok,
 Piros és Fehér gyöngyszőlő, Madelaine és számos bortekésztés gyökérzetű, teljesen forradt kifogás alan. Rupestris, Monticola, sima és gyökeres. Árjegyzék, bővebb leírás ingyen. Ojtványtelep, Nagy Kágya, u. p. Székelyhid. 6794

Olajpogácsa
 parasztmalomból származó, waggonként vagy kisebb tételekben eladó. Ajánlatok „Magas tápanyag” alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6814

Tűzbiztos istálló-
 vihar-, teherkocsi-, kummet- és kézi **lámpákat** ajánl **Emil Köhler** gépgyári raktára
 Wien, IV/1., Alteggasse No 12.

Gazdasági kisbiblia.
 A mai szőlőmivelés, borászat, növénytermelés, állattenyésztés, tejkezelés, gyümölcs- és konyhakertészet és stb. 5783
 gyakorlati kézikönyve.
 Irta: **Kecskeméthy Géza,** kir. borászati felügyelő. — 1898.
 Kapható a szerzőnél **DELIBLATON, Temes megye.**
 Ára ajánlott bérmentes küldéssel: 1 frt 15 kr.

Hirde... szó 2...

Az áll... natkoz... hirdeté... tul csa... telev... zönl... vegyü... élésekn...

Egy... tudat... kal, h... lunk... sel ne... az ár... lások... nyilvo... küld... közöl... megf... előleg... lett.

BETŐ

T... a ki a... lében... rövid id... több év... tud fel... egy Bu... uradalo... folyom... másolat... vissza... uradalo... megye... bármik...

1... jón 189... désre... pályáz... tanítész... berok... valamint... teendők... 240 frt... lakás... kezblig... zonyitva... betölle... deczomb... tegyél u... talához... háza, B... dök.

Gé
 állás... óv. gr... ságában... Úradalm... Kókára

ÁLL
Gé
 állást k... rilis 1-... az ösze... tésán... vasalás... évről... vannak... ban.

vagy s... január... végzett... len em... bir, jele... gazdasá... dik, jár... ágában... lalilag... jében a... helyét v... rény ig... ajánlat... tudható

Pa
 ki jó... január... ken ket... hoz. Cz...

Egy jó... végzett... bíró 20... ki a gé... lény... egy... számtal... állást k... rekvé... talhoz

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Az állások betöltésére vonatkozó nagy, mint kis-hirdetéseket lapunkban ezután csak a czim kitételével fogjuk közölni, hogy ezáltal elejét vegyünk az esetleges visszaéléseknek és a költséges levelezésnek.

Együttal félreértések kikerülése végett tudatjuk t. olvasóinkkal, hogy kiadóhivatalunk állás közvetítésével nem foglalkozik s az üresedésben levő állásokat sem tartjuk nyilván, csak a beküldött hirdetéseket közöljük lapunkban a megfelelő hirdetési díj előleges beküldése mellett.

A kiadóhivatal.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Tehenegazda, a ki a tehenészet és tejkezelésben sikeres működést és nem rövid idejű, hanem egy helyben több évi becsületes szolgálatot tud felmutatni, felfogadjatik egy Budapesthez közel levő uradalomba. Teljesen felszerelt folyamodvány a bizonyítványok másolatával — mivel ezek visszanevelendők — Pázmányi uradalomnak Pázmánd, Fajérmegye küldendők. Az állás barmok elfoglalható. 6807

Irnoki állás Jón 1899. január 1-én üresedésbe, melynek elnyerésére pályázhatnak felsőbb gazdasági tanintézetet végzett fiatal emberek, kik egy gazdasági, valamint és különösen az erdől teendőkhöz járassanak. Fizetés 240 frt, élelmezés, ruhadosás, lakás, világítás, fűtés. Saját-kezelésig ir. folyamodványok bizonyítványmásolatokkal és lehetőleg fényképpel ellátva december hó 15-ikéig a szentegráli uradalom központi hivatalához Szentegrá, u. p. Denesháza, Baranyamegye intézendők. 6800

Gépezés-kovács állás január 1-én betöltendő öz. gróf Pálffy Pálné gazdaságában. Tudakozódások az „Uradm. Intézet” című e Kökára (Pestm.) küldendők. 6796

ÁLLÁST KERESŐK.

Gépezés-kovács állást keres január, esetleg április 1-ére, ki egy a csapó, mint az összes gazdasági gépek javítását és karbantartását a gazdaságban elvégző, helyét változtatni kívánó szerezni igények mellett, szíves ajánlatokat kér. Czime megküldhető a kiadóhivatalban. 6798

Ispáni vagy segédítési állást keres január 1-ére földmives iskolát végzett rom. kath. 28 éves nő, len ember 5 évi gyakorlati bir, jelenleg kilencszáz holdas gazdaságban mint ispani működik, jártas a gazdaság minden részében elméletileg és gyakorlatilag, ugyszintén a gazdaságban a gazdaságban is kedveli, helyét változtatni kívánó szerezni igények mellett, szíves ajánlatokat kér. Czime megküldhető a kiadóhivatalban. 6804

Parádés kocsis, ki jó bizonyítványokkal bir, január 1-ére állást keres vidéken kettes, vagy négyes fogathoz. Czim a kiadóhivatalban. 6802

Ajánlkozás. Egy jó családból VI osztályt végzett és két évi gyakorlati bir 20 éves szőlő fiatal ember, ki a gazdasági pályára kíván lépni, 1899. év január 1-étől egy nagyobb uradalomban számlatűző vagy ehhez hasonló állást keres. Megkeresés „Törköv” jellegű a kiadóhivatalhoz intézendő. 6812

Szakképzett gépész u. adalomban alkalmazást keres. Kötöny bizonyítványok s ajánlatok. A ajánlatok F. L. jellegű alá kéretnek a kiadóhivatalba. 6713

Egy ügyes, szorgalmas kertész, 36 éves, nő, egy gyermek atyja, ki a Francia és Németországban alkalmazva volt, a kertészetnek minden részében járatos, mint mindenféle gyümölcsfa, konyhakert, parkirozás, üveg-házi növények szaporításában nagyon járatos; 5-6 éves bizonyítványokkal rendelkezik, s több nyelvet beszél, hasonló állást keres. Czim e lapok kiadóhivatalában. 6654

Földmives- iskolát végzett, 24 éves, nő, gyermektelen férfi gazdaságban segédítési, gazdai, magtárosi vagy ehhez hasonló állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6750

Gazdasági és tejgazdasági iskolát végzett, szőlőszőlő és borsai tanintézetet halgatott, több évi gyakorlati, rendelkező tiszt állást keres azonnal. Czim a kiadóhivatalban. 6768

Állást keres, nagyobb gazdaságban egy rom. kath. vallású nő, jelenleg egy 2100 holdas gazdaságot kezel. Tehenészet, cukor-répa és káposzta növények termesztésével foglalkozik. Könyvezetést szintén bírja, felmondási idő 15 nap. Czim a kiadóhivatalban. 6791

Kertész, családos, ki a kertészet összes részeiben tökéletes jártassággal bir, állást keres újév. Czim a kiadóhivatalban. 6806

Egy rom. kath., kis családú gazdaságot, ki e pályán 27 évi tapasztalattal működik, mint önálló kezelőt, jelenleg egy nagyobb gazdaságban van alkalmazva, állást keres azonnal vagy 1899. év január 1-én. Jó bizonyítványokkal bir, személyesen megjeljenhet. Czime a kiadóhivatalban. 6805

Földmives- iskolát végzett, 34 éves férfi mint major gazda, avagy felügyelő valamely gazdaságban alkalmazást keres. Szíves megkeresések a lap kiadóhivatalába kéretnek, hol a czim is megküldhető. 6779

Földmives- iskolát végzett, nő, gyermektelen férfi, ki nagy uradalomban mint ispani működött, ahonnan jó bizonyítványai vannak, 12 évi gyakorlati, ispani vagy segédítési állást keres azonnal vagy január 1-én. Járatos az összes növények termesztésében, állattenyésztésben, szarvasmarha hizlalásban, tejtehenészetben és könyvvezetésben. Beszél magyarul és szerbi. Czim a kiadóhivatalban. 6778

Nős, földmives-iskolát jelesen végzett, kiszolgált huszar egy évi gyakorlati, gazdai vagy ehhez hasonló állást keres, szer ny igények mellett. Czim a kiadóhivatalban. 6782

Nagyobbszerű tehenészet bevezetését, esetleg kezelését is vállalánám. Ajánlatok Nagyobbszerű tehenészet” jellegű alá továbbíthatnak. 6788

Kulcsár, béresgazda, tehenészet felügyelő állást keres javakorbeli 16 évi gyakorlati biró parda kötöny bizonyítványokkal. Czim a kiadóhivatalban. 6818

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület levélbeli földmives iskolájában jó sikerrel végzett 6 évi gyakorlati bir, 27 éves, hadkötelezett égnekek eleget tett; jelenleg nagyobb uradalomban felmondatlan állásban levő gazdaságot anyagi helyettesítéssel javítása, czéljából, lehetőleg állandó s önálló gazdaság vezetésére állást óhajt elnyerzni 1899. január 1. vagy későbbeni belépésre. Szíves megkeresések a kiadóhivatalba kéretnek. 6825

Adal földmives iskolát jeles sikerrel végzett, 28 éves, nő, jelenleg azonnal, esetleg január 1-ére kulcsári vagy felügyelő állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6826

Gazdatiszt, nős 37 éves, 17 év óta nagyobb uradalomban mint kezelőt tiszt volt alkalmazva, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6818

Segédítési állást keres 21 éves izr. 4 évi gyakorlati, jelenleg is nagyobb intenzív gazdaságban alkalmazásban levő gazdaságot. Járatos egy külső mint belső teendőkhöz s különösen a hizlalásban. Beszél és ír magyarul, németül és tótul. Czim Grosz Sándor Kortélyas puzta u. p. Aiso-Szell pr. Galánta Pozsonymegye. 6820

14 évi gyakorlati bir, nő, 29 éves gazdatiszt ki jelenleg 2000 holdas bér-gazdaságot 6-4100n kezel, felmondatlan állást változtatni óhajtánám és csak nagyobb uradalomban keres alkalmazást. Megkeresések „Felm. Int.” jege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6819

ÁLLATOK. Tenyésztési czélra nevelt 15 darab koca és 9 darab kan Polani china-Borghire keresztesű 5-6 hónapos malacz eladó. Orluk Péter Jezvini gazdaságában, u. p. Temesvári. 6770

Igen szépen fejlett emdani keresztesű gunarak darabonként 3 frt 50 kr-ért eladók Gyenes József-nél Jász-Jákóhálmán. Ugyanott Chochin-china plymouth és Chochin-china langshan keresztesű kakasok, drbjá 2 f t t kaphatók és 1 langshan kakas és tyuk, a kettő 6 frt-ért. 6799

Igen szép, válogatott török-tarka simmenthali jellegű 1-2 (3) éves 6806

növendék ökor és üsző borjakat megvételre ajánlanak KLEIN ÉS SPITZER Kis-Czeelli kereskedők. Megrendelések egyrészt szerint barmokorra is elfogadhatók. 6746

Nyulakat vesz bármily mennyiségben a vad idény bármely szakában legmagasabb áron Kovács Lajos, vadkiviteléi üzlete KECSKEMÉT. Sürgőnyezim: Kovács Kecskemét.

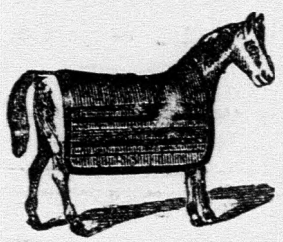
Eladó egy pár jóvérh 168 cm. magas, ilyen jól párosított 5 1/2 éves világos pej 16. Ára 800 frt. Czim a kiadóhivatalban. 6783

Keresetetik egy tenyésztése alkalmas Percheron vagy erős csontozatú Nonius mén. Ajánlatok Uradalmi tisztartások Övenses, u. p. Arad, kéretnek. 6784

Eladó tenyésztési válogatású végett Bankár mén, fekete. 174 cm. magas 10 éves apja Bankár angol telivér, anyja Flóra E15-szállási kanca; nagyapja Bucaneer angol telivér, nagyanyja Delta; Ára 500 frt. Koller István Aiso Rajkon u. p. Geise, Zalamegye. 6761

Angol kakas után nevelt fajtisza plymoutrkokok, díjazott wyan-dotte favelesek minőség szerint kaphatók Miklósy Lujzánál, Nagy-Kanizsán. 6761

VEGYESÉK.

Az egyedüli takarógyárak ez idén általam megint körülbelül 4000 darab ugynevezett

Katonai lótakarót árusítanak el közvetlenül a ló tulajdonosoknak valóban nevetésgesen olcsó áron, u. m.

Csak 2.25 forint darabja és 4.20 frt prja (6 párnál bérmentes szállítással.) Ezen a vastag elnyűhetetlen takarók olyan melegek, mint a bunda, sötétzürke vagy sötétbarna színben, körülbelül 145 x 200 centiméter nagyok, betakarják tehát az egész lovat. Világosan írott megrendeléseket, melyek csak a pénz előleges beküldése vagy utánvétel mellett eszlelő lehetnek, tessék írtatni

STEINER ANTAL egyesült takarógyárak bizományos áruaktárához Béc, II. Taborsstrasse 27. Kérem magam, hogy nemetsző árukat a beküldött összegig visszajuttatom. Sok czempói elismerés és a következő levél, így Schwarzember g. bereg uradalmi intézőgátnál Tur-rach, Roven A. polgármester Podkay Lovsok Fe enc, Ceme; Albers vendéglője Pettenau stb. stb.

Szarvidomító. (Tör. védve.) E készülék alkalmazása által a szarvasmarháknál szép, egyenletes szar növést érhető el, rendetlenül nőtt szarvak tetészet szerint könnyen alakíthatók. Emellett a nékülözhetetlen minden szarvasmarha tenyésztőre. Ára darabonként 3 frt 25 kr. Szétküldés utánvétel mellett.

C. Florsch, Graz, Ungergasse 1/a.

Veszünk:

Bükköny, Lenmagot, Baltacsimet, Vörösherét, Luczernát, Fehér és paprika kölest 6265

Radwaner és Rónai

Schmidt J. C. erfurti magtermelő magyarországi főraktára **BUDAPEST,** V. ker., Föld-utca 4. sz.

Szálás takarmány adagolására páratlanok a

egy próbapostacsomag 100 drb közönséges portiókötől 1.90. 100 db „Millenium” 3 utánvétel mellett mindenrová bérmentve küldetnek.

Eladó burgonyák. Szavatolt, fajtisza minőségben őszi és tavaszi szállításkor, Bolog vasuti állomásra, vovó szakjában. Tavaszi szállítás 100 ko. 50 kr., drágább. Seydewitz 100 kilo frt 3.—, keményítő tartalom 23%. Onetida 100 kilo frt 2.50, keményítő tartalom 18.5%, Wilhelm 100 kilo frt 3.—, keményítő tartalom 20%, Reichszandler 100 kilo frt 3.—, keményítő tartalom 19.8%, Imperator 100 ko. frt 2.50, keményítő tartalom 19.8%, Czarewna 100 kilo frt 4.—, óriás takarmányfaj 100%. Ugyancsak eladó 14 drb 1 1/2 éves, jól kifejlett félvér Hampshire-downa tenyészpár, darabonként 25-30 frt. Bővebb felvilágosítással szolgál Politzer C. a. Nagy-Korpad, Somogy-megye. 6771

A legjobb minőségű új és használt vízhatlan takaróponyvák olcsón kaphatók FISCHER J. ponyva- és zsakgyári raktárában Budapest, Nagykorona-u. 18.

Vízimalombérlet kerestetik, nagyobb szabású és csak nagyobb uradalom tulajdonosa, de biztos víz is legyen. Bővebbet Sikray S. urnál, Váci-körút 83. Budapest. 6810

Egészen új, 8 üléses VADÁSZ-KOCSI levegőbernyővel, igen szép kiállításban, továbbá egy szintén új amerikai kocsi, mindkettő kiállításidő darab, igen jutányos áron Bővebb felvilágosítást nyújt

ELADÓ. Bővebb felvilágosítást nyújt

WOLF A. L. ur BUDAPEST, VII., Rózsa-utca 47.

Eladó takarmányrépa ca 4-5000 mm. részben Mauthner-féle olajbogyó, részben Ekerdorfi, továbbá ca 200 mm. burgonya legnagyobb részben magyar kincs. Luczenbacher Jenő Vác (Máriáudvar). 6898

Legalkalmasabb karácsonyi és újév ajándék! Pósa bácsi, PÜNKÖSDI

RÓZSÁK

czimű képes verses könyve. A szerző, ki ma már ajándékos nem szorult, a gyermek irodalom valóságos gyöngyét mutatja be, gyönyörű kiállításánál fogva, pedig egyik legalkalmasabb gyermek ajándék. Ára míg a készlet tart 1 frt 50 kr. helyett **csak 1 forint,** mely összeg előleges beküldése esetén bérmentve küldetnek meg.

Ugyanott nagy választék: Ifjúsági iratok, Disművek a világirodalom minden nyelvén

alkalmi árakon kaphatók. Bárki részére ingyen a Könyvedvelők Kalauza, **Szilágyi Béla** le- és küirodalmi anti-quariuma, könyv és zenemű kereskedés

BUDAPEST IV., Károly-körút 26

Törleszt. kölcsön földbirtokosokra.

Legmagasabb kölcsön a valódi borsérték alapján 20-50 év háttérű tőre késszében. Barmok felmondhat bi, mikor pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás 14 nap alatt. Koverválás bélyeg- és illetékmentes. **Semmi előleges költség.** Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csak a telek-könyvi kicsonat, kataszter. Czim:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet, Budapest, Váci-körút 39. Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedüli, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva

Gőzekéket, Gőz-utihengereket Gőz-utimozdonyokat

a legtekétebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

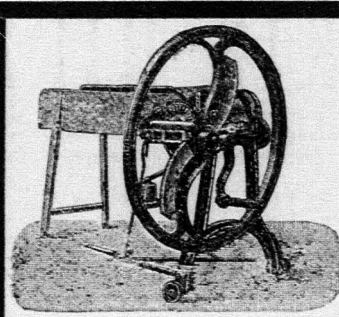
John Fowler & Co.

Telefon 92-50.

Budapest—Kelenföld, a vasútállomással szemben,

hol is épített új telepükön gőzeke szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalékrész-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vasuton Budáról könnyen elérhető.

Szecskaavágók

járgány- és kézi hajtásra,

Répaavágók,

legújabb szabadalmazott

„RAPID“ darálógépek

Wentzki-féle szabad.

gyorstakarmány-füllesztők

nagy készletben.

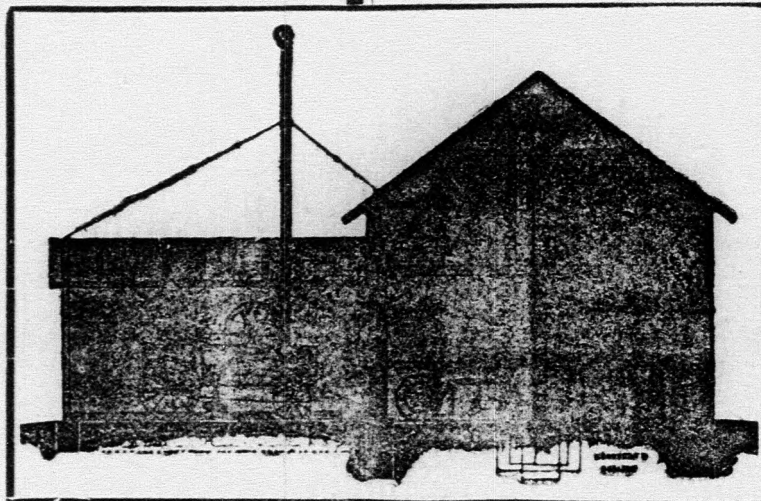
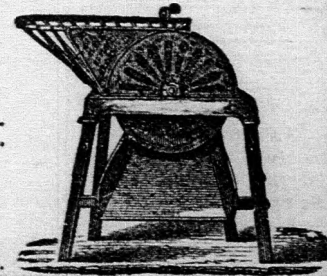
Lakos Nándor

FRIEDLAENDER JÓZSEF mezőgazdasági gép-, szélmotor- és szivattyúgyár magyarországi vezérképviselete

Budapest, VIII., Külső Kerepesi-út I.

a központi pályaudvar mellett.

Kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
gépgyára és
vasöntődjéje

Budapesten, Külső váczi-ut 54-56. sz.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

Budapest, Külső váczi-ut 1443.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes **mezőgazdasági iparágak** számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és Szeszgyárak teljes berendezése és átalakítása.

Szaktekintély mezőgazdasági szeszgyárak és czukorgyárak terén.

Szeszgyárak berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálunk.

Mezőgazdasági czélokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, $\frac{1}{2}$ lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk.

